

49 117232

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง
อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

ทองศุภโชค ป้องสงคราม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สำนักวิทยบริการฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รับรับ.....
วันส่งมอบ..... 8 5 ค. 2558
เลขทะเบียน..... 24040 24040
เลขเรียกหนังสือ..... 1 324.6 น 1922

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

2558

ค.2

ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พ.ศ. 2558

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นายทองศุภโชค ป้องสงคราม แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
(อาจารย์ ดร.ชาตรี ศิริสวัสดิ์) (ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ) (ผู้ทรงคุณวุฒิ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ จีระสมบัติ) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาพศ)
คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนิท ดีเมืองซ้าย)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน 04 ส.ค. 2558 พ.ศ.....

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ชื่อเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง
อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

ผู้วิจัย ทองสุก โชค ป้องสงคราม **ปริญญา** รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์)

กรรมการที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัจญา เคนาภูมิ ประธานกรรมการ
ดร.ทรงศักดิ์ จีระสมบัติ กรรมการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2558

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับเหตุผลของแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม (2) เพื่อเปรียบเทียบเหตุผลของแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามกลุ่มผู้ใช้สิทธิ์ระหว่างการเลือกคนเดิมและการเลือกคนใหม่ (3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม และ (4) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 378 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน่ จากนั้นจึงทำการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test (Independent sample) และ Binary logistics Analysis และข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. ระดับเหตุผลแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง โดยรวมและรายด้าน พบว่า โดยภาพรวมประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุผลประกอบการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไป

หาน้อย ดังนี้ นโยบายในการพัฒนา ($\bar{X}=3.98$, S.D. = 1.12) ความสามารถส่วนตัว ($\bar{X}=3.90$, S.D. = 1.12) คุณสมบัติส่วนตัว ($\bar{X}=3.71$, S.D. = 0.94) การสนับสนุนจากพรรคการเมือง ($\bar{X}=3.62$, S.D. = 1.02) สื่อและการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X}=3.40$, S.D. = 0.80) ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบเหตุผลของแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบล ขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามกลุ่มผู้ใช้สิทธิ์ระหว่างการเลือกคน เดิมและการเลือกคนใหม่ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีแนวโน้มในการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีคนใหม่มีความคิดเห็น เกี่ยวกับเหตุผลประกอบการตัดสินใจทุกด้านสูงกว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีแนวโน้มในการ ตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีคนเดิม

3. ปัจจัยเกี่ยวกับผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ อาชีพ ตำแหน่งในชุมชน และ ปัจจัยเกี่ยวกับผู้ส่วนรับเลือกตั้ง ได้แก่ คุณสมบัติส่วนตัว ความสามารถ ส่วนตัว นโยบายในการพัฒนา การสนับสนุนจากพรรคการเมือง และสื่อและการ ประชาสัมพันธ์ ไม่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบล ขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบล ขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ ผู้สมัครควรพัฒนาตนเองด้านการศึกษา เอาใจใส่สารทุกข์ของชาวบ้าน ผู้สมัครรับเลือกตั้งควรนำเสนอนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อการ พัฒนาคุณภาพชีวิตแก่คนในพื้นที่ ควรเป็นอิสระจากพรรคการเมือง เน้นความสามารถส่วนตัว ในการดูแลพื้นที่ และ ควรสื่อสารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแนวนโยบายที่จะพัฒนาท้องถิ่น

TITLE : The factors affecting the decision making trend for voting the local executive of Kham Raing Sub-district Municipality, Thakhonyang distict, Mahasarakham Province

AOTHOR : Thongsupachok Pongsongkham **DEGREE :** M.P.A. (Public Administration)

ADVISORS : Asst. Prof. Dr. Sanya Kenaphoom Chairman

Dr. Songsak Jeerasonbat Committee

RAJABHAT MAHA SARAKHAM UNIVERSITY, 2015

ABSTRACT

This research aimed to study (1) the rational of decision making trend for voting the local executive, (2) to compare the decision making tend for voting the local executive classified between the voter for the original executive and voter for the new executive, (3) to study the factors affecting the decision making tend for voting the local executive, and (3) to study the useful suggestion about how to decide to vote the local executive of Kham Raing Sub-district Municipality, Thakhonyang distict, Mahasarakham Province. The sample was 378 voters living at Kham Raing Sub-district, Thakhonyang distict, Mahasarakham Province ; they were selected by the stratified random sampling. The instrument was the five rating scale questionnaire with 0.97 of reliability. Statistics for analysis were Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, t-test (Independent sample, and Binary logistic analysis. The qualitative data was analyzed by the Content Analysis.

The research results were found as follows;

1. The people used the rational of decision making tend for voting the local executive of Kham Raing Sub-district Municipality by sorting mean from highest to lowest; the development policy ($\bar{X}=3.98$, S.D. = 1.12), the personal ability ($\bar{X}=3.90$, S.D. = 1.12), the personal character ($\bar{X}=3.71$, S.D. = 0.94), the supporting by political party ($\bar{X}=3.62$, S.D. = 1.02), and the media and public relations ($\bar{X}=3.40$, S.D. = 0.80) respectively.

2. The comparison results of the rational of decision making tend for voting the local executive of Kham Raing Sub-district Municipality found that the voter for the new executive had more the rational of decision making tend than the voter for the original executive in all of issue.

3. The voter factors; sex, age, education, income, occupation, and community position, and the candidate factors; the personal character, the personal ability, the development policy, the supporting by political party and the media and public relations does not influence the decision making tend for voting the local executive of Kham Raing Sub-district Municipality, Thakhonyang district, Mahasarakham Province by statistical significant at .05 levels.

4. The useful suggestion about how to decide to vote the local executive found that the candidate should develop themselves about the education, pay intention on people' problems, offer the best policy as a better choice for people, the candidate should be independent from the national party, they should emphasize to look after their area, and take a public relation for communicate about how to develop the sub-district.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์เป็นอย่างสูงของที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ และ ท่าน ดร.ทรงศักดิ์ จีระสมบัติ ที่
คอยให้คำแนะนำระเบียบวิธีวิจัย วิธีการสืบค้นข้อมูล ตลอดจนเทคนิคการเขียนงานวิชาการ จน
ทำให้วิทยานิพนธ์ สำเร็จลงด้วยความเรียบร้อย

ขอขอบพระคุณท่าน อาจารย์ ดร.ชาติรี ศิริสวัสดิ์ ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย ประธาน
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ท่านอาจารย์ ดร.ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้
ความสามารถ ชี้แนะประเด็นที่ขาดตกบกพร่องให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอบคุณเพื่อน ๆ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) สาขาวิชารัฐประศาสน
ศาสตร์ รุ่นที่ 19 ทุกคน ที่ให้กำลังใจ เอื้อเฟื้อทุกสิ่งที่เป็นวัตถุและมีใจวัตถุมาโดยตลอด และ
ขอบคุณบุคคลผู้มีส่วนช่วยเหลือ ผลักดันผลงานวิทยานิพนธ์จนประสบความสำเร็จ

ทองศุภ โขก ป้องสงคราม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	จ
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ฅ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
สมมุติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 แนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น	9
แนวคิดการตัดสินใจ	22
แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง	30
แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ	64
บริบทของเทศบาลตำบลขามเรียง	68
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	71
กรอบแนวคิดในการวิจัย	81

หัวเรื่อง	หน้า
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย	82
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	82
เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล	84
การสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล	84
การเก็บรวบรวมข้อมูล	86
การวิเคราะห์ข้อมูล	87
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	88
สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล	88
ลำดับในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้อมูล	89
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	89
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	104
สรุปผลการวิจัย	104
อภิปรายผลการวิจัย	108
ข้อเสนอแนะ	112
บรรณานุกรม	114
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	119
ภาคผนวก ข ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	126
ภาคผนวก ค ผลการประเมินแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ	129
ประวัติผู้วิจัย	132

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง	83
2 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	90
3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอายุและรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม	92
4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับเหตุผลแนวโน้มการตัดสินใจเลือก นายกเทศมนตรีชามเรียง โดยรวมและรายด้าน	92
5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับเหตุผลแนวโน้มการตัดสินใจเลือก นายกเทศมนตรีตำบลชามเรียง จำแนกเป็นรายข้อ	93
6 การเปรียบเทียบเหตุผลของแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลชาม เรียงอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามกลุ่มผู้ใช้สิทธิ์ระหว่างการ เลือกคนเดิมและการเลือกคนใหม่	100
7 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรี ตำบลชามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม	101
8 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือก นายกเทศมนตรีตำบลชามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม	102

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยมีการปกครองแบบระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ซึ่งเปลี่ยนแปลงมาจากการปกครองแบบระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ตั้งแต่ปี 2475 โดยการปฏิวัติของคณะราษฎร และดำเนินการปกครองในระบอบประชาธิปไตยตลอดมาจนถึงปัจจุบัน กระบวนการประชาธิปไตยนั้นให้ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจโดย โดยอาจใช้อำนาจของตนโดยตรงหรือผ่านผู้แทนที่ตนเลือกไปใช้อำนาจแทนก็ได้ ซึ่งการใช้อำนาจโดยตรงถือว่าเป็นประชาธิปไตยทางตรง เช่น การออกเสียงลงประชามติ ส่วนการใช้อำนาจผ่านผู้แทนถือเป็นประชาธิปไตยแบบตัวแทน เช่น การเลือกนักการเมืองเข้าไปเป็นผู้แทนในการออกเสียงในรัฐสภาลักษณะสำคัญของประชาธิปไตยคือความเสมอภาคและอิสรภาพ หลักการดังกล่าวสะท้อนออกมาผ่านความเสมอภาคทางกฎหมายของพลเมืองทุกคน และมีสิทธิเข้าถึงกระบวนการทางกฎหมายโดยเท่าเทียมกัน การเลือกตั้งถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญในกระบวนการการเมือง และเป็นกิจกรรมที่มีอยู่ทั่วประเทศไม่ว่าในประเทศนั้นจะปกครองด้วยระบอบหรือลัทธิใด ต่างก็จัดให้มีการเลือกตั้งแทบทั้งสิ้น ทั้งนี้จุดร่วมที่สำคัญคือ เป็นการระดมความคิดเห็นเพื่อสร้างความชอบธรรมของอำนาจในการปกครอง (สุจิต บงการ และ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. 2527 : 1-2) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบประชาธิปไตยดังนั้นการเลือกตั้งจึงเป็นเงื่อนไขที่สำคัญที่สุดเพราะเป็นการแสดงออกซึ่งเจตนารมณ์ของประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศที่จะมอบความไว้วางใจให้ตัวแทนไปใช้อำนาจในการปกครองแทนตน (จรูญ อยู่สุภาพ. 2525 : 197)

นอกจากนี้การเลือกตั้งยังเป็นผลการแสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนในการปกครองประเทศ โดยเจตจำนงดังกล่าวจะปรากฏในลักษณะของการเรียกร้องหรือการสนับสนุนให้มีการปฏิบัติจัดทำหรือละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในทางการเมือง(กรมตททองธรรมนูญและคณะ. 2531 : 6) อีกทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมือง ตลอดจนเป็นวิธีการอบรมทางการเมืองที่ดียิ่ง นอกจากนี้การออกไปเลือกตั้งยังทำให้ประชาชนได้รู้ดีกว่าตนได้ปฏิบัติกิจของพลเมือง (Civic duty) ที่พลเมืองดีทั่วไปพึงกระทำ

รวมทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยบำรุงรักษาความเป็นประชาธิปไตยอีกด้วย (อัครเมศวร์ ทองนวล. 2545 : 1-2) การแสดงออกซึ่งการปกครองตนเองของท้องถิ่น อาจแสดงออกมาให้เห็นในรูปแบบของการเลือกตั้งซึ่งในกรณีดังกล่าว ศาสตราจารย์ Fred W. Riggs ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเลือกตั้งท้องถิ่นว่าเป็นการสร้างความชำนาญทางการเมืองให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นและเป็นรากฐานของการพัฒนาทางการเมืองในระดับประเทศด้วย (กิตติพงษ์ เตชะพันธ์ : บทคัดย่อ : 3) นอกจากนี้การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นยังเป็นการส่งเสริมการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอันเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศเทศบาล มีนายกเทศมนตรีเป็นผู้บริหารสูงสุด โครงสร้างประกอบด้วยสภาเทศบาล และนายกเทศมนตรีสภาเทศบาลประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาล ซึ่งเลือกตั้งขึ้น โดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตเทศบาลนั้นส่วนนายกเทศมนตรีก็เช่นกันมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นอย่างไรก็ตามสาเหตุและปัจจัยต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการก่อให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งจึงมีอยู่มากมายปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าว ประกอบด้วย ความเหลื่อมล้ำต่ำสูงทางเศรษฐกิจและสังคมวัฒนธรรมและทัศนคติของผู้เลือกตั้งสาเหตุที่กลุ่มการเมืองท้องถิ่นบางกลุ่มชนะการเลือกตั้งและมีบทบาทในการบริหารท้องถิ่นได้ยาวนานเนื่องจากกลุ่มการเมืองท้องถิ่นมีความสัมพันธ์และได้รับการช่วยเหลือจากผู้นำในท้องถิ่น เช่นมักได้หวัะเนนที่ดีซึ่งมีคุณลักษณะเป็นที่เคารพนับถือและรักใคร่ของราษฎรในท้องถิ่น หรือเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกว้างขวางทั่วไปหรือเป็นบุคคลที่มีหน้าที่และตำแหน่งการงานมั่นคงและประกอบอาชีพโดยสุจริตหรือเป็นผู้อาวุโสของหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ หรือเป็นบุคคลสำคัญของท้องถิ่นหวัะเนนซึ่งมีลักษณะดังกล่าวข้างต้นอาจเป็น อดีตข้าราชการ ผู้ใหญ่บ้านสมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาตำบล ครู แพทย์ประจำตำบล อนามัยตำบล พ่อค้า นักธุรกิจคนดีมีชื่อเสียง นักเลงประจำถิ่น ผู้รับเหมาก่อสร้าง เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า การเลือกตั้งมีความสำคัญอย่างยิ่งเป็นการแสดงออกด้านสิทธิเสรีภาพทางความคิดของประชาชนรวมถึงพฤติกรรมทางด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ว่าแต่ละท้องถิ่นจะมีลักษณะเช่นใด ในการเลือกตั้ง อาจมีปัญหาและอุปสรรคในการตัดสินใจเลือกตั้งของประชาชนในพื้นที่เช่น ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจ ในบทบาทหน้าที่ของตนเองและความสำคัญในการไปเลือกตั้งซึ่งถ้าประชาชนตระหนักและเข้าใจ จะมีผลทำให้การได้มาซึ่งนายกเทศบาลมีความบริสุทธิ์ยุติธรรมมากยิ่งขึ้นและได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาบริหารงานได้ดีประหยัดงบประมาณของทางราชการและส่งผลให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อ

ส่วนรวมทั้งนี้เพราะในสภาพความเป็นจริงนั้นการไปใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเป็นเพียงผลพวงขั้นสุดท้ายของกระบวนการทางการเมืองของสังคมนั้นการที่จะสามารถดำเนินการให้เป็นไปตามหลักการเช่นนี้ได้จะต้องมีปัจจัยและองค์ประกอบอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมาก

วิกฤติสถานการณ์ทางการเมืองไทยเดินทางมาถึงการยุติด้วยการยึดอำนาจการปกครองจากฝ่ายทหารด้วยเหตุผลต้องการทำบ้านเมืองให้สงบเรียบร้อยก่อนการคืนอำนาจให้กับประชาชนเดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2557 สถานการณ์ยังไม่อำนวยให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) จึง ประกาศ คสช. ฉบับที่ 85/2557 เรื่องการได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นการชั่วคราว งดเลือกตั้งให้ใช้สรรหาแทน (มติชนออนไลน์. 2557)เมื่อ 15 กรกฎาคม 2557 คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้เผยแพร่ประกาศฉบับที่ 85/2557 เรื่องการได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นการชั่วคราวเนื่องจากในปัจจุบันมีสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นหลายแห่งที่ได้ครบวาระหรือว่างลงหรือมีกรณีสิ้นสุดสมาชิกภาพแต่ด้วยสถานการณ์ปัจจุบันยังไม่อาจจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นได้โดยเรียบร้อย คสช. จึงประกาศให้งดจัดการเลือกตั้งไปก่อนจนกว่าจะมีประกาศเปลี่ยนแปลงส่วนสภากลางหรือส่วนท้องถิ่นใดมีสมาชิกเหลือไม่ถึงกึ่งหนึ่งของสมาชิกสภาทั้งหมดให้ถือว่าสมาชิกภาพของสมาชิกที่เหลืออยู่นั้นเป็นอันสิ้นสุดลงนับแต่วันที่จำนวนสมาชิกสภาเหลือไม่ถึงกึ่งหนึ่งในระหว่างนี้ให้ดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นด้วยวิธีการคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้และความสามารถด้านต่าง ๆ ตามที่คณะกรรมการสรรหาเห็นสมควร โดยอย่างน้อยสองในสามของจำนวนสมาชิกสภาท้องถิ่นทั้งหมดต้องเป็นข้าราชการหรือเคยเป็นข้าราชการตั้งแต่ระดับชำนาญการพิเศษหรือระดับ 8 หรือเทียบเท่าขึ้นไป โดยให้คำนึงถึงพฤติกรรม คุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต และความเป็นกลางทางการเมืองเป็นที่ประจักษ์ของผู้ที่จะได้รับการคัดเลือกด้วย

อาจารย์บุญส่ง ชลธรอาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต (2557 : ออนไลน์) ได้วิเคราะห์สถานการณ์ทางการเมืองไทย ก่อนการทำรัฐประหาร 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ว่าการเลือกตั้งเป็นเครื่องมือทางการเมืองชิ้นสำคัญในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่กล่าวได้ว่าจะขาดเสียมิได้ เพราะการเลือกตั้งคือการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย เป็นการแสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนในการสรรหาผู้บริหารประเทศอย่างถูกต้องชอบธรรมที่สุด การเลือกตั้งจึงเป็นกระบวนการที่ดีในการสับเปลี่ยนอำนาจการปกครองและขจัดข้อขัดแย้งทางการเมืองโดยสันติวิธี การไปใช้สิทธิเลือกตั้งจะทำให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เกิดความเชื่อมั่นในอำนาจ

แห่งตนว่าสามารถตัดสินใจเลือกรัฐบาล เลือกรูปแบบการปกครองที่ตนปรารถนาได้ การเลือกตั้งจึงเป็นพื้นฐานอันชอบธรรมในการปกครองของกลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมืองที่ชนะการเลือกตั้ง เป็นบรรทัดฐานที่ได้รับการยอมรับในทางสากลซึ่งท้ายที่สุดแม้จะสถานการณ์จะวิกฤตอย่างไรวันหนึ่งในอนาคตเราก็จะต้องมีการเลือกตั้ง

เทศบาลตำบลขามเรียงเป็นพื้นที่ที่น่าสนใจเพราะถือว่าพัฒนาการของขามเรียงเป็นไปอย่างก้าวกระโดดจากชุมชนชนบทกลายเป็นชุมชนเมืองในห้วงเวลาอันสั้น เนื่องจากการนำมหาวิทยาลัยไปตั้งในพื้นที่ทำให้ผู้คนหลั่งไหลเข้ามา ทั้งนักศึกษา ผู้ประกอบธุรกิจมากมาย เมื่อกลายเป็นสังคมเมืองวิถีชีวิตของคนย่อมเปลี่ยนไปสังคมมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกับการบริหารจัดการสาธารณะก็มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ผู้มีบทบาทสำคัญของการบริหารจัดการ เห็นจะหนีไม่พ้นผู้บริหารท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งนายกเทศมนตรี ดังนั้นจำเป็นจะต้องได้นายกเทศมนตรีที่มีทั้งคุณสมบัติและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับบริบทความต้องการของประชาชน

เมื่อวิเคราะห์สถานการณ์การเมืองไทยแล้วท้ายที่สุดวิธีการได้มาซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นน่าจะจบลงด้วยการเลือกตั้งโดยตรงจากภาคประชาชน ดังนั้นการศึกษาแนวโน้มการตัดสินใจเลือกผู้บริหารท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจ ไม่ว่าจะสำหรับประชาชน และสำหรับผู้ที่จะอาสาเข้ามาเป็นผู้บริหารท้องถิ่นว่า ประชาชนใช้เหตุผลเช่นไร ประกอบการตัดสินใจเลือก ซึ่งจะได้ปรับเปลี่ยนวิธีคิด วิธีการบริหารให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างพลวัต

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคามนำมาประกอบการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรี และเป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานของเทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านการเผยแพร่และรณรงค์ส่งเสริมให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้เป็นไปตามความบริสุทธิ์ยุติธรรมตามระบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับเหตุของแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

2. เพื่อเปรียบเทียบเหตุผลของแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามกลุ่มผู้ใช้สิทธิ์ระหว่างการเลือกคนเดิม และการเลือกคนใหม่

3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่

1. ปัจจัยด้านผู้ใช้สิทธิ์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน อาชีพ และการดำรงตำแหน่งในชุมชน

2. ปัจจัยด้านผู้สมัคร ได้แก่ คุณสมบัติส่วนตัวความสามารถส่วนตัวนโยบายในการพัฒนาการสนับสนุนจากพรรคการเมืองและสื่อและการประชาสัมพันธ์

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคามประกอบด้วย

1.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variables) ได้แก่

1.1.1 ปัจจัยด้านผู้ใช้สิทธิ์ ได้แก่ เพศอายุระดับการศึกษารายได้ต่อเดือนอาชีพ และการดำรงตำแหน่งในชุมชน

1.1.2 ปัจจัยด้านผู้สมัคร ได้แก่ คุณสมบัติส่วนตัวความสามารถส่วนตัวนโยบายในการพัฒนาการสนับสนุนจากพรรคการเมืองและสื่อและการประชาสัมพันธ์

1.2. ตัวแปรตาม คือแนวโน้มการตัดสินใจเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาในเขตพื้นที่ เทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลขามเรียงอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 6,829 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลขามเรียงอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 378 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973 : 727) จากนั้นจึงทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก (Lottery Method)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เทศบาล หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและเทศบาลมีฐานะเป็นนิติบุคคลในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง เทศบาลขามเรียงอำเภอกันทรวิชัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

2. การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย “ที่ง่ายและชัดเจนที่สุด” ถึงเป็นการแสดงออกถึงเจตจำนงของประชาชนในการคัดเลือกบุคคลเข้าไปทำหน้าที่และใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชนทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลหมายถึง สิ่งที่เป็นเงื่อนไขหรือเป็นสาเหตุจูงใจให้ประชาชนตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีประกอบด้วย

3.1 ปัจจัยด้านผู้ใช้สิทธิ หมายถึง ลักษณะทั่วไปของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

3.1.1 เพศ หมายถึง ลักษณะทางชีวภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ชาย

หญิง

3.1.2 อายุ หมายถึง อายุของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม ตั้งแต่อายุ 18 ปีขึ้นไป

ไป

3.1.3 ระดับการศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่จบ

การศึกษาสูงสุด

3.1.4 รายได้ หมายถึง เงินหรือผลประโยชน์ที่ได้รับ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

3.1.5 อาชีพ หมายถึง การทำมาหากินจากการทำงานหรือกิจกรรมใด ๆ ที่ก่อให้เกิดรายได้

3.1.6 การดำรงตำแหน่งในชุมชนหมายถึง การมีบทบาทในชุมชนนอกจากการเป็นราษฎรธรรมดาหรือไม่

3.2 ปัจจัยด้านผู้สมัครหมายถึง คุณสมบัติ ความสามารถ พฤติกรรมของผู้จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรี ได้แก่

3.2.1 คุณสมบัติส่วนตัวหมายถึงคุณสมบัติในตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียงอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม อันได้แก่ การศึกษา ความรู้ความสามารถ อาชีพ ฐานะการเงินการมีมนุษยสัมพันธ์ การทำประโยชน์ต่าง ๆ

3.2.2 ความสามารถส่วนตัวหมายถึง พฤติกรรมเฉพาะตัวของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรี ได้แก่ ทัศนคติที่รู้ความสามารถ ที่จะทำหน้าที่เป็นนายกเทศมนตรีได้ การช่วยเหลือทำประโยชน์แก่ส่วนรวมมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีริเริ่มสร้างสรรค์มีทีมบริหารทีมงานที่ตนรู้จักปฏิบัติตามนโยบายที่หาเสียงได้ ทำประโยชน์แก่ส่วนรวม การออกพบปะกับประชาชนในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ

3.2.3 นโยบายในการพัฒนาหมายถึง ทิศทาง แนวทางหรือโครงการต่าง ๆ ที่ผู้สมัครประกาศจะดำเนินการหากได้รับการเลือกตั้ง โดยโครงการต่าง ๆ ที่ประกาศจะต้องอยู่ในอำนาจหน้าที่ของท้องถิ่นที่จะต้องสามารถดำเนินการได้ โดยถือเป็นสัญญาประชาคมที่ผู้สมัครจะต้องดำเนินการ

3.2.4 การสนับสนุนจากพรรคการเมืองหมายถึง การที่พรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองให้การสนับสนุนผู้จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรี ได้แก่ เป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่ประชาชนศรัทธาหัวหน้าพรรคการเมืองที่สนับสนุนผู้สมัครมีภาวะความเป็นผู้นำสูง พรรคการเมืองเคยช่วยเหลือท่านมาก่อนตัวแทนของพรรคการเมืองที่สนับสนุนผู้สมัครเป็นคนในพื้นที่เดียวกัน ตัวแทนของพรรคการเมืองที่สนับสนุนผู้สมัครเป็นผู้ที่ทำประโยชน์ให้แก่ท้องถิ่นตัวแทนของพรรคการเมืองที่ชื่นชอบ ช่วยเหลือผู้สมัครในการหาเสียง

3.2.5 สื่อและการประชาสัมพันธ์หมายถึง การได้รับข่าวสารของผู้มีสิทธิเลือกตั้งจากทางราชการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ป้ายประชาสัมพันธ์ของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลของการวิจัยจะได้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรี ตำบลขามเรียงและข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาใช้เป็นแนวทางปรับปรุงการดำเนินงานของ เทศบาล เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง เกี่ยวกับการนำเสนอนโยบายการบริหาร จัดการท้องถิ่น และเป็นทางเลือกให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการตัดสินใจเลือกของประชาชน ในพื้นที่วิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบล ขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษาได้ใช้แนวความคิดทฤษฎีและ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดทำการศึกษาดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น
2. แนวคิดการตัดสินใจ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง
4. แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ
5. บริบทของเทศบาลตำบลขามเรียง
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิด

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

ความหมายของการปกครองท้องถิ่น การปกครองท้องถิ่นในรูปของการปกครองตนเอง นั้นได้มีนักวิชาการให้ความหมายไว้หลายท่านด้วยเช่นกัน

อุทัย หิรัญโต (2523. : 4 ; อ้างถึงใน สุวรรณ พิณตานนท์. 2546 : 19) ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นไว้ว่าการปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้หน่วยการปกครองระดับรองของรัฐ หรือกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครองและดำเนินการบางอย่าง เพื่อผลประโยชน์ของรัฐและประโยชน์ของท้องถิ่นโดยตรง การบริหารงานท้องถิ่นจะมีองค์การที่ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งมาทั้งหมดหรือบางส่วน ทั้งนี้มีความอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุมโดยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

วิญญู อังคนารักษ์ (2519. : 4 ; อ้างถึงใน สุทฤษฎี ศรีไสย์,สุพจน์ บุญวิเศษ. 2547 : 12) ได้ให้ความหมายว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองในรูปลักษณะการกระจายอำนาจบางอย่างที่รัฐได้มอบหมายให้ท้องถิ่นทำกันเอง เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีโอกาส

ปกครองและบริหารงานท้องถิ่นด้วยตนเอง เพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชนในท้องถิ่นในงานดำเนินไปอย่างประหยัด มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลตรงกับความประสงค์ของประชาชน โดยเหตุที่ว่าประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมจะทราบความต้องการท้องถิ่นนั้น ๆ ได้ดีกว่าบุคคลอื่น และย่อมมีความผูกพันต่อท้องถิ่นนั้น โดยมีงบประมาณของตนเองและมีอิสระในการบริหารงานพอสมควร

ประหยัด หงส์ทองคำ (2526 ; อ้างถึงใน สายประพิศ สายทองคำ. 2548 : 14) ได้รวบรวมความหมายของการปกครองท้องถิ่นของนักวิชาการชาวต่างประเทศได้ดังนี้

1. William A. Robso (อ้างถึงใน สายประพิศสายทองคำ. 2548 : 14) ได้ให้ความหมายว่าการปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองส่วนหนึ่งของประเทศซึ่งมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่พอสมควร อำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่จะต้องไม่มากจนกระทบกระทั่งต่ออำนาจอธิปไตยของรัฐ เพราะองค์กรปกครองท้องถิ่นมิใช่ชุมชนที่มีอำนาจอธิปไตย องค์กรปกครองท้องถิ่นมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal rights) และมีองค์การที่จำเป็น (Necessary organization) เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองท้องถิ่นนั่นเอง

2. William V. Holloway (อ้างถึงใน สายประพิศสายทองคำ. 2548 : 14) กล่าวว่า “การปกครองตนเองของท้องถิ่น” หมายถึง องค์กรที่มีอาณาเขตแน่นอนมีประชากรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ มีอำนาจปกครองตนเอง มีการบริหารงานคลังของตนเองและมีสภาของท้องถิ่นที่สมาชิกได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน

3. Daniel Wit (อ้างถึงใน สายประพิศสายทองคำ. 2548 : 14) ให้ความหมายว่า “การปกครองท้องถิ่น” หมายถึง “การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจ หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันรับผิดชอบทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนในการบริหารท้องถิ่น.....”

จากความหมายของการปกครองท้องถิ่นของนักวิชาการต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นพอที่จะสรุปได้ว่าการปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นจัดการปกครองและดำเนินการบางอย่าง เพื่อแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของตนเองหรือที่เรียกว่ารัฐบาลกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองท้องถิ่น โดยมีอำนาจในการกำหนดนโยบายและบริหารงานให้เป็นตามกฎหมายว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศ โดยมีองค์การที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามความมุ่งหมายของท้องถิ่นนั้น ๆ

หลักการปกครองท้องถิ่น จากความหมายของการปกครองท้องถิ่นที่กล่าวข้างต้น สามารถประมวลได้เป็นหลักการปกครองท้องถิ่นในสาระสำคัญดังนี้ (โกวิท พวงงาม. 2546 : 21)

1. การปกครองของชุมชนหนึ่ง ซึ่งชุมชนเหล่านั้นอาจมีความแตกต่างในด้านความเจริญ จำนวนประชากรหรือขนาดพื้นที่
2. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม กล่าวคือ อำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง หากมีอำนาจมากเกินไปไม่มีขอบเขต หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นก็จะกลายสภาพเป็นรัฐอธิปไตย เป็นผลเสียต่อความมั่นคงของรัฐบาล อำนาจของท้องถิ่นนี้มีขอบเขตที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะความเจริญและการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นระดับใดจึงจะเหมาะสม
3. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal rights) ที่จะดำเนินการปกครองตนเอง สิทธิตามกฎหมายแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ
  - 3.1 หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีสิทธิที่จะตรากฎหมาย หรือระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์การปกครองท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการบริหารตามหน้าที่และเพื่อใช้บังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ
  - 3.2 สิทธิที่เป็นหลักในการดำเนินการบริหารท้องถิ่นคืออำนาจในการกำหนดงบประมาณเพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ
  - 3.3 มีองค์กรที่จำเป็นในการบริหารและการปกครองตนเององค์กรที่จำเป็นของท้องถิ่นจัดแบ่งเป็นสองฝ่าย คือ องค์กรฝ่ายบริหาร และองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ
  - 3.4 ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น จากแนวความคิดที่ว่าประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นที่จะรู้ปัญหา และวิธีการแก้ไขของตนเองอย่างแท้จริง หน่วยการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีคนในท้องถิ่นมาบริหารงาน เพื่อให้สมเจตนารมณ์และความต้องการของชุมชนและอยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังเป็นการฝึกให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าใจในระบบและกลไกของประชาธิปไตยอย่างแท้จริงอีกด้วย

การปกครองท้องถิ่นกำหนดขึ้น บนพื้นฐานทฤษฎีการกระจายอำนาจ และอุดมการณ์ประชาธิปไตยซึ่งมุ่งเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองและกิจกรรมการปกครองตนเอง ซึ่งจะเห็นได้จากลักษณะสำคัญของ

การปกครองท้องถิ่น ที่เน้นการมีอำนาจอิสระในการปกครองตนเอง มีการเลือกตั้งมีองค์การหรือสถาบันที่จำเป็นในการปกครองตนเอง และที่สำคัญก็คือ ประชาชนในท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างกว้างขวาง

คณะกรรมการปรับปรุงระบบการบริหารการปกครองท้องถิ่น โดยนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการดังกล่าว ตามคำสั่งที่ 263/2535 เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2535 เพื่อศึกษาระบบการบริหารการปกครองท้องถิ่นของไทย ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันในทุกรูปแบบ หาแนวทางและข้อเสนอในการปรับปรุงโครงสร้างอำนาจหน้าที่การคลัง และงบประมาณ ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาล หน่วยงานส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคกับหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกล่าวถึงองค์ประกอบวัตถุประสงค์ ความสำคัญหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้ (โกวิทย์ พวงงาม. 2546 : 24-25)

องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น

1. เป็นองค์กรที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล และทบวงการเมือง
2. มีสภาและผู้บริหารระดับท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งตามหลักการที่บัญญัติไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ
3. มีอิสระในการปกครองตนเอง
4. มีงบประมาณรายได้เป็นของตนเองอย่างเพียงพอ
5. มีเขตการปกครองที่ชัดเจนและเหมาะสม
6. มีบุคลากรปฏิบัติงานของตนเอง
7. มีอำนาจหน้าที่ที่เหมาะสมต่อการให้บริการ
8. มีอำนาจออกข้อบังคับเป็นกฎหมายของท้องถิ่นภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย

แม่บท

9. มีความสัมพันธ์กับส่วนกลางในฐานะเป็นหน่วยงานระดับรองของรัฐ

วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น

1. ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ทั้งทางด้านการเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ
2. เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง
3. เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษารอบบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน

ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

1. การปกครองท้องถิ่นถือเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ทำให้เกิดความคุ้นเคยในการใช้สิทธิและหน้าที่พลเมืองอันจะนำมาสู่ความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตย

2. การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล

3. การปกครองท้องถิ่นจะทำให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเองเพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้ถึงอุปสรรค ปัญหา และช่วยกันแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นของตน

4. การปกครองท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพ

5. การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมือง การบริหารของประเทศในอนาคต

6. การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง
หน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยการปกครอง

หน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจะต้องพิจารณาถึงกำลังเงิน กำลังงบประมาณ กำลังคน กำลังความสามารถของอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และหน้าที่ความรับผิดชอบควรเป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นอย่างแท้จริง หากเกินกว่าภาระ หรือเป็นนโยบายซึ่งรัฐบาลต้องการความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั่วประเทศ ก็ไม่ควรมอบให้ท้องถิ่นดำเนินการ เช่น งานทะเบียนที่ดิน การศึกษาในระดับอุดมศึกษา

การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นดำเนินการ มีข้อพิจารณาดังนี้

1. เป็นงานที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น และงานที่เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน ได้แก่ การก่อสร้างถนน สะพาน สวนหย่อม สาธารณะ การกำจัดขยะมูลฝอย เป็นต้น

2. เป็นงานที่เกี่ยวกับการป้องกันภัย รักษาความปลอดภัย เช่น งานดับเพลิง

2.1 เป็นงานที่เกี่ยวกับสวัสดิการสังคม ด้านนี้มีความสำคัญต่อประชาชนในท้องถิ่นมาก เช่น การจัดให้มีหน่วยบริหารทางสาธารณสุข จัดให้มีสถานสงเคราะห์เด็กและคนชรา เป็นต้น

2.2 เป็นงานที่เกี่ยวกับการพาณิชย์ท้องถิ่น หากปล่อยให้ประชาชนดำเนินการเองอาจไม่ได้รับผลดีเท่าที่ควรจะเป็น จัดให้มีโรงรับจำนำ การจัดตลาดและงานต่าง ๆ ที่มีรายได้ โดยสามารถเรียกค่าบริหารจากประชาชน

ลักษณะสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีดังนี้

1. เป็นองค์กรในชุมชนที่มีขอบเขตพื้นที่การปกครองที่กำหนดไว้แน่นอน
2. มีสถานภาพเป็นนิติบุคคล จัดตั้งขึ้นโดยกฎหมาย
3. มีอิสระในการดำเนินกิจกรรมและสามารถใช้ดุลยพินิจของตนเองในการ

วินิจฉัยและกำหนดนโยบาย

4. มีการจัดองค์กรเป็น 2 ฝ่ายคือ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายสภา

5. ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองโดยการเลือกตั้งผู้บริหารและสภาท้องถิ่น การปกครองท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540)

ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน (พ.ศ. 2540) ได้สร้างมิติใหม่ให้กับระบบการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยด้วยการปรับปรุงบทบาท อำนาจหน้าที่ และโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจการปกครองดังที่ประเทศต่าง ๆ ปฏิบัติกันอยู่

ภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน (พ.ศ. 2540) บทบัญญัติต่าง ๆ ของรัฐธรรมนูญก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบการปกครองท้องถิ่นไทย ส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้พากันเสนอขอแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540)

นั่นทวัฒน์ บรมานันท์ (2547 : 90-95) ได้ประมวลความรู้แนวทางการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540) ไว้ดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน (พ.ศ. 2540) ได้วางหลักเกณฑ์ใหม่สำหรับการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีสาระสำคัญเป็นการกระจายอำนาจเพื่อให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและมีอิสระในการดำเนินงาน บทบัญญัติที่ถือว่าเป็น “หลักสำคัญ” ในการกระจายอำนาจ คือ มาตรา 78 ซึ่งปรากฏอยู่ในหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ โดยมีใจความสำคัญคือ

“มาตรา 78 รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น และระบบสาธารณสุขปโภค และสาธารณสุขการตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนา

จังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น”

บทบัญญัติดังกล่าวถูกกำหนดขึ้นเพื่อให้เป็นแนวทางให้รัฐจะดำเนินการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการปกครองหรือดูแลท้องถิ่นของตนได้มากขึ้น ซึ่งจะมีผลตามมาคือเป็นการแบ่งเบาภาระของส่วนกลาง

นอกเหนือจากบทบัญญัติดังกล่าวแล้ว รัฐธรรมนูญแบบปัจจุบันยังได้บัญญัติไว้ในหมวด 9 เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นรวม 10 มาตรด้วยกัน คือ มาตรา 282 ถึง มาตรา 290 และต่อมาเมื่อรัฐธรรมนูญประกาศใช้บังคับก็ได้มีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ รวมทั้งที่มีการตรากฎหมายขึ้นมาใหม่หลายฉบับ เพื่อให้เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด

รัฐธรรมนูญได้บัญญัติเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ในมาตรา 282 ถึงมาตรา 290 โดยมีสาระสำคัญรวม 7 ประการคือ

1. หลักสำคัญในการปกครองส่วนท้องถิ่น : ความเป็นอิสระ

มาตรา 282 แห่งรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นมาตรแรกของบทบัญญัติในหมวดการปกครองส่วนท้องถิ่นได้บัญญัติถึงหลักสำคัญในการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ว่า รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่น ได้บัญญัติถึงหลักสำคัญในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น โดยการให้อิสระดังกล่าวจะต้องไม่กระทบกับ “รูปแบบของประเทศ” ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1 แห่งรัฐธรรมนูญ คือ ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียว จะแบ่งแยกไม่ได้

ความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีได้ในกรณีต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

1. ความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการปกครองท้องถิ่นของจนได้แก่ การที่รัฐมอบอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะมีอิสระในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นหรือการบริการท้องถิ่นเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงานและเพื่อจัดทำบริการสาธารณะที่ดีและเหมาะสมกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

2. ความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเครื่องชี้วัดถึงความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีอำนาจบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การที่องค์กรปกครองท้องถิ่นมีอำนาจ ปกครองและบังคับบัญชาพนักงานของตน กล่าวคือ มีอำนาจกำหนดตำแหน่ง

สรรหาบุคคลมาดำรงตำแหน่ง จัดการเกี่ยวกับเงื่อนไขในการทำงาน ตลอดจนให้คุณให้โทษพนักงาน รวมทั้งให้สิทธิประโยชน์เมื่อพ้นจากงาน ความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคลดังกล่าวมาแล้วหากเป็นไปได้และมีประสิทธิภาพ ก็จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถปฏิบัติการกิจได้อย่างประสบผลสำเร็จ

3. ความเป็นอิสระด้านการเงินและการคลัง เนื่องจากภารกิจสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือการจัดทำบริการสาธารณะ ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีเงินมาเพื่อใช้จ่ายและดำเนินการซึ่งหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีอำนาจในการจัดหาเงินมาเพื่อใช้จ่ายและดำเนินการ ซึ่งหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีอำนาจในการจัดหาเงินมาใช้จ่ายก็จะต้องรอรับการจัดสรรเงินจากส่วนกลาง ซึ่งจะส่งผลทำให้ความเป็นอิสระด้านเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่อาจเกิดขึ้นได้ เพราะเมื่อส่วนกลางได้จัดสรรเงินมาให้ก็จะต้องเข้าไปควบคุมตรวจสอบการใช้จ่ายเงิน ซึ่งก็จะเกิดผลกระทบต่อภารกิจต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับหนึ่ง ดังนั้นความเป็นอิสระทางการเงินและการคลังจึงได้แก่การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีงบประมาณและรายได้เป็นของตนเอง โดยมีอำนาจในการใช้จ่ายเงินได้อย่างอิสระพอสมควร ซึ่งจะส่งผลทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินกิจการต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง

ส่วนการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีงบประมาณและรายได้เป็นของตนเองได้นั้นก็จะต้องได้รับมอบอำนาจในการจัดเก็บภาษีบางประเภทจากรัฐ เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถเรียกเก็บภาษีจากประชาชนได้โดยตรง

โครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แต่เดิมนั้น โครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมักจะประกอบด้วย “ผู้ที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง” เข้าไปมีส่วนร่วมปกครองท้องถิ่นในบางระดับ ซึ่งส่วนใหญ่จะได้แก่การเข้ามาเป็นฝ่ายบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัดในองค์การบริหารส่วนจังหวัด กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในองค์การบริหารส่วนตำบล หรือกำหนดในสุขาภิบาล เป็นต้น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ได้ปรับเปลี่ยนโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสียใหม่ โดยกำหนดโครงสร้างและรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ในมาตรา 285 อันมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้ คือ

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องประกอบด้วยสภาท้องถิ่นและคณะบริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (มาตรา 285 วรรคหนึ่ง) บทบัญญัติดังกล่าวมีขึ้นเพื่อให้

สอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย คือ มีการแยก “องค์กรฝ่ายสภา” และ “องค์กรฝ่ายบริหาร” ออกจากกัน

2. เมื่อรัฐธรรมนูญประกาศใช้บังคับ บทบัญญัติดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบกับโครงสร้างของสภาภิบาลซึ่งมีอยู่เพียงองค์กรเดียว คือ คณะกรรมการสภาภิบาลที่ทำหน้าที่เป็นคณะผู้บริหารกิจการทั้งปวงของสภาภิบาล รับผิดชอบทั้งในฐานะที่เป็นองค์กรฝ่ายบริหารและองค์กรฝ่ายสภา

เมื่อรัฐธรรมนูญประกาศใช้บังคับ บทบัญญัติดังกล่าวเกิดผลกระทบต่อโครงสร้างของสภาภิบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล และเมืองพัทยา ที่มีสมาชิกสภาท้องถิ่น โดยตำแหน่งประกอบด้วย เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น

3. คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนหรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น (มาตรา 285 วรรคสาม) เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการบริหารโดยตัวแทนของประชาชนในเขตท้องถิ่นนั้นจึงมีการกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีผู้บริหารเพียงคนเดียวหรืออาจเป็นรูปคณะ ผู้บริหารท้องถิ่น ได้ โดยผู้บริหารท้องถิ่นหรือคณะผู้บริหารท้องถิ่นเหล่านั้นมีที่มาได้ 2 ทางคือ มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน

4. วิธีการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (มาตรา 285 วรรคสี่) ในวรรคสองและวรรคสามของมาตรา 285 แห่งรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้สมาชิกสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ต้องมาจากการเลือกตั้ง ดังนี้ ในมาตรา 285 วรรคสี่จึงได้กำหนดถึงวิธีการเลือกตั้งไว้ว่า ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนและลับ ซึ่งเป็นเช่นเดียวกับระบบการเลือกตั้งระดับชาติ ตั้งแต่การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

5. วาระการดำรงตำแหน่ง (มาตรา 285 วรรคห้า) ทั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นต่างมีวาระการดำรงตำแหน่งที่เท่ากัน คือคราวละ 4 ปี

6. ข้อห้ามของผู้ดำรงตำแหน่ง (มาตรา 285 วรรคหก) มีการกำหนดถึงข้อห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งคณะผู้บริหารตำแหน่งคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นไว้ว่า ห้ามเป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจหรือของราชการส่วนท้องถิ่น

อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญบัญญัติกล่าวถึงอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้หลายประการในหมวด 9 การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีรายละเอียดดังนี้ คือ

ลักษณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 284) รัฐธรรมนูญได้กำหนดลักษณะสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ว่า ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคลการเงิน และการคลัง

เพื่อให้เป็นไปตามหลักการดังกล่าวได้กำหนดถึงการดำเนินการเพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นอิสระไว้ในมาตรา 284 ว่า จะต้องมีกฎหมายกำหนดอำนาจและหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงท้องถิ่นเป็นไปอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ รัฐธรรมนูญจึงได้บัญญัติให้มีการจัดทำกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจซึ่งจะต้องประกอบด้วยสาระสำคัญบางประการ เช่น มีการกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยตนเอง มีการจัดสรรสัดส่วนภาษีและอากรระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยคำนึงถึงภาระหน้าที่ของรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยตนเอง นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญยังได้กำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการการขึ้นมากำหนดอำนาจหน้าที่และกิจการทั้งหลายดังกล่าวด้วย

ภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ 2 กรณีด้วยกัน

1. หน้าที่และสิทธิในการจัดการท้องถิ่น (มาตรา 289) รัฐธรรมนูญกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่บำรุงรักษา ศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น นอกจากนี้ยังกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาอบรมและการฝึกอาชีพตามความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น รวมทั้งยังสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐด้วย

2. อำนาจหน้าที่เพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (มาตรา 290) เพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมตามที่กฎหมายบัญญัติ อันได้แก่การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่นอกเขตพื้นที่เฉพาะในกรณีที่มีผลกระทบต่อดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ และอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมการพิจารณา เพื่อริเริ่มโครงการหรือกิจกรรม

ใดนอกเขตพื้นที่ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่

รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถดำเนินการจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ อย่างเต็มที่รัฐธรรมนูญจึงได้บัญญัติไว้ให้มีการจัดสรรสัดส่วนภาษีและอากรระหว่างรัฐกับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกัน โดยจะต้อง บัญญัติเรื่องดังกล่าวไว้ในกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ (มาตรา 284)

1. การถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น รัฐธรรมนูญให้สิทธิ แก่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของ จำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่มาลงคะแนนที่จะถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหาร ท้องถิ่นเมื่อเห็นว่าสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใด ไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไป (มาตรา 286)

2. การเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น รัฐธรรมนูญให้สิทธิแก่ประชาชนผู้มี สิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิ เลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะสามารถเข้าชื่อร้องขอต่อประธานสภาท้องถิ่น เพื่อให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่นได้ แต่จะต้องจัดทำร่างข้อบัญญัติท้องถิ่น เสนอมาด้วย (มาตรา 287)

การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แม้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอิสระในการดำเนินงานของตน แต่ความเป็น อิสระนั้นก็จะต้องไม่มากเกินไปจนกระทั่งเกิดผลกระทบต่อการทำงานของส่วนกลาง ดังนั้นเพื่อให้การปกครองประเทศเป็นไปอย่างเป็นระบบและถูกต้อง ส่วนกลางจึงยังคงมี อำนาจในการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่

รัฐธรรมนูญได้บัญญัติเรื่องการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ว่า การ กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องทำเท่าที่จำเป็นตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่ต้อง เป็นไปเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็น ส่วนรวมโดยจะกระทบถึงสาระสำคัญแห่งหลักการปกครองตนเอง ตามเจตนารมณ์ของ ประชาชนในท้องถิ่นหรือนอกเหนือจากที่กฎหมายบัญญัติไว้ไม่ได้ (มาตรา 283)

การปกครองท้องถิ่นในรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล

ภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 รูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยได้มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละรูปแบบ การปกครองท้องถิ่นไทยในปัจจุบันแบ่งออกเป็น

ก. รูปแบบทั่วไป ได้แก่

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)
2. เทศบาล
3. องค์การบริหารส่วนตำบล

ข. รูปแบบพิเศษ ได้แก่

1. กรุงเทพมหานคร (กทม.)
2. เมืองพัทยา

ในที่นี้จะขอกล่าวถึงเฉพาะการปกครองส่วนท้องถิ่น ในรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบล (นันทวัฒน์ บรมานันท์. 2547 : 150 – 153) ได้กล่าวถึงรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการปรับปรุงให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540) ดังนี้

องค์การบริหารส่วนตำบลนับได้ว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดเล็กที่สุดและอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด องค์การบริหารส่วนตำบลจัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลไว้ในมาตรา 40 ว่า สภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท หรือตามเกณฑ์รายได้เฉลี่ยของสภาตำบลที่ได้มีประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งจะต้องระบุชื่อและเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ในประกาศด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น

โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ก่อนที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน (2540) จะประกาศใช้บังคับ สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกโดยตำแหน่งอันได้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ของทุกหมู่บ้านในตำบลและแพทย์ประจำตำบลกับสมาชิกซึ่งได้รับการเลือกตั้งอันได้แก่สมาชิกที่ราษฎรในแต่ละหมู่บ้านนั้นเลือกตั้งหมู่บ้านละ 2 คน แต่ต่อมาเมื่อ

รัฐธรรมนูญประกาศใช้บังคับจึงได้มีการแก้ไขโครงสร้างของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เสียใหม่ให้สอดคล้องกับ มาตรา 285 แห่งรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง ดังนั้น จึงมีการแก้ไขมาตรา 45 ของกฎหมายสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลในปี 2542 โดยกำหนดให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน หมู่บ้านละ 2 คน ซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น แต่ถ้าหากในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดที่มีเพียงหนึ่งหมู่บ้านก็ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 6 คน และในกรณี ที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียง 2 หมู่บ้าน ก็ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละ 3 คน อายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีกำหนดคราวละ 4 ปีนับแต่วันเลือกตั้งสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ ดังที่กำหนดไว้ในมาตรา 46 แห่งกฎหมายว่าด้วยสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล คือ ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบลร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีและร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพื่อเติมควบคุมการปฏิบัติงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

นายกองค์การบริหารส่วนตำบล เดิมพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กำหนดให้มีฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลเรียกว่า “คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล” คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยกำนันและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้าน ไม่เกิน 2 คนและจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งได้รับเลือกตั้งไม่เกิน 4 คน แต่ต่อมาก็ได้มีการแก้ไขให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 285 ที่กำหนดให้คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนหรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น จึงมีการแก้ไขมาตรา 58 ของกฎหมายว่าด้วยสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลเสียใหม่ โดยกำหนดให้คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย ประธานกรรมการบริหารคนหนึ่งและกรรมการบริหารจำนวน 2 คน แล้วเสนอให้นายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้ง แต่อย่างไรก็ดีในปี พ.ศ. 2546 ได้มีการแก้ไขตำแหน่งฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลเสียใหม่ เรียกว่า “นายกองค์การบริหารส่วนตำบล” และให้มีที่มาจากการ

เลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

อำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการพัฒนาตำบล ทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรม โดยมาตรา 67 แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติมได้กำหนดถึงหน้าที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลต้องทำให้เขตองค์การบริหารส่วนตำบลไว้ 9 ประการด้วยกัน และนอกจากนี้ มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ยังได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้รวม 31 ประการด้วยกัน

อำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่กำหนด โดยกฎหมายว่าด้วยสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ส่งเสริมการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ คุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น รวมทั้งการปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

นอกจากอำนาจและหน้าที่ดังกล่าวมาแล้ว มาตรา 68 แห่งกฎหมายว่าด้วยสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลยังได้กำหนดกิจการ ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำในเขตของตนได้ คือ การจัดให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร การจัดให้มีและบำรุงการไฟฟ้าทางระบายน้ำ สถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ การจัดให้มีของแผ่นดิน การหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล

แนวคิดการตัดสินใจ

1. ความหมายของการตัดสินใจ

การตัดสินใจ (Decision) คือ ความหมายของการตัดสินใจนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้แตกต่างกันดังนี้

บาร์นาร์ด (Barnard) ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจว่าเป็นเทคนิควิธีที่ลดทางเลือกลงมาให้เหลือเพียงทางเดียว

ไซมอน (Simon) ได้ให้ความหมายว่า การตัดสินใจเป็นกระบวนการของการหาโอกาสที่จะตัดสินใจ การหาทางเลือกที่พอเป็นไปได้และทางเลือกจากงานต่าง ๆ ที่มีอยู่

มูดี (Moody) ได้ให้ความหมายว่าการตัดสินใจเป็นการกระทำที่ต้องทำเมื่อไม่มีเวลาที่จะหาข้อเท็จจริงอีกต่อไป ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือ เมื่อใดถึงจะตัดสินใจว่าควรหยุดหาข้อเท็จจริงแนวทางแก้ไขจะเปลี่ยนแปลงไปตามปัญหาที่ต้องการแก้ไขซึ่งการรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวพันกับการใช้จ่ายและการใช้เวลา

กิบสันและอิวาน เซวิช (Gibson and Ivancevich) ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจไว้ว่าเป็นกระบวนการสำคัญขององค์กรที่ผู้บริหารจะต้องกระทำอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลข่าวสาร (Information) ซึ่ง ได้รับมาจากโครงสร้างองค์กร พฤติกรรมบุคคลและกลุ่มในองค์กร

โจนส์ (Jones) ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจขององค์กรว่าเป็นกระบวนการที่จะแก้ไขปัญหาขององค์กร โดยการค้นหาทางเลือกและเลือกทางเลือกหรือแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กรที่ได้กำหนดไว้

ดังนั้นกล่าวได้ว่าการตัดสินใจ คือผลสรุปหรือผลขั้นสุดท้ายของกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลเพื่อเลือกแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ทรัพยากร และบุคคลสามารถนำไปปฏิบัติและทำให้งานบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ การตัดสินใจเป็นส่วนหนึ่งของบทบาทของผู้บริหารที่เกิดจากตำแหน่งและอำนาจที่เป็นทางการคือ บทบาทการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur) บทบาทผู้จัดการสถานการณ์ที่เป็นปัญหา (Disturbance Handler) บทบาทผู้จัดทรัพยากร (Resource Allocator) และบทบาทผู้เจรจาต่อรอง (Negotiator)

2. ความสำคัญของการตัดสินใจ (Decision)

ทฤษฎีการบริหารองค์กรในยุคหนึ่งได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร (Management Process) อันได้แก่ การวางแผน การจัดการองค์การบริหารงานบุคคล การอำนวยความสะดวกและการควบคุม ต่อมาได้มีการปรับเปลี่ยนแนวคิดไปว่าแม้ว่าจะทำหน้าที่ดังกล่าวได้ดีเพียงใดก็ตามแต่ถ้าขาดการตัดสินใจที่ดีพอแล้วยากที่จะทำให้การบริหารองค์กรประสบความสำเร็จได้ การตัดสินใจจึงมีความสำคัญ 4 ประการ ดังนี้

1. การตัดสินใจเป็นเครื่องวัดความแตกต่างระหว่างผู้บริหารกับผู้ปฏิบัติงาน ผู้ที่เป็นผู้บริหารในระดับต่าง ๆ จะต้องแสดงความรู้ความสามารถในการตัดสินใจที่ดีกว่าผู้ปฏิบัติงาน ผู้บริหารจะต้องมีเหตุผล มีหลักการมีเจตคติและวิจรรณญาณที่ดีกว่าความสามารถในการตัดสินใจคือมูลค่าเพิ่มที่ผู้บริหารต้องทำให้เห็นว่าเป็นความแตกต่างที่สมแล้วกับค่าจ้างเงินเดือนในตำแหน่งผู้บริหาร

2. การตัดสินใจเป็นมรรควิธีนำไปสู่เป้าหมายขององค์การผู้บริหารควรตระหนักเสมอว่า การตัดสินใจมิใช่เป็นเป้าหมายในตัวของมันเองแต่เป็นมรรควิธี แนวทางวิธีการและเครื่องมือที่จะทำให้การบริหารองค์การประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ดังนั้นการกำหนดเป้าหมายขององค์การให้ชัดเจนก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องเริ่มต้นการหาวิธีการและแนวทางปฏิบัติที่หลากหลายก็เป็นขั้นตอนที่กระทำตามมาและนี่คือการตัดสินใจนั่นเอง การกำหนดแนวทางวิธีการที่ดีที่หลากหลายและสร้างสรรค์จะนำไปให้องค์การสู่ความสำเร็จได้

3. การตัดสินใจเป็นเสมือนสมองขององค์การการตัดสินใจที่ดีก็เหมือนกับคนเรามีสมองและระบบประสาทที่ดีก็จะทำให้ตัวเราประสบผลสำเร็จในชีวิตการงานชีวิตส่วนตัวและชีวิตทางสังคมได้ในขณะเดียวกันถ้าเป็นการตัดสินใจขององค์การที่ดีก็จะต้องมีสมองและระบบประสาทขององค์การที่ดีด้วยจึงจะทำให้้องค์การมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลได้ผู้บริหารที่ดีจะต้องกระตือรือร้น ใฝ่หาแนวทางแก้ไขปัญหายุ่ตลอดเวลาจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงสถานการณ์ กำหนดแนวทางใหม่ๆ กระดับมาตรฐานและป้องกันปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานตามแผนที่กำหนดไว้ได้

4. การตัดสินใจปัญหาเป็นกลยุทธ์การแก้ปัญหาในอนาคตในทฤษฎีการตัดสินใจทั่วไปมองว่าเป็นการแก้ไขปัญหในอดีตซึ่งได้แก่ปัญหาข้อขัดข้องซึ่งมีสะสมมาตั้งแต่ในอดีตและมีแนวโน้มมากขึ้นในอนาคตซึ่งก็ไม่สามารถแก้ปัญหาได้หมดสิ้นและยังมีปัญหาใหม่ๆ เข้ามาอีกมากมาย โดยเฉพาะการปรับเปลี่ยนกรอบแนวคิด (Paradigm) ในการมองปัญหาใหม่ให้มองไปถึงปัญหาในอนาคต ซึ่งได้แก่ปัญหาป้องกันรู้แล้วว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ก็ควรมีการตัดสินใจล่วงหน้าก่อนที่ปัญหาจะเกิดขึ้นปัญหาเชิงพัฒนาที่เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ผู้บริหารต้องให้ความสนใจเป็นการมองโดยใช้วิสัยทัศน์ (Vision) ของผู้บริหารในการพยากรณ์เหตุการณ์ในอนาคต กำหนดภาพอนาคต (Scenario) ไว้พร้อมกำหนดทางเลือกเพื่อแก้ปัญหาในแต่ละภาพอนาคตนั้นด้วย อาทิ ภาพอนาคตมุ่งเน้น 3 C ได้แก่ ลูกค้า (Customer) การแข่งขัน (Competition) และการเปลี่ยนแปลง (Change) ดังนั้นผู้บริหารเตรียมการที่จะคิดวางแผนและกำหนดกลยุทธ์

ในเรื่องดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นกลยุทธ์ในการบริการลูกค้าเหนือความคาดหวังกลยุทธ์การแข่งขัน
สู่ความเป็นเลิศ และกลยุทธ์สู่องค์กรอัจฉริยะ เป็นต้น

3. กระบวนการตัดสินใจ (Process of decision making)

กระบวนการตัดสินใจ (Process of decision making) หมายถึงการกำหนดขั้นตอน
ของการตัดสินใจตั้งแต่ขั้นตอนแรกไปจนถึงขั้นตอนสุดท้ายการตัดสินใจ โดยมีลำดับขั้นของ
กระบวนการ ดังกล่าวเป็นการตัดสินใจโดยใช้หลักเหตุผลและมีกฎเกณฑ์ซึ่งเป็นการตัดสินใจ
โดยใช้ระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์เป็นเครื่องมือช่วยในการหาข้อสรุปเพื่อการตัดสินใจขั้นตอน
ของกระบวนการตัดสินใจมีอยู่หลายรูปแบบ แล้วแต่ความคิดเห็นของนักวิชาการพลงเกิด
และแอตเนอร์ (Plunkett and Attner. 1994 : 162) ได้เสนอลำดับขั้นตอนของกระบวนการ
ตัดสินใจเป็น 7 ขั้นตอนดังนี้จาก กุลชติ ไชยน์ตา (2539 : 135-139)

ขั้นที่ 1 การระบุปัญหา (Define the problem) เป็นขั้นตอนแรกที่มีความสำคัญ
อย่างมาก เพราะการระบุปัญหาได้ถูกต้องหรือไม่ย่อมมีผลต่อการดำเนินการในขั้นต่อ ๆ ไปของ
กระบวนการตัดสินใจซึ่งจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการตัดสินใจด้วย

ขั้นที่ 2 การระบุข้อจำกัดของปัจจัย (Identify limiting factors) เมื่อสามารถ
ระบุปัญหาได้ถูกต้องแล้ว ผู้บริหารควรพิจารณาถึงข้อจำกัดต่าง ๆ ขององค์กร โดยพิจารณาจาก
ทรัพยากรซึ่งเป็นองค์ประกอบของกระบวนการผลิต ได้แก่กำลังคน เงินทุน เครื่องจักร สิ่ง
อำนวยความสะดวกอื่น ๆ รวมทั้งเวลาซึ่งมักเป็นปัจจัยจำกัดที่พบอยู่เสมอ การรู้ถึงข้อจำกัด
หรือเงื่อนไขที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้จะช่วยให้ผู้บริหารกำหนดขอบเขตในการพัฒนา
ทางเลือกให้แคบลงได้ ตัวอย่างเช่นถ้ามีเงื่อนไขว่าต้องส่งสินค้าให้แก่ลูกค้าภายในเวลา 1 เดือน
ทางเลือกของการแก้ไขปัญหาการผลิตสินค้าไม่เพียงพอที่มีระยะเวลาดำเนินการมากกว่า 1
เดือน ก็ควรถูกตัดทิ้งไป

ขั้นที่ 3 การพัฒนาทางเลือก (Develop potential alternatives) ขั้นตอนต่อไป
ผู้บริหารควรทำการพัฒนาทางเลือกต่าง ๆ ขึ้นมาซึ่งทางเลือกเหล่านั้นควรเป็นทางเลือกที่มี
ศักยภาพและมีความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหาให้น้อยลงหรือให้ประโยชน์สูงสุด ตัวอย่างเช่น
กรณีที่ต้องจัดการประสบบัญหาเวลาการผลิตไม่เพียงพอผู้บริหารอาจพิจารณาทางเลือกดังนี้ 1)
เพิ่มการทำงานกะพิเศษ 2) เพิ่มการทำงานล่วงเวลาโดยใช้ตารางปกติ 3) เพิ่มจำนวนพนักงาน
หรือ 4) ไม่ทำอะไรเลยในการพัฒนาทางเลือกผู้บริหารอาจขอความคิดเห็นจากนักบริหารอื่น ๆ
ที่ประสบความสำเร็จทั้งภายในและภายนอกขององค์กรซึ่งอาจใช้วิธีการปรึกษาหารือเป็น
รายบุคคล หรือจัดการประชุมกลุ่มย่อยขึ้นข้อมูลที่ได้รับจากบุคคลเหล่านั้นเมื่อผนวกรวมกับ

สติปัญญา ความรู้ ความสามารถความคิดสร้างสรรค์และประสบการณ์ของตนเองจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถพัฒนาทางเลือกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ทางเลือก (Analyze the alternatives) เมื่อผู้บริหารได้ทำการพัฒนาทางเลือกต่าง ๆ โดยจะนำเอาข้อดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือกมาเปรียบเทียบกัน อย่างรอบคอบทางเลือกบางทางเลือกที่อยู่ภายใต้ข้อจำกัดขององค์การก็อาจทำให้เกิดผลต่อเนื่องที่ไม่พึงประสงค์ตามมาเช่น ทางเลือกหนึ่ง ของการเพิ่มผลผลิต ได้แก่การลงทุนติดตั้งระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งจะช่วยให้แก้ปัญหาได้แต่อาจมีปัญหากับการลดลงของขวัญกำลังใจของพนักงานในระยะต่อมา เป็นต้น

ขั้นที่ 5 การเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด (Select the best alternative) เมื่อผู้บริหารได้ทำการ วิเคราะห์และประเมินทางเลือกต่าง ๆ แล้วผู้บริหารควรเปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือกอีกครั้งหนึ่งเพื่อพิจารณาทางเลือกที่ดีที่สุดเพียงทางเดียวทางเลือกที่ดีที่สุดควรมีผลเสียต่อเนื่องในภายหลังน้อยที่สุดและให้ผลประโยชน์มากที่สุดแต่บางครั้งผู้บริหารอาจตัดสินใจเลือกทางเลือกแบบประนีประนอมโดยพิจารณาองค์ประกอบที่ดีที่สุดของแต่ละทางเลือก

ขั้นที่ 6 การนำผลการตัดสินใจไปปฏิบัติ (Implement the decision) เมื่อผู้บริหารได้ทางเลือกที่ดีที่สุดแล้วก็ควรมีการนำผลการตัดสินใจนั้น ไปปฏิบัติเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพผู้บริหารควรกำหนด โปรแกรมของการตัดสินใจ โดยระบุถึงตารางเวลาการดำเนินงาน งบประมาณและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติ ควรมีการมอบหมายอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจนและจัดให้มีระบบการติดต่อสื่อสารที่จะช่วยให้การตัดสินใจเป็นที่ยอมรับนอกจากนี้ผู้บริหารควรกำหนดระเบียบวิธี กฎ และนโยบายซึ่งมีส่วนสนับสนุนให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 7 การสร้างระบบควบคุมและประเมินผล (Establish a control and evaluation system) ขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการตัดสินใจ ได้แก่การสร้างระบบการควบคุมและการประเมินผลซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารได้รับข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่ข้อมูลย้อนกลับจะช่วยให้ผู้บริหารแก้ปัญหาหรือทำการตัดสินใจใหม่ได้โดยได้ผลลัพธ์ของการปฏิบัติที่ดีที่สุด

4. ทฤษฎีการตัดสินใจ

บุษกร คำคง (2542) กล่าวว่า การตัดสินใจต้องใช้ข้อมูลพื้นฐานจากเรื่องที่กำลังพิจารณา โดยใช้ความรู้พื้นฐานและข้อสรุปที่เป็นที่ยอมรับ นำมาผสมผสานกับการสรุปอ้างอิง

เพื่อนำไปสู่เป้าหมาย แสดงทิศทางนำไปสู่การตัดสินใจ ส่วน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2526 ; อ้างถึงใน ปิยะนุช เหลืองงาม. 2552) ได้กล่าวไว้ในบรรดาทฤษฎีที่สำคัญของการตัดสินใจ อาจจำแนกได้อย่างน้อย 2 ประเภท ดังนี้

1. ทฤษฎีบรรทัดฐาน (Normative Theory) เป็นทฤษฎีการตัดสินใจที่มีลักษณะสำคัญ คือ จะคำนึงถึงว่า แนวทางการตัดสินใจ น่าจะเป็น หรือควรจะเป็นเช่นใด จึงจะสามารถบรรลุถึงเป้าหมายที่ต้องการตัดสินใจได้ ซึ่งการพิจารณาว่าแนวทางใดเป็นแนวทางที่น่าจะเป็น หรือควรจะเป็นนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับวิจารณ์ญาณของบุคคลแต่ละคน ซึ่งอาจจะคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันก็ได้ ดังนั้น การใช้ทฤษฎีนี้ ตัดสินใจในประเด็นปัญหาใด ๆ ก็ตาม จึงมีลักษณะที่ขึ้นอยู่กับมาตรฐานหรือหลักเกณฑ์ดังกล่าว จะเป็นเครื่องกำหนดว่า มีปัญหานั้น ๆ น่าจะหรือควรจะตัดสินใจอย่างไร จึงจะดีที่สุด ถูกต้องเหมาะสมที่สุด ซึ่งในธรรมชาติของบุคคลอื่น ที่มีมาตรฐานความพึงพอใจที่ต่างหาก อาจจะเห็นว่าไม่เหมาะสมก็ได้ ด้วยเหตุนี้ การตัดสินใจโดยใช้ทฤษฎีจึงมีลักษณะการพรรณนาแบบอุดมทัศน์ (Idea Type) มากกว่าจะเป็นแบบวิเคราะห์ถึงสภาพที่แท้จริง

2. ทฤษฎีพรรณนา (Descriptive Theory) คือ เป็นทฤษฎีการตัดสินใจที่มีลักษณะแตกต่างกับทฤษฎีแรก กล่าวคือ เป็นทฤษฎีที่มีสาระสำคัญที่ว่า การตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาหนึ่ง ๆ จะต้องกระทำอย่างไร จึงจะสัมฤทธิ์ผลได้ ไม่ว่าผลของการตัดสินใจนั้น จะเป็นที่ยอมรับหรือพึงพอใจของผู้ตัดสินใจหรือไม่ก็ตาม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การตัดสินใจโดยใช้ทฤษฎีนี้ จะพยายามหลีกเลี่ยงการใช้ความรู้สึกนึกคิดใด หรือค่านิยมส่วนตัวของผู้ตัดสินใจมาเป็นหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจ โดยมุ่งเน้นให้การตัดสินใจเป็นไปอย่างมีเหตุผล มีความถูกต้องและเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป ดังนั้น จึงได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการที่แน่นอน ตลอดจนมีการนำเอาเทคนิคสมัยใหม่ต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการตัดสินใจด้วย เพื่อที่จะให้การตัดสินใจนั้น มีความถูกต้องเหมาะสมที่สุด

วุฒิชัย จานงค์ (2523) กล่าวว่า การตัดสินใจเป็นเรื่องของการจัดการที่หลีกเลี่ยงไม่ได้และในการจัดการนั้นการตัดสินใจเป็นหัวใจในการปฏิบัติงานทุก ๆ เรื่องทุก ๆ กรณีเพื่อดำเนินการไปสู่วัตถุประสงค์ อาจมีเครื่องมือมาช่วยในการพิจารณาปัญหาที่มีเหตุผลส่วนตัว อารมณ์ ความรักใคร่ ชอบพอ เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการตัดสินใจและมีลักษณะเป็นกระบวนการอันประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ต่อเนื่องกัน ไปด้วยดังนี้

1. การแยกแยะตัวปัญหา (Problem identification) ในขั้นตอนแรกของการตัดสินใจนั้น จึงเป็นเรื่องราวของการสร้างความแน่ใจ มั่นใจ โดยการค้นหาความเข้าใจกับตัว

ปัญหาที่แท้จริงก็เพราะเหตุว่ากระบวนการตัดสินใจจะเริ่มต้นตามขั้นตอนแรก เมื่อผู้ทำการตัดสินใจมีความรู้สึกว่าได้เกิดปัญหาขึ้นมา นั่นก็คือเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในว่าได้มีปรากฏบางสิ่งบางอย่างมิได้เป็นไปตามที่คาดคิด

2. การหาข่าวสารที่เกี่ยวกับตัวปัญหานั้น (Information search) การเสาะหาข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวปัญหานั้นก็คือการเสาะหาสิ่งที่เป็นสาเหตุหรือสิ่งที่ก่อให้เกิดปัญหานั้นซึ่งอาจจะไม่ใช่สาเหตุโดยตรงก็ได้

3. การประเมินค่าข่าวสาร (Evaluation of information) เป็นความจำเป็นที่จะต้องประเมินค่าว่า ข่าวสารที่ได้มานั้นถูกต้อง เหมาะสมเพียงพอตรงกับเวลาและสามารถที่จะนำไปวิเคราะห์ปัญหาได้หรือไม่

4. การกำหนดทางเลือก (Listing alternative) เป็นขั้นตอนสำคัญของการตัดสินใจ คือการกำหนดทางเลือกมากที่สุดเท่าที่จะมากได้เป็นการที่พยายามจะครอบคลุมวิถีทางที่จะแก้ปัญหาได้หลาย ๆ วิธีถ้าเรามีข่าวสารสมบูรณ์สำหรับปัญหาแต่ละเรื่องเราอาจจะกำหนดทางเลือกได้เหมาะสมและครอบคลุมอย่างแท้จริงได้

5. การเลือกทางเลือก (Selection of alternative) เมื่อได้กำหนดทางเลือกต่าง ๆ ออกมาแล้ว พร้อมทั้งกำหนดลำดับความสำคัญและความเหมาะสมในการแก้ปัญหา ขั้นตอนต่อไป คือการเลือกทางเลือกที่จะปฏิบัติการต่อไป (Selection of a course of action) และขั้นนี้เองที่เป็นที่ยอมรับกัน โดยทั่วไปว่าเป็นการตัดสินใจอย่างแท้จริง

6. การปฏิบัติตามการตัดสินใจ (Implement of decision) เมื่อทางเลือกได้ถูกเลือกเข้ามาแล้วก็เป็นกรปฏิบัติตามผลของการตัดสินใจหรือทางเลือก

5. ปัญหาและอุปสรรคในการตัดสินใจ

เมื่อทางเลือกของการแก้ปัญหาหรือตัดสินใจดำเนินงานต่าง ๆ ได้ถูกเสนอแนะโดยกลุ่มหรือโดยผู้นำ ทางเลือกเหล่านี้ก็จะถูกประเมินจากนั้นทางเลือกที่ดีที่สุดหรือสมาชิกของกลุ่มเห็นพร้อมต้องกันมากที่สุดก็จะได้รับการเลือกในกระบวนการนี้ผู้นำพึงต้องรู้ถึงอุปสรรคหรือสิ่งที่สามารถจะบั่นทอนประสิทธิภาพของการเลือกทางเลือกของกลุ่มไปได้ซึ่งได้แก่ ยุคล์ (Yukl. 1989 : 253-261)

1. การเร่งรีบตัดสินใจ (Hasty Decision) การรีบเร่งทำการตัดสินใจคือการตัดสินใจที่ไม่ได้มีการประเมินทางเลือกต่าง ๆ ให้ดีก่อนทำการตัดสินใจเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งซึ่งจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการตัดสินใจ แม้ว่าจะได้มีการหาทางเลือกมาอย่างมีประสิทธิภาพก็ตามสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดความรีบเร่งในการตัดสินใจของกลุ่มก็คือกลุ่มที่มี

แผนปฏิบัติการจึงนับว่าสำคัญมากเพราะจะสามารถบอกว่าจะไร้อาจจะเกิดจากความผิดพลาดได้ในขั้นตอนปฏิบัติเหตุการณ์เหล่านั้นเราควรจะหาวิธีการป้องกันอย่างไรไว้ล่วงหน้าและจะหลีกเลี่ยงการสูญเสียจากเหตุการณ์ที่ต้องเกิดขึ้นน้อยที่สุดอย่างไร

ข้อสำคัญอีกประการหนึ่งของแผนปฏิบัติการคือการต้องกำหนดหรือพิจารณา มอบหมายให้บุคคลรับผิดชอบกิจกรรมแต่ละส่วนเพื่อให้การตัดสินใจประสบความสำเร็จตามต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องถามสมาชิกในที่ประชุมว่าบุคคลใดจะรับผิดชอบ ส่วนไหนจึงทำให้เห็นชัดได้โดยถ้าผู้ปฏิบัติได้เป็นผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางเลือกก็จะถูกนำไปปฏิบัติด้วยความเข้าใจอันถูกต้องและมีความรู้สึกรับผิดชอบมากขึ้น เพราะได้ร่วมในการเลือกทางเลือกด้วยแต่ถ้าไม่ใช่ผู้ปฏิบัติโดยตรง ผู้ที่จะมอบหมายต้องให้ข้อมูลอย่างดีและต้องสร้างความเข้าใจอย่างถูกต้องด้วยเพื่อการยอมรับในผลการตัดสินใจและเต็มใจที่จะรับผิดชอบปฏิบัติตามอย่างเต็มความสามารถ

แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

ในสังคมสมัยใหม่ประชาธิปไตยในฐานะระบอบการปกครองที่ยอมรับในอำนาจของประชาชนต่อระบบและกระบวนการทางการเมืองอาจจำแนกรูปแบบออกได้ของประชาธิปไตยออกเป็น 2 ประเภทด้วยกันคือประชาธิปไตยทางตรง (Direct Democracy) ซึ่งเป็นการลักษณะของการปกครองที่ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองโดยตรงในกระบวนการกำหนดนโยบายเพื่อบริหารประเทศได้โดยตรงในรูปของการรวมกลุ่มกันชุมนุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและตัดสินใจเรื่องการเมืองซึ่งพบเห็นได้บางรัฐเล็กๆในสหรัฐอเมริกาในปัจจุบันหรือย้อนหลังลงไปถึงยุคนครรัฐกรีกโบราณ (Ancient Greek) ที่ได้รับการกล่าวอ้างถึงในฐานะต้นแบบแห่งประชาธิปไตยทางตรงแต่ด้วยข้อจำกัดของสังคมสมัยใหม่ทั้งในเชิงโครงสร้างความสลับซับซ้อนของสังคมและปริมาณคนในสังคมที่มากขึ้นประชาชนทุกคนจึงไม่อาจสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองได้ทั้งหมดทั้งยังเป็นการยากลำบากในทางปฏิบัติที่จะสร้างกลไกรองรับการแสดงส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชนทั้งหมดในสังคมได้อย่างรัดกุมจึงได้เกิดรูปแบบของประชาธิปไตยอีกประเภทหนึ่งคือประชาธิปไตยโดยการใช้อำนาจทางอ้อมของประชาชนผ่านผู้แทน (Representative Democracy) เพื่อใช้อำนาจทางบริหารปกครองไม่ว่าจะผ่านระบบรัฐสภาหรือไม่ก็ตามในบรรดากระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งตัวแทนในการใช้อำนาจทางการเมืองแทนประชาชนนั้นเป็นที่

ยอมรับว่าการเลือกตั้ง (Election) เป็นรูปแบบพื้นฐานที่เหมาะสมที่สุดภายใต้รูปแบบอันหลากหลายของการให้ได้ว่าผู้แทนของประชาชนการเลือกตั้งถือได้ว่าเป็นกิจกรรมที่สะท้อนแสดงออกซึ่งเจตจำนงและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการส่งบุคคลหรือคณะบุคคลเชิงกลุ่มการเมืองที่มีอุดมการณ์และแนวนโยบายในการใช้อำนาจอันสอดคล้องกับความต้องการของตนเข้าไปปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดรวมตลอดจนถึงการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนเป็นองค์รวมและท้ายที่สุดคือการสร้างความกินดีอยู่ดีให้แก่ตนในฐานะที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยการเลือกตั้งจึงเป็นเครื่องมืออันสำคัญและเป็นช่องทางให้ประชาชนสามารถแสวงหาทางเลือกในการปกครองและสนองความต้องการของเขาเองพิจารณาในทางทฤษฎีการเลือกตั้งถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการทางการเมืองที่เป็นพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยซึ่งเป็นตัวบ่งชี้สำคัญอันหนึ่งว่าในช่วงเวลาหนึ่งคณะบุคคลใดจะได้ทำหน้าที่ในการบริหารประเทศและประเทศจะเป็นไปในแนวทางใดก็ด้วยความเห็นชอบหรือฉันทานุมัติของประชาชนส่วนใหญ่จากกระบวนการเลือกตั้งซึ่งอาจจะมีเหตุผลหรือปัจจัยที่น่าพึงรอมรับหรือเป็นไปโดยอาศัยความรู้สึกบางประการผ่านนโยบายของผู้สมัครและพรรคการเมืองที่ผู้สมัครสังกัดกันเอง

1. ความหมายของการเลือกตั้ง

การเลือกตั้ง (Election) เป็นเงื่อนไขที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเพราะการเลือกตั้งเป็นการแสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศในอันที่จะมอบความไว้วางใจในตัวแทนของปวงชนไปใช้อำนาจแทนตนการออกเสียงเลือกตั้งเป็นสิทธิขั้นมูลฐานของมนุษย์โดยเฉพาะในสังคมประชาธิปไตยอันจะเห็นได้เด่นชัดจากบทบัญญัติข้อ 21(1) แห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) สรุปใจความสำคัญได้ว่า “เจตจำนงของประชาชนย่อมเป็นมูลฐานแห่งอำนาจของรัฐบาลผู้ปกครองเจตจำนงดังกล่าวต้องแสดงออกโดยการเลือกตั้งอันสุจริตซึ่งจัดขึ้นเป็นครั้งคราวตามกำหนดเวลาด้วยการลงคะแนนเสียงของชายหญิงโดยถือหลักคนละหนึ่งเสียงเท่ากันและกระทำการเป็นการลับด้วยวิธีการอื่นใดที่จะรับประกันในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นไปโดยเสรี” (กระมล ทองธรรมชาติและคณะ. 2531 : 201)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายของการเลือกตั้งไว้ว่าหมายถึงการเลือกบุคคลเพื่อเป็นตัวแทนตนกรณีต่างๆตามที่กฎหมายกำหนดเช่นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล เป็นต้น

นิยามของการเลือกตั้งที่เข้าใจได้ง่ายได้แก่ทัศนคติของ ชานินทร์ ทรัพย์วิเชียร (2520 : 56) อดีต นายกรัฐมนตรีของไทยซึ่งกล่าวว่าการเลือกตั้งหมายถึงการที่ประชาชนได้เลือกบุคคลหนึ่งจาก บุคคลหลาย ๆ บุคคลหรือจากบัญชีรายชื่อหนึ่งหรือหลายบัญชีเพื่อให้เข้าไปมีส่วนมีเสียงใน คณะบริหารราชการแผ่นดินในทำนองเดียวกับ วิสุทธิ์ โปธิแทน (2524 : 63) ที่ได้ให้ความหมาย การเลือกตั้งไว้ว่าการเลือกตั้งหมายถึงการที่บุคคลได้เลือกบุคคลหนึ่งหรือบุคคลจำนวนหนึ่ง จากหลาย ๆ คนหรือจากบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งบัญชีหนึ่งหรือบัญชีจำนวนหนึ่งจาก บัญชีรายชื่อหลาย ๆ บัญชีเพื่อให้ไปกระทำการอันหนึ่งอันใดแทนตนความหมายเช่นนี้เห็นได้ ว่าได้จำแนกประเภทของการเลือกตั้งไปและแบ่งปรัชญาแนวคิดการเลือกตั้งไว้ในตัวคำนิยาม ของการเลือกตั้งของนักวิชาการไทยท่านหนึ่งที่ถูกอ้างถึงอยู่เสมอในวงการรัฐศาสตร์บ้านเรา ได้แก่

กระมล ทองธรรมชาติและคณะ(2531 : 1) ที่ว่าการเลือกตั้งเป็นกระบวนการทาง การเมืองที่เป็นกิจกรรมทางการเมืองอันแสดงถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนผู้ เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยด้วยการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่ ในรัฐสภาและในรัฐบาลเป็นกลไกแสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนที่เรียกร้องสนับสนุน ให้มีการปฏิบัติจัดทำหรือละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในทางการเมืองและการตัดสินใจ ในนโยบายสาธารณะที่มีผลกระทบต่อประชาชน

พิมล จรรย์นามวัฒน์(2534 : 716) ให้ความหมายการเลือกตั้งว่าการที่ประชาชนมี ส่วนร่วมทางการเมือง โดยการออกเสียงลงคะแนนตามความเห็นของตนเองโดยอิสระว่าจะ เลือกใครเป็นตัวแทนของตนเข้าไปใช้อำนาจอธิปไตยบริหารกิจการของประเทศผู้ที่ได้รับ เลือกตั้งนั้นจะเป็นผู้สมัครใจเสนอตัวเข้ามาให้ประชาชนเลือกและผู้ที่ได้รับเลือกด้วยคะแนน เสียงส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้แทนของประเทศมีสิทธิตามที่ได้รับ มอบหมายจากประชาชนให้เข้าร่วมเป็นคณะบุคคลดำเนินการบริหารและปกครอง

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว(2535 : 201 ; 2540 : 217) ให้ความหมายการเลือกตั้งหมายถึงเป็น กระบวนการทางการเมืองและการปกครองเพราะการเลือกตั้งเป็นการแสดงออกซึ่งเจตจำนง ของประชาชนในการปกครองประเทศเจตจำนงดังกล่าวปรากฏอยู่ในลักษณะของการเรียกร้อง (Demand)หรือสนับสนุน (Support) ต่อการตัดสินใจทั้งหลายในระบบการเมือง

วัชรวิทย์ ไชยสาร(2541 : 8-9) ให้ทัศนะว่าการเลือกตั้งเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่ ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยได้มีส่วนร่วมทางการเมือง (Participation) อันเป็นกลไก ที่แสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนที่เรียกร้องหรือสนับสนุนให้มีการกระทำหรือการละเว้น

การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในทางการเมืองหรือตัดสินใจในนโยบายสาธารณะที่จะมีผลกระทบต่อประชาชนโดยประชาชนทั่วไปเลือกผู้แทนหรือพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์นโยบายและวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับตนด้วยความคาดหวังว่าผู้แทนหรือพรรคการเมืองที่ตนเลือกให้ไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนนั้นจะนำอุดมการณ์และนโยบายในการบริหารประเทศและทำหน้าที่พิทักษ์ผลประโยชน์ของตนเองการเลือกตั้งจึงเป็นกระบวนการแสวงหาทางเลือกในการเมืองปกครองของประชาชนนั่นเอง

เดวิทท์เลอร์และคณะ (Butler, Penniman and Renny eds. 1981 : 344 อ้างถึงใน ธโรธร คุ้มทองคำ. 2545 : 535-536) ในหนังสือเรื่อง "Democracy at the Polls: A Comprehensive Study of Competitive National Election" ตีพิมพ์เมื่อปี ค.ศ. 1981 กล่าวว่าการเลือกตั้ง (Election) มีนัยความหมายจำแนกออกได้เป็นสองแง่กล่าวคือการเลือกตั้งในแง่มุมของกฎหมายและการเลือกตั้งแง่มุมปรัชญา โดยในส่วนแรกการเลือกตั้งในแง่มุมของกฎหมายนั้นเป็นการพิจารณาจากกฎหมายการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งโดยทั่วไปแล้วจะมีสภาพอยู่ 3 ประการคือการเลือกตั้งที่เป็นสิทธิ (Rights) ในแง่นี้การเลือกตั้งถือเป็นสิทธิที่มีความสำคัญประการหนึ่งที่รัฐจะต้องให้ความคุ้มครองการเลือกตั้งในฐานะที่เป็นอภิสิทธิ์ (Privilege) เป็นการที่ผู้ลงคะแนนเสียงมีความเป็นอิสระที่จะเลือกกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้ที่ได้รับการยอมรับจากกฎหมายปราศจากการแทรกแซงหรือเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นเป็นต้นและการเลือกตั้งในฐานะที่เป็นหน้าที่ (Duty) อันหมายถึงการที่บุคคลจำเป็นต้องกระทำหรือเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่มีสภาพเป็นหน้าที่จึงเป็นไปโดยที่กฎหมายได้ระบุหรือบังคับให้ผู้ลงคะแนนไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่ากฎหมายได้ระบุหรือบังคับให้ผู้ลงคะแนนไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยถือเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งที่ต้องกระทำกระลงคะแนนเสียงที่กำหนดไว้หน้าที่ทางการเมืองของประชาชนโดยผลทางบังคับของกฎหมายเช่นนี้ยกตัวอย่างได้แก่ประเทศไทยซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้กำหนดให้การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของปวงชนชาวไทยหากเพิกเฉยจะต้องถูกลงโทษด้วยการเสียดสิทธิทางการเมืองบางประการเป็นต้น

ในส่วนที่สองการเลือกตั้งในแง่มุมปรัชญาแบ่งออกได้เป็น 3 ประการดังนี้

ประการแรกการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมีสภาพเป็นสิทธิตามธรรมชาติ (Natural Rights) กล่าวคือ เป็นสิทธิที่เกิดมากับบุคคลในฐานะที่เป็นหน่วยหนึ่งของรัฐทั้งนี้เพราะบุคคลย่อมเสมอภาคกันอันเป็นลักษณะตามธรรมชาติของมนุษย์ซึ่งหากบุคคลผู้ใดเป็นผู้บรรลุนิติภาวะมีความเป็นผู้ใหญ่และไม่มีลักษณะต้องห้ามแล้วจะมีสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ประการที่สองการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมีสภาพเป็นภารกิจสาธารณะ (Public Affairs) กล่าวคือความก้าวหน้าของสังคมย่อมขึ้นอยู่กับการปฏิบัติงานของบุคคลให้เป็นไปตามหน้าที่อย่างชาญฉลาดเมื่อเป็นดังนี้การให้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจึงจำกัดเฉพาะแก่บุคคลที่เหมาะสมและสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ด้วยดีเท่านั้นการดำเนินการตามแนวนี้บุคคลจึงอาจถูกกำหนดสิทธิในการลงคะแนนได้เสมอหากเมื่อปรากฏว่าบุคคลนั้นเข้าลักษณะที่ไม่สามารถใช้สิทธิเลือกตั้งได้อย่างถูกต้อง

ประการที่สามการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมีสภาพเป็นสิทธิศักดิ์ขั้นการกระทำ กล่าวคือผู้ออกเสียงลงคะแนนที่คัดค้านการกระทำหรือนโยบายของรัฐจะลงคะแนนให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคการเมืองที่ตรงกันข้ามกับผู้สมัครรับเลือกตั้งที่สนับสนุนรัฐบาลหรือร่วมรัฐบาลพรรครัฐบาลหรือพรรคร่วมรัฐบาลในวันที่มีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหรือวันเลือกตั้งเป็นสิ่งสำคัญ

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นอาจสรุปค่านิยมของการเลือกตั้งได้ว่าหมายถึงกระบวนการและกิจกรรมทางการเมืองที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยทั้งบทบาทในแง่การกำหนดตัวผู้บริหารประเทศและการแสดงบทบาทตามเจตนารมณ์ในการส่งเสริมสนับสนุนการบริหารประเทศของผู้มีอำนาจปกครองด้วยการไปออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนของตนเพื่อทำหน้าที่ในรัฐสภาและในรัฐบาลหรือเป็นการที่ประชาชนได้แสดงออกซึ่งมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) โดยการออกเสียง (Voting) ลงคะแนนเลือกตัวแทนของเขาตามความเห็น โดยอิสระว่าจะเลือกผู้ใดเป็นตัวแทนของตนไปใช้อำนาจอธิปไตยทั้งในทางนิติบัญญัติและการบริหารกิจการของประเทศผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งนั้นจะเป็นผู้ที่สมัครใจเสนอตัวเข้ามาให้ประชาชนเลือกและผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งด้วยคะแนนเสียงส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้แทนของประชาชนทั้งหมด มีสิทธิตามที่ได้รับมอบหมายจากประชาชน

2. คุณค่าของการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งนั้นได้รับการกล่าวถึงว่าเป็นวิธีการที่อาจมีข้อเสียน้อยที่สุดในการที่จะให้คนส่วนใหญ่ได้มีส่วนร่วมหรือมีบทบาทในการปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตยที่ถือว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน โดยการเลือกตั้งเป็นกระบวนการสรรหาผู้ปกครองหรือรัฐบาลโดยสันติวิธีที่มีคุณค่าหรือคุณประโยชน์สำคัญใน 2 ประการเป็นอย่างน้อยกล่าวคือ

ประการแรกการเลือกตั้งเป็นการสร้างความชอบธรรม (Legitimacy) 2 ให้กับอำนาจรัฐบาลหรือผู้ปกครองที่มาจาก การเลือกตั้งเนื่องจากการเลือกตั้งนั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการให้ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ได้มีโอกาสคัดเลือกตัวแทนไปเป็นรัฐบาลบริหารประเทศและเมื่อรัฐบาลเข้ามาบริหารประเทศโดยผ่านการเลือกตั้งที่เป็นการแสดงเจตจำนงในการปกครองของประชาชนแล้วนโยบายสาธารณะซึ่งพิจารณาได้ง่าย ๆ ว่าเป็นสิ่งที่รัฐบาลเลือกที่จะทำหรือไม่ทำ (Dye. 1978 : 3-5) ผู้ใช้อำนาจการเมืองการปกครองซึ่งได้รับอำណาจจากประชาชนย่อมสามารถกระทำการต่าง ๆ ในนามประชาชนได้อย่างเต็มที่เพราะได้รับอำนาจโดยความนิยมจากประชาชนนั่นเอง

ประการที่สองการเลือกตั้งเป็นกลไกแห่งการสืบทอดอำนาจโดยสันติการเลือกตั้งแต่ละครั้งอาจทำให้มีการเปลี่ยนแปลงนายกรัฐมนตรีหรือเปลี่ยนกลุ่มการเมืองที่เข้าทำหน้าที่เป็นรัฐบาลแต่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากผลของการเลือกตั้งย่อมเป็นการเปลี่ยนแปลงตามครรลองและกระบวนการที่รัฐธรรมนูญกำหนดเป็นปรากฏการณ์ธรรมดาที่เกิดโดยสันติวิธีไม่ทำให้เกิดปัญหาหรือวิกฤตการณ์ใดๆเกิดขึ้น (สุชุม นवलสกุล. 2542 : 251) เว้นไว้แต่การเลือกตั้งที่ทำให้ได้มาซึ่งผู้แทนประชาชนที่น้อยจนอันส่งผลให้หลายกรณีการเลือกตั้งมีฐานะเป็นกลไกสืบทอดอำนาจและเป็นกระบวนการที่ส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อพัฒนาการทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย

3. ความสำคัญของการเลือกตั้ง

โคเฮน (Cohen. 1971 : 76) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเลือกตั้งไว้ว่าการเลือกตั้งเป็นหลักการสำคัญของระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยเริ่มแรกซึ่งก็คือการให้พลเมืองจำนวนมากที่สุดใช้อำนาจอธิปไตยในการปกครองซึ่งก็มีอาจทำได้ในทางปฏิบัติเนื่องจากพลเมืองมีจำนวนมากสุดวิสัยที่จะจัดการปกครองตนเองนอกจากนี้พลเมืองบางคนยังขาดความรู้ความเข้าใจทางการเมืองการปกครองที่เพียงพอในขณะที่ประชาชนบางส่วนต้องมีการหน้าที่ในการประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงครอบครัวการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยตรงจึงได้ถูกเปลี่ยนมาเป็นการให้ประชาชนได้ใช้อำนาจอธิปไตย (Sovereignty Power) 3 ผ่านทางผู้แทนกล่าวคือให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งบุคคลจำนวนหนึ่งไปทำหน้าที่เป็นผู้แทนที่เขาเห็นว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถให้ไปทำหน้าที่ในการอำนาจรัฐแทนเขา

ธโรธร ผู้ทองคำ(2545 : 538-539) ได้จำแนกความสำคัญของการเลือกตั้งไว้ 2 ลักษณะดังนี้

ก. ความสำคัญของการเลือกตั้งในทางทฤษฎีในทางทฤษฎีกล่าวได้ว่าทฤษฎีการแบ่งอำนาจอธิปไตยออกเป็นสามส่วนคืออำนาจนิติบัญญัติอำนาจบริหารและอำนาจตุลาการมีความเชื่อมโยงกับปรัชญาการเลือกตั้งกล่าวคือการเลือกตั้งจะเป็นที่มาของกลไกผู้ใช้อำนาจอธิปไตยในประเทศประชาธิปไตยในความหมายนี้การเลือกตั้งจึงมีความสำคัญในฐานะที่เป็นการยอมรับในอำนาจของประชาชนในการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยซึ่งได้มีการมอบอำนาจให้กับตัวแทนไปปฏิบัติแทนตามกระบวนการและขั้นตอนที่กำหนดไว้การเลือกตั้งจึงเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้ลงคะแนนเสียงได้มีส่วนร่วมทางการเมืองในการเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยด้วยการเลือกตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่ในทางนิติบัญญัติและมีความสัมพันธ์กับอำนาจทางฝ่ายบริหารความสำคัญของการเลือกตั้งในทางทฤษฎีที่เป็นไปตามนัยแห่งทฤษฎีประชาธิปไตยแบบคลาสสิก (Classical Democratic Theory) นี้บ่งชี้ให้เห็นว่าการเลือกตั้งเป็นการเลือกรัฐบาลที่จะเข้ามาปกครองประเทศ (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. 2540 : 217)

ข. ความสำคัญของการเลือกตั้งในทางปฏิบัติการเลือกตั้งในทางปฏิบัตินั้นมีความสำคัญในฐานะที่เป็นสิทธิขั้นมูลฐานของมนุษย์โดยเฉพาะในสังคมประชาธิปไตยอันเห็นได้เด่นชัดจากบทบัญญัติเชิงบังคับข้อ 21 (1) แห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ซึ่งสรุปใจความสำคัญไว้ว่า "เจตจำนงของประชาชนย่อมเป็นมูลฐานแห่งอำนาจการปกครองของรัฐบาลเจตจำนงดังกล่าวต้องแสดงโดยการเลือกตั้งอันสุจริตซึ่งจัดขึ้นเป็นครั้งคราวตามกำหนดเวลาด้วยการลงคะแนนเสียงของชายหญิงโดยถือหลักคนละหนึ่งเสียงเท่ากันและกระทำเป็นการลับด้วยวิธีการอื่นใดที่รับประกันได้ว่าการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจะเป็นไปโดยเสรี" ในแง่นี้การเลือกตั้งจะเป็นกระบวนการทางปฏิบัติหรือขั้นตอนที่สำคัญของประเทศที่ปกครองด้วยระบอบเสรีประชาธิปไตย (Liberal Democracy) และในทางปฏิบัตินี้อาจจัดแบ่งความสำคัญของการเลือกตั้งออกได้เป็น 6 ประการประกอบด้วย

ประการแรก การเลือกตั้งเป็นกระบวนการทางการเมืองที่เป็นการแสดงออกซึ่งเจตจำนงหรือความต้องการของประชาชนในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองการเลือกตั้งจึงเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความชอบธรรมให้เกิดขึ้นกับระบบการเมือง

ประการที่สอง การเลือกตั้งเป็นกระบวนการทางการเมืองที่มีผลต่อการจัดตั้งรัฐบาลและการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลโดยเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองโดยสันติวิธีก่อให้เกิดการหมุนเวียนเปลี่ยนผ่านอำนาจห้องกันการ

ผูกขาดอำนาจและการถือราษฎรบังหลวงในแง่การเลือกตั้งเป็นการตัดสินใจของผู้มีสิทธิออกเสียงหรือประชาชนในรัฐในอันที่จะกำหนดรัฐบาลนั่นเอง

ประการที่สาม การเลือกตั้งเป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงระหว่างสถาบันทางการเมืองกับประชาชนหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าเป็นกลไกที่สร้างความเชื่อมโยงระหว่างโครงสร้างส่วนบน (Super Structure) อันประกอบด้วยรัฐสภารัฐบาลและศาลกับโครงสร้างส่วนล่าง (Infra Structure) ซึ่งก็คือประชาชน โดยผ่านการมีส่วนร่วมทางการเมืองดังนั้นการเลือกตั้งจึงเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความคิดความเชื่อและทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานของรัฐบาลและเป็นพันธะสัญญาที่รัฐบาลจำต้องปฏิบัติตามนโยบายที่ให้ไว้ นโยบายของรัฐนี้นับเป็นสัญญาประชาคม (Social Contract) ที่เป็นผลมาจากการเลือกตั้งทั่วไปอันเป็นส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

ประการที่สี่ การเลือกตั้งเป็นกระบวนการกลไกและขั้นตอนที่แสดงถึงความเป็นประชาธิปไตยหรือเป็นสัญลักษณ์ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยซึ่งทำให้การเลือกตั้งเป็นเครื่องมือสำคัญในการป้องกันการใช้ความรุนแรงทางการเมืองการปฏิวัติรัฐประหารเมื่อการเมืองเกิดวิกฤตการณ์การเลือกตั้งในแง่จึงเป็นเครื่องมือประการหนึ่งที่จะใช้ลดความขัดแย้งลงได้

ประการที่ห้า การเลือกตั้งก่อให้เกิดบูรณาการทางสังคม (Societal Integration) และความรู้สึกในทางปฏิบัติที่ต่างต้องมีส่วนร่วมหรือหน้าที่ในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งการเลือกตั้งเป็นกลไกสำคัญทั้งในทางการเมืองและสังคมในการสร้างความรู้สึกร่วมกันในการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยและการเป็นเจ้าของประเทศของประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งหรือเป็นกิจของพลเมือง (Civic Duty) ที่พลเมืองในประชาคมการเมืองจะต้องปฏิบัติ

ประการที่หก การเลือกตั้งก่อให้เกิดการกล่อมเกลາทางการเมือง (Political Socialization) ทั้งนี้เพราะมีกิจกรรมทางการเมืองหลายประการที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง โดยเฉพาะการรณรงค์หาเสียง (Vote-gaining Campaign) ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้เกิดการสื่อสารถ่ายทอดความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสร้างเสริมการเรียนรู้ระหว่างกันจนนำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง (Political Culture) ร่วมกันในที่สุด

วิทยา สุจริตชนารักษ์ (2516 : 1) ให้ความเห็นไว้ว่าการเลือกตั้งมีผลสำคัญต่อการเมืองประการหนึ่งและเป็นสิ่งกำหนดผู้ที่เข้าหรือออกจากการดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งหากจะกล่าวให้กระชับก็คือการเข้าหรือออกจากอำนาจทางการเมือง (ทัศนะผู้เขียนบทความ) และมีความสำคัญต่อระบบการเมืองใน 2 ประการคือ

ประการแรกการเลือกตั้งสร้างความชอบธรรมให้แก่ระบบการปกครองเช่นการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหรือผู้ปกครอง โดยสันติทำให้รัฐบาลนั้นเป็นรัฐบาลในนามของประชาชน เพราะได้รับความยินยอมให้เข้าปฏิบัติหน้าที่จากประชาชนและทำให้ประชาชนผู้อยู่ใต้การปกครองเกิดความผูกพันกับนโยบายต่างๆของรัฐบาลที่ตนเลือกเข้าไปและทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนมีส่วนในการปฏิบัติตามนโยบายนั้นทั้งรัฐบาลก็จะเรียกร้องให้ประชาชนเสียสละเพื่อประเทศได้ลักษณะดังกล่าวนี้จะช่วยเสริมสร้างความชอบธรรมแก่รัฐบาลมากกว่าการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล

ประการที่สองการเลือกตั้งเป็นกลไกเชื่อมโยงที่สะท้อนทัศนคติของสาธารณชนต่อนโยบายของรัฐบาลและกำหนดแนวทางของนโยบายการบริหารออกมการเลือกตั้งนั้นก่อให้เกิดคุณประโยชน์แก่ประชาชนมากมายหลายประการ

โดยสรุปได้จากงานของอภิชาติ นาคสุข (2536 : 23) ได้ดังนี้

ประการแรกการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งอย่างพร้อมเพรียงจะทำให้ได้มาซึ่งผู้แทนราษฎรที่เป็นตัวแทนของประชาชนส่วนใหญ่อย่างแท้จริงในทางตรงข้ามกันหากประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งน้อยผู้แทนราษฎรก็มักจะไม่มีฐานมวลชนที่กว้างขวาง ผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้งก็มีสภาพเป็นผู้แทนของเสียงส่วนน้อย

ประการที่สองการเลือกตั้งที่เป็นไปอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรมย่อมเป็นสิ่งที่สะท้อนให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งใช้อิทธิพลโดยเฉพาะทางการเงินเพื่อให้ได้รับโอกาสในการเลือกตั้งลดน้อยลงในขณะที่เดียวกันการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ยุติธรรมก็เป็นช่องทางที่เปิดต่อคนที่มีความรู้ความสามารถให้เข้ามาสมัครรับเลือกตั้งได้มากขึ้นและโอกาสที่คนมีความรู้ความสามารถได้รับการเลือกตั้งก็จะมากขึ้นตามไปด้วย

ประการที่สามการเลือกตั้งเป็นการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยจากการเลือกตั้งถือเป็นหัวใจของการปกครองระบอบนี้แต่หากประชาชนไม่สนใจไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งโดยนอนหลับทับสิทธิ์แม้จะมีการกำหนดให้การไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญระบุไว้ก็ตาม

สุรินทร์ไหมศรีกรดและดันแคนแมคคาร์โก (Surin Maisrigrod and Duncan McCargo in Kevin Hewison ed. 1997 : 132-133) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับระบบการเมืองไทยไว้ว่าภายหลังการเสื่อมถอยในอำนาจของระบบถนอม-ประภาส-ณรงค์ในปีพ.ศ.2516 (ค.ศ. 1973) ได้ส่งผลการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญต่อกระบวนการเลือกตั้งของไทยการเลือกตั้งได้รับความสำคัญมากขึ้นในฐานะที่เป็นกลไกสำหรับการจัดการการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองโดยเฉพาะ

การคืนสภาพความเป็นปกติทางการเมือง (Restoring political normalcy) และการคงความต่อเนื่องของระบอบประชาธิปไตยที่เรากำหนดไว้เป็นรูปแบบ/ระบอบการปกครองของประเทศแต่กระนั้นในระยะต้นอำนาจทางการเมืองยังคงตกอยู่ในมือชนชั้นนำเพียงไม่กี่คน โดยที่ประชาชนส่วนใหญ่ยังคงถูกกีดกันออกจากการใช้อำนาจทางการเมืองแบบประชาธิปไตยผ่านระบบการปกครองประเทศซึ่งพิจารณาได้จากการเลือกตั้ง 20 ครั้งนับแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปี พ.ศ. 2475 จนถึงสิ้นสุดปี พ.ศ. 2539 ปรากฏว่ามีการเลือกตั้ง 7 ครั้งที่เกิดขึ้นภายหลังการยึดอำนาจของฝ่ายทหารและอย่างน้อย 6 ครั้งที่เกิดขึ้นจากภาวะจากภาวะวิกฤตการเมืองแบบอื่น อาทิเช่น ในสมัยนายกรัฐมนตรีชวน หลีกภัยซึ่งได้จัดการเลือกตั้งขึ้นอีกครั้งหนึ่งในเดือนพฤษภาคม 2538 ภายหลังการยุบสภาจากปัญหาการปฏิรูปที่ดินหรือกรณี สปก. 4-01 และในระบบที่มีเสถียรภาพการเลือกตั้งทั่วไปได้กลายเป็นปรากฏการณ์ธรรมดาสามัญที่เกิดขึ้นได้เป็นส่วนหนึ่งในวงจรการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองซึ่งโดยปกติแล้วจะจัดให้มีขึ้นภายใต้เงื่อนไขอันได้แก่การที่รัฐบาลเห็นว่าความนิยมในรัฐบาล (Government popularity) มีอยู่ในระดับสูงหรือรัฐบาลมีความเชื่อว่าเป็นโอกาสที่ดีที่สุดที่เปิดไว้สำหรับการเข้าเป็นรัฐบาลอีกครั้งหนึ่งในที่นี้ขอกกล่าวสรุปความสำคัญของการเลือกตั้งโดยยกทัศนะของกรมเลขาธิการชาติและคณะ (2515 : 201) มาประกอบกล่าวคือการเลือกตั้งเป็นเงื่อนไขที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งและเป็นกระบวนการทางการเมืองที่มีอาจขาดไปได้ของการปกครองแบบประชาธิปไตยเนื่องจากการเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงการแสดงออกซึ่งเจตนารมณ์ของประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศในอันที่จะมอบความไว้วางใจให้ตัวแทนของปวงชนได้ใช้อำนาจแทนตน

4. หลักเกณฑ์พื้นฐานของการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งจะมีความหมายและถือว่าเป็นที่มาของความชอบธรรมในอำนาจของรัฐบาลและผู้ปกครองนั้นมีหลักเกณฑ์ที่สำคัญซึ่งมักถูกกำหนดไว้แล้วในกฎหมายรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายที่มีฐานะเป็นบทบัญญัติสูงสุดแห่งรัฐ โดยมีสถานะเป็นบทรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนและใช้บังคับกับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหรือลงมติทางการเมืองแทบทุกประเภทพิจารณาจากข้อเขียนของเมธา สุคบรรทัด (2517 : 52-58) และบุญศรี มิวงษ์อุโฆษ (2542 : 21-29) หลักเกณฑ์พื้นฐานของการเลือกตั้งสามารถจำแนกได้ในประการสำคัญดังต่อไปนี้

1. หลักความอิสระแห่งการเลือกตั้ง (Freedom of Election) ข้อนี้หมายถึงการจัดการจัดการดำเนินงานเลือกตั้งนั้นต้องให้เกิดอิสระเสรีแก่ผู้มีสิทธิออกเสียงในการเลือกตั้งอย่างเต็มที่กล่าวคือทุกคนยอมใช้สิทธิของตนได้โดยอิสระปราศจากการบังคับความกดดันทางจิตใจ

หรือการกระทำใด ๆ รวมทั้งการหาทางป้องกันมิให้มีการกระทำดังกล่าวอันจะมีผลต่อการตัดสินใจออกเสียงเลือกตั้งและเป็นเหตุให้การเลือกตั้งถูกบิดเบือนไปจากเจตจำนงที่แท้จริงของผู้ออกเสียงเลือกตั้งและยังรวมไปถึงความเป็นอิสระการไม่ไปออกเสียงเลือกตั้งด้วยซึ่งหมายความว่าหากผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งไม่ประสงค์จะไปใช้สิทธิของตนรัฐบาลก็ไม่อาจที่จะนำมาตรการใด ๆ มาบังคับให้ต้องไปเลือกตั้งได้หลักความเป็นอิสระของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งนี้ในบางประเทศเช่นสหพันธรัฐเยอรมันยังครอบคลุมไปถึงการเตรียมการเลือกตั้งโดยเฉพาะอย่างยิ่งการหาเสียงเลือกตั้งด้วยเว้นแต่รัฐธรรมนูญของรัฐซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศจะมีบทบัญญัติระบุให้การไปออกเสียงเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของประชาชนเช่นรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน (พ.ศ. 2540) ของประเทศไทย

2. หลักการเลือกตั้งตามกำหนดระยะเวลา (Periodic Election) หมายถึง การเลือกตั้งจะต้องกำหนดให้มีเวลาที่แน่นอนเช่นกำหนดการเลือกตั้งให้มีการเลือกตั้งโดยปกติทุก 4 ปี หรือ 6 ปี ด้วยเหตุที่ต้องการให้ผู้ใช้อำนาจทางการเมืองที่ได้รับมอบหมายจากประชาชนมีความรับผิดชอบมากขึ้นลดอำนาจการผูกขาดและเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นได้มีโอกาสเข้าสู่อำนาจทางการเมืองเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมด้วย

3. หลักการเลือกตั้งอย่างแท้จริงหรือการเลือกตั้งที่ยุติธรรม (Genuine Election) กล่าวคือรัฐบาลมีหน้าที่สำคัญที่จะต้องดำเนินการให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยบริสุทธิ์ตามกฎหมายและเป็นการสะท้อนการแสดงออกซึ่งเจตจำนงที่แท้จริงของประชาชนด้วยเหตุดังกล่าวจึงต้องจัดให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการดำเนินการเลือกตั้งของตนให้ได้มากที่สุดรวมทั้งเปิดโอกาสให้มีการคัดค้านการเลือกตั้งได้เมื่อเห็นว่าการเลือกตั้งนั้นไม่เป็นไปโดยบริสุทธิ์อย่างแท้จริง

4. หลักการออกเสียงทั่วไป (Universal Suffrage) เป็นการเปิดโอกาสให้มีการออกเสียงเลือกตั้งอย่างทั่วถึงโดยไม่มีกีดกันหรือจำกัดสิทธิของบุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นพิเศษโดยอาศัยข้อพิจารณาทางการเมืองเศรษฐกิจหรือสังคมไม่ว่าจะเป็นเพศเผ่าพันธุ์ชาติพันธุ์ศาสนาฐานะทางเศรษฐกิจรายได้จำนวนภาษีที่จ่ายการถือสิทธิสถานะทางการศึกษาหรืออาชีพความคิดเห็นทางการเมืองหรือการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเพื่อนำมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจบุคคลหนึ่งบุคคลใดควรมีสสิทธิออกเสียงเลือกตั้งหรือไม่ (Bverf GE. 15, 165 ; อ้างถึงในบุญศรี มิวงษ์อุ โฆษ. 2542 : 23) เว้นแต่บุคคลที่มีข้อจำกัดอันเป็นที่ยอมรับทั่วไปหรือที่เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายเฉพาะที่กำหนดไว้เช่นไม่ให้สิทธิเลือกตั้งแก่เด็กและบุคคลที่จิตบกพร่องผู้ต้องขัง เป็นต้น

5. หลักการเลือกตั้งอย่างเสมอภาค (Equal Suffrage) หลักการเลือกตั้งอย่างเสมอภาคเป็นหลักการที่สำคัญอย่างหนึ่งซึ่งยอมรับในคุณค่าความเท่าเทียมกันของมนุษย์ที่อาจกล่าวได้ว่าเป็นการปรับหลักการความเสมอภาคไปใช้ในบริบทของการเลือกตั้ง หลักการนี้มีสาระสำคัญว่าบุคคลมีความเสมอภาคกันที่จะได้รับความคุ้มครองได้รับการปฏิบัติจากรัฐอย่างเท่าเทียมกันในสาระสำคัญมิใช่เลือกปฏิบัติเพราะเหตุความแตกต่างเรื่องเหล่ากำเนิดเพศ การนับถือศาสนา เป็นต้น หลักการเลือกตั้งอย่างเสมอภาคนั้นนับเป็นหลักการขั้นพื้นฐานของการเลือกตั้งที่มีความสำคัญในทางปฏิบัติมากที่สุด โดยมีวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับหลักทั่วไปของการเลือกตั้งและทำให้การเลือกตั้งมีความสมบูรณ์มากขึ้นในแง่ของการทำให้คะแนนเสียงแต่ละคะแนนของผู้มีสิทธิออกเสียงได้มีโอกาสส่งผลในการเลือกตั้งอย่างเต็มที่ซึ่งหมายความว่าบุคคลที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งมีสิทธิคนละหนึ่งเสียงและคะแนนเสียงทุกคะแนนมีน้ำหนักเท่ากัน (คูพรส์คี้ฟองแผลว. 2532 : 203 ; อ้างถึงใน วัชรวิชัยสาร. 2541 : 10-11 ประกอบ) และกำหนดออกมาเป็นหลักการที่เรียกกันว่า “One Man One Vote” เช่นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาของประเทศไทยในปัจจุบันนอกจากนี้ หลักการเลือกตั้งมิได้ใช้บังคับเฉพาะในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเท่านั้นจะพบว่าการเลือกตั้งโดยเสมอภาคยังกินความไปถึงการเลือกตั้งในทุกชั้นตอนรวมทั้งการสมัครรับเลือกตั้ง การเตรียมการเลือกตั้งทั้งหมดการหาเสียงและการนับคะแนนเป็นต้น

6. หลักการลงคะแนนลับ (Secret Election) หลักการนี้เป็นสาระสำคัญหนึ่งของการเลือกตั้งในระบบประชาธิปไตยและเป็นตัวคุ้มกันหลักความเป็นเสรีของการเลือกตั้ง เนื่องจากหากการเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยทางลับแล้วการเลือกตั้งก็จะไม่อาจเป็นไปโดยเสรีได้ในเชิงหลักการหลักการลงคะแนนลับหมายถึงการให้สิทธิเสรีภาพที่จะลงคะแนนโดยไม่จำเป็นต้องไปบอกผู้อื่นหรือผู้อื่นได้ทราบว่าจะเลือกใคร ทั้งนี้เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยบริสุทธิ์ป้องกันการใช้อิทธิพลข่มขู่หรือการให้สินจ้างรางวัลแก่ผู้ลงคะแนนเสียงนอกจากนี้ ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2524 : 11) ได้สรุปหลักเกณฑ์ในการเลือกตั้งไว้ซึ่งสามารถเข้าใจได้ง่ายว่าการเลือกตั้งนั้นไม่ว่าระดับใดหรือที่ไหนถ้าอยู่ภายใต้การปกครองในระบบประชาธิปไตยแล้วนั้นจะต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ดังนี้

1. มีบุคคลหลายคนหรือบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งหลายบัญชีในกรณีที่ให้ราษฎรเลือกตั้งตามบัญชีรายชื่อให้เลือกถ้ามีเพียงบุคคลเดียวหรือมีบัญชีรายชื่อผู้รับสมัครเลือกตั้งเพียงบัญชีเดียวจะไม่ถือว่าเป็นการเลือกตั้ง

2. จะต้องให้เสรีภาพแก่ราษฎรที่จะเลือกหรือไม่เลือกก็ได้โดยไม่มีการบังคับขู่เข็ญจากผู้สมัครคนใดคนหนึ่งหรือบัญญัติโดยวิธีหนึ่งด้วยวิธีการใดๆทั้งสิ้นไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม

3. ราษฎรที่มีสิทธิเลือกตั้งจะต้องมีโอกาสที่จะได้รับทราบข้อคิดเห็นหรือนโยบายต่าง ๆ จากผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดก็ตามทั้งนี้เพื่อให้ตัวแทนตามต้องการ

4. ราษฎรที่มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีสิทธิและเสรีภาพที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้สมัครรับเลือกตั้งได้

5. ประเภทของการเลือกตั้ง

การพิจารณาแบ่งประเภทของการเลือกตั้งนั้นอาจใช้หลักเกณฑ์ต่างๆ ได้หลายวิธี เช่นลักษณะที่มาของการจัดการเลือกตั้งการกำหนดเขตเลือกตั้งวิธีการคิดคะแนน โดยพอที่จะสามารถแบ่งประเภทของการเลือกตั้งออกได้เป็น 4 ประเภทคือ

1. การเลือกตั้งทั่วไป (General Election) คือการเลือกตั้งที่มีผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งทั่วประเทศมาลงคะแนนเสียงพร้อมๆกันเป็นการเลือกตั้งคราวเดียวกันทั้งประเทศซึ่งเป็นเครื่องชี้วัดกระแสทางการเมืองของประเทศได้เป็นอย่างดีแต่กระนั้นการเลือกตั้งทั่วไปก็ยังเป็นภาพสะท้อนความคิดเห็นและแนวโน้มของกระแสความคิดทางการเมืองของประชาชนในประเทศหรือในเขตเลือกตั้งนั้นๆได้เป็นอย่างดี

2. การเลือกตั้งซ่อม (By Election) เป็นการเลือกตั้งบุคคลเข้าไปทำหน้าที่แทนในกรณีต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดเนื่องจากบุคคลนั้นขาดจากสมาชิกภาพเช่นตายลาออกถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งเป็นต้นก็จะมีเลือกตั้งซ่อมเพื่อให้ได้ผู้แทนประชาชนเข้าไปทำหน้าที่ในตำแหน่งนั้นๆแทนบุคคลเดิมแต่มีบางกรณีที่มีคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยว่าการเลือกตั้งที่ผ่านมาเป็นไปโดยมิชอบซึ่งเป็นการขาดสมาชิกสภาอีกกรณีหนึ่งและกำหนดให้เป็นเลือกตั้งอีกประเภทหนึ่งเรียกว่าการเลือกตั้งซ้ำ (Re-election)

3. การเลือกตั้งเพิ่มเป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนหลายๆจังหวัดหรือหลายเขตเลือกตั้งในคราวเดียวกันแต่มิใช่การเลือกตั้งทั้งประเทศ

4. การเลือกตั้งซ้ำ (Re-election) คือการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่อีกครั้งหนึ่งในกรณีที่สถานิติบัญญัติหรือศาลยุติธรรม/ศาลรัฐธรรมนูญอันรวมไปถึงองค์การที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการเลือกตั้งที่กฎหมายให้อำนาจไว้วินิจฉัยว่าการเลือกตั้งนั้นเป็นโมฆะหรือผิดตัวบทกฎหมายและได้มีคำสั่งที่ขอให้เพิกถอนเพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่แทนตำแหน่งที่พ้นไป

ซึ่งอาจจะเป็นรายบุคคลหรือรายเขตเลือกตั้งก็ได้การสังกัดกลุ่มการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้งก็เป็นเกณฑ์อีกประการหนึ่งที่ใช้เพื่อจำแนกรูปแบบหรือชนิดของการเลือกตั้งซึ่งใช้กันอยู่ในการเลือกตั้งในประเทศสหรัฐอเมริกาเทอร์เนอร์และคณะ(Turner and Others. 1996 : 214) ได้จำแนกประเภทของการเลือกตั้งตามเกณฑ์แบบนี้ไว้ 2 ประเภทคือการเลือกตั้งแบบอิงสังกัด (Partisan Election) เป็นการเลือกตั้งที่ปรากฏในระดับชาติหรือระดับประเทศและการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นบางตำแหน่งได้แก่การเลือกตั้งประธานาธิบดีวุฒิสมาชิกผู้แทนราษฎรผู้ว่าการรัฐสมาชิกสภานิติบัญญัตินายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเมืองเป็นต้นกับอีกประเภทหนึ่งคือการเลือกตั้งแบบไม่อิงสังกัด (Non-partisan Election) เป็นแบบที่ผู้สมัคร ไม่ได้อิงสังกัดซึ่งในบางรัฐใช้เป็นรูปแบบของการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีสมาชิกสภาเมืองหรือแม้แต่คณะกรรมาธิการบริหารโรงเรียนในท้องถิ่นก็ใช้รูปแบบนี้เทอร์เนอร์กล่าวไว้ด้วยว่ามากกว่าหนึ่งในสามของรัฐและท้องถิ่นต่างๆของอเมริการวมทั้งการเลือกผู้พิพากษาศาลแห่งรัฐใช้ลักษณะการเลือกตั้งแบบไม่อิงสังกัดทั้งนี้แต่ละประเภทของการเลือกตั้งดังกล่าวต่างก็มีข้อดีข้อเสียด้วยกันทั้งสิ้นกล่าวคือการเลือกตั้งแบบไม่อิงสังกัดนั้นได้รับความนิยมจากประชาชนอย่างมากด้วยเหตุที่ว่าผู้ได้รับเลือกตั้งจะยังประโยชน์ให้แก่ท้องถิ่นและรัฐของตนได้มากกว่าการที่ผู้สมัครมีสังกัดโดยเฉพาะการสังกัดพรรคการเมืองซึ่งจะได้รับการสนับสนุนทางการเงินในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งและการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในขณะที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบไม่อิงสังกัดจะมิได้รับความนิยมและความช่วยเหลือทางการเงินจากรัฐแต่อย่างใดเมื่อพิจารณาการแบ่งประเภทของการเลือกตั้งโดยอิงหรือไม่อิงสังกัดตามทัศนะของเทอร์เนอร์และคณะดังกล่าวจะพบว่าการเลือกตั้งในระดับชาติของประเทศไทยซึ่งได้แก่การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเป็นการเลือกตั้งแบบอิงสังกัดพรรคการเมืองขณะที่การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นเช่นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนายกเทศมนตรีเป็นต้นเป็นการเลือกตั้งแบบไม่อิงสังกัดแม้ในทางจริงแล้วเรามักจะได้ยินอยู่เสมอว่าการเลือกตั้งผู้แทนประชาชนดังกล่าวนี้ก็มีพรรคการเมืองหนุนหลังหรือให้การสนับสนุนไม่ทางหนึ่งก็ทางใดอันก็มักจะเป็นไปในทางลับ

6. ระบบการเลือกตั้ง

ระบบการเลือกตั้งมีฐานะเป็นระบบการคิดคะแนนของผู้ที่มาลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเพื่อชี้ขาดว่าใครเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งเข้าไปทำหน้าที่ในสภาหรือฝ่ายบริหารในกรณีที่มีเสียงข้างมากและได้รับการเลือกจากสภาผู้แทนราษฎรไปเป็นรัฐบาลในประเทศที่ใช้

รูปแบบการปกครองแบบรัฐสภาระบบการเลือกตั้งโดยทั่วไปที่ใช้กันอยู่สำหรับประเทศต่างๆ ในปัจจุบันสามารถแยกประเภทออกได้ออกโดยพิจารณาจากความเห็นของไนมีและไวส์เบิร์ก (Neimi and Weisberg. 1976 : 2-3) ที่กล่าวว่าวิธีการเลือกตั้งอาจกำหนดขึ้น โดยให้เลือกบุคคลหนึ่งจากบุคคลที่เป็นผู้สมัคร (nominate) อีกหลายคนและผู้ที่ได้รับคะแนนเสียงมากที่สุดก็จะเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งซึ่งเรียกรวมกันว่า “ระบบการเลือกตั้งโดยอาศัยเสียงข้างมาก (Majority System)” ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นระบบที่มีวิวัฒนาการไปตามขั้นตอนของประวัติศาสตร์โดยเริ่มต้นจากประเทศอังกฤษ (บุญศรี มีวงษ์อุโฆษ. 2542 : 93) หรืออาจใช้วิธีการเลือกผู้สมัครจากทั้งบัญชีผู้รับสมัครเลือกตั้งซึ่งพรรคการเมืองเป็นผู้จัดทำไว้ที่มักเรียกกันว่า “ระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วน” (Proportional Representation) ไนมีและไวส์เบิร์กขยายความวิธีการหรือระบบการเลือกตั้งไว้ว่าระบบการเลือกตั้งแบบเสียงข้างมากอาจมีวิธีดำเนินการแตกต่างกันไป หลากหลายรูปแบบแต่ก็มีคุณลักษณะที่สำคัญคือกำหนดให้ผู้ที่ได้รับคะแนนสูงสุด ได้รับเลือกเป็นผู้แทนไม่ว่าคะแนนเสียงที่ได้มานั้นจะเป็นเสียงส่วนใหญ่หรือไม่ก็ตามหรือที่เรียกกันว่า “First -Pass-the-Post” ในขณะที่ผู้ที่ได้รับคะแนนในลำดับรองลงมาหากเกินกว่าจำนวนที่กำหนดให้มีได้ในเขตเลือกตั้งนั้นก็จะเป็นคะแนนที่สูญเปล่าไม่มีลักษณะของการขึ้นบัญชีไว้เพื่อรอทดแทนกรณีผู้ที่ได้รับเลือกในลำดับที่สูงขึ้นไปพ้นสถานภาพซึ่งก็ถือว่าเป็นวิธีหรือระบบการเลือกตั้งโดยอาศัยเสียงข้างมากอย่างเคร่งครัดจนเป็นที่กล่าวถึงว่าแท้จริงนั้นระบบนี้มิได้ให้ความสนใจกับเสียงกลุ่มน้อยเลยประเทศที่ใช้ระบบนี้ได้แก่สหรัฐอเมริกาอังกฤษสวีเดนและการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตของไทยในปัจจุบันแต่อย่างไรก็ดีด้วยข้อเสียของระบบเสียงข้างมาก (Majoritarianism) ที่ทำให้เสียงส่วนน้อยที่ไม่ได้รับเลือกในกลุ่มจำนวนผู้แทนที่ต้องการต้องสูญเปล่าไปหลายประเทศในยุโรปตะวันตกเช่นฝรั่งเศสและเบลเยียมจึงพัฒนารูปแบบการเลือกตั้งดังกล่าวมาเป็นวิธีการที่เรียกว่า “ระบบเสียงข้างมากสองรอบ” คือผู้ที่ได้รับเลือกตั้งที่ได้คะแนนเสียงมากที่สุดนั้นจะต้องเกินกว่าครึ่งบวกหนึ่ง (หรือ 50%+ 1 เสียง) ของคะแนนเสียงทั้งหมด (Absolute Majority) ด้วยในกรณีที่ไม่มีผู้สมัครรายใดได้รับคะแนนเสียงถึงจำนวนดังกล่าวจะต้องมีการเลือกตั้งใหม่ในรอบที่สอง (Second Ballot) ซึ่งในครั้งที่สองนี้ผู้ที่ได้รับคะแนนเสียงมากที่สุดและลำดับรองลงมาจะได้รับการเลือกตั้งจนครบตามจำนวนที่ต้องการอีกแบบหนึ่งคือระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วน (Proportional Representation) เป็นการเลือกตั้งโดยกำหนดให้ผู้ลงคะแนนเลือกจากบัญชีรายชื่อผู้สมัครที่พรรคการเมืองเสนอเป็นบัญชี ๆ ไปผู้ที่ได้รับคะแนนเสียงตามส่วนแห่งคะแนนเสียงทั้งหมดจะเป็นผู้ที่ได้รับเลือกตั้งในรูปแบบนี้ระบบการเลือกตั้งดังกล่าวเกิดขึ้นเพื่ออุดช่องว่างของการเลือกตั้งแบบเสียงข้างมาก

โดยคำนึงถึงโอกาสในการได้รับเลือกตั้งของคนที่มีเสียงข้างน้อยซึ่งเท่ากับเป็นการสะท้อนความคิดเห็นของประชาชนทั่วทั้งหมดยังเป็นการบังคับทางอ้อมให้บุคคลกลุ่มต่าง ๆ จำเป็นต้องร่วมมือกันเพื่อจัดตั้งหรือรวมกลุ่มทางเป็นพรรคการเมืองประเทศที่ใช้ระบบการเลือกตั้งแบบนี้ได้แก่เนเธอร์แลนด์สวีเดนและประเทศไทยภายหลังจากประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน (พ.ศ. 2540) ซึ่งการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของไทยปัจจุบันได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งแบบนี้ไว้ด้วยและเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับ การเลือกตั้งแบบสัดส่วนของประเทศเยอรมันแล้วจะพบว่าระบบสัดส่วนของไทยมีลักษณะที่ใกล้เคียงกันอย่างยิ่งกล่าวคือระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วนจะเป็นแบบที่มีการเลือกตัวบุคคลโดยกำหนดให้ผู้ลงคะแนนทุกคนมีสิทธิลงคะแนนเสียงได้คนละ 2 คะแนนคะแนนแรกเป็นคะแนนที่ออกเสียงให้แก่ผู้รับสมัครจากเขตเลือกตั้ง (Apportionment) ซึ่งมีได้เขตเลือกตั้งละหนึ่งคนส่วนอีกคะแนนหนึ่งใช้เลือกพรรคการเมืองซึ่งจะมีความสำคัญมากเพราะเป็นส่วนที่ใช้ชี้ขาดต่อสถานภาพของพรรคการเมืองนั้นในท้ายที่สุดเมื่อมีการพิจารณาคะแนนตามสัดส่วนแล้วในกรณีประเทศไทยหากสัดส่วนเสียงจากระบบบัญชีรายชื่อได้ต่ำกว่าร้อยละ 5 จากคะแนนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่ได้ลงคะแนนเลือกบัญชีรายชื่อพรรคการเมืองก็จะมีผลให้พรรคการเมืองนั้นถูกยุบไปในขั้นต้นคะแนนจากบัญชีรายชื่อหรือที่เรียกกันว่าปาร์ตี้ลิสต์จะบอกว่พรรคการเมืองได้ที่นั่งในสภาเป็นจำนวนเท่าใดและมีใครบ้างในบัญชีรายชื่อเรียงตามลำดับลงไปจะได้รับเลือกให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

นอกจากนี้กฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งของประเทศไทยยังกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากระบบบัญชีรายชื่อเท่านั้นจึงจะมีสิทธิทำหน้าที่ในตำแหน่งบริหารหรือรัฐมนตรีตำแหน่งต่างๆ ได้โดยความเช่นนี้เท่ากับว่าหากผู้แทนราษฎรจากระบบแบ่งเขตเลือกตั้งรายใดต้องการจะไปดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีจะไม่สามารถกระทำได้เลยเว้นแต่จะต้องลาออกจากสถานะนั้นและจัดการเลือกตั้งซ่อม (By-election) ทดแทนตำแหน่งที่ว่างลงส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระบบบัญชีรายชื่อที่ได้รับการดำรงตำแหน่งให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฝ่ายบริหารก็ต้องพ้นจากสมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเช่นกันแต่ไม่ต้องมีการเลือกตั้งใหม่แต่ให้เลื่อนลำดับของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในบัญชีรายชื่อถัดไปขึ้นมาแทนระบบการเลือกตั้งอีกแบบหนึ่งที่ปรากฏให้เห็นคือระบบการเลือกตั้งแบบผสมซึ่งเป็นการผสมระบบการเลือกตั้งแบบเสียงข้างมากและการเลือกตั้งแบบสัดส่วนร่วมกันซึ่งก็สามารถแยกออกได้เป็น 2 รูปแบบหลักคือ

1. ระบบการเลือกตั้งแบบผสมที่แยกการคิดคะแนนเสียงข้างมากแต่สำหรับเขตเลือกตั้งใหญ่จะใช้วิธีคิดแบบสัดส่วนตัวอย่างประเทศที่ใช้ระบบการเลือกตั้งรูปแบบผสมลักษณะนี้ได้แก่ประเทศฝรั่งเศสตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งฉบับลงวันที่ 9 พฤษภาคม 1951 และ

2. ระบบที่ใช้วิธีการคิดคะแนนแบบเสียงข้างมากในเขตเลือกตั้งทั้งหมดแต่ในขณะเดียวกันก็ให้มีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรอีกจำนวนหนึ่งตามระบบสัดส่วนควบคู่กันไป ระบบนี้ใช้อยู่ในประเทศเกาหลีใต้ญี่ปุ่นและการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน (พ.ศ. 2540) (บุญศรี มีวงษ์อุโฆษ. 2542 : 100-101)

7. กระบวนการตัดสินใจเลือกตั้ง

สิ่งสำคัญก่อนที่จะมีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งก็คือกระบวนการตัดสินใจเลือกตั้งการทำความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจออกเสียงเลือกตั้งในบทความนี้ได้หิบบอกเอาผลการศึกษางานส่วนมานำเสนออันได้แก่กระบวนการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ปรากฏผลการศึกษาไว้จำนวนมากกระทั่งยากจะหิบบอกมากล่าวถึงได้ทั้งหมดอย่างไรก็ตามผลงานการศึกษาแทบทั้งหมดชี้ให้เราเห็นกระบวนการตัดสินใจเลือกตั้งที่สามารถจำแนกออกเป็น 4 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งและข่าวสารเกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้งขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการตัดสินใจเลือกตั้งซึ่งจะเริ่มจากการได้รับข่าวสารว่าจะมีการเลือกตั้งข่าวสารเกี่ยวกับการสมัครรับเลือกตั้งข่าวสารเกี่ยวกับตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งและข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายต่าง ๆ ของพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งในแง่ประเด็นของการศึกษากระบวนการออกเสียงเลือกตั้งในขั้นตอนนี้พบว่ามีหัวข้อที่แตกต่างกันไปเช่นการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่ผลการศึกษาจำนวนไม่น้อยช่วยให้เราเข้าใจได้ว่าประชาชนในชนบทได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งโดยผ่านสื่อหรือช่องทางใดบ้างหรือเป็นการศึกษาในประเด็นว่าข่าวสารต่าง ๆ ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือเกี่ยวกับพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งประชาชนเลือกรับในลักษณะใดและมีการนำข่าวสารนั้นไปเป็นหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งให้เหลือเท่ากับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ต้องการจะลงคะแนนเสียงหรือไม่เพียงใดเป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 เป็นขั้นของการสร้างหลักเกณฑ์และให้น้ำหนักของหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกตั้งในขั้นตอนนี้เมื่อผู้ลงคะแนนเสียงยอมรับว่าจะต้องมีการตัดสินใจและ

ได้รับข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือนโยบายของพรรคการเมืองที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสังกัดอยู่หรือผู้ลงคะแนนเสียงที่ผูกพันกับพรรคการเมืองหรือผูกพันกับผู้สมัครรับเลือกตั้งก็จะสร้างหลักเกณฑ์ในการที่จะคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ตนเองถูกใจมากที่สุดให้เหลือจำนวนเท่ากับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมีได้หรือเท่าที่ตนเองต้องการจะลงคะแนนเสียงให้ผู้ลงคะแนนเสียงก็จะสามารถสร้างหลักเกณฑ์ของตนเองว่าในการลงคะแนนเสียงครั้งนี้จะให้ความสำคัญกับพรรคการเมืองหรือให้ความสำคัญกับคุณสมบัติส่วนตัวของบุคคลกระนั้น การที่ผู้มีสิทธิออกเสียงจะลงคะแนนเลือกตั้งผู้ใดและโดยใช้หลักเกณฑ์ใดเป็นองค์ประกอบการตัดสินใจนั้นย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการเช่นความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ทั้งจากเรียนรู้ด้วยตนเองหรือแหล่งความรู้รอบตัวและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลอื่นกระบวนการออกเสียงเลือกตั้งของบุคคลในขั้นตอนนี้เกิดขึ้นต่อเนื่องมาจากการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเพื่อให้ผู้ลงคะแนนเสียงเห็นชอบกับตัวผู้สมัครรับทราบข่าวสารต่างๆทั้งในด้านส่วนตัวของผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือนโยบายของพรรคการเมืองไปยังประชาชนผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งภายหลังจากนั้นประชาชนผู้ลงคะแนนเสียงก็จะเริ่มประเมินข่าวสารต่างๆที่ได้รับมานั้นสอดคล้องกับหลักเกณฑ์หรือจุดมุ่งหมายของผู้ลงคะแนนเสียงหรือไม่ผู้ลงคะแนนเสียงบางคนอาจจะได้ให้ความสำคัญกับนโยบายของพรรคการเมืองบางคนให้ความสำคัญกับคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินและการจัดลำดับผู้สมัครรับเลือกตั้งเมื่อได้กำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ และให้มีน้ำหนักของหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการลงคะแนนเสียงตามที่ผู้ลงคะแนนเสียงใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งแล้วจากนั้นจะเป็นการประเมินผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคน (หรือเท่าที่ผู้ลงคะแนนเสียงจะประเมิน) ว่าตามหลักเกณฑ์ที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนควรได้รับการประเมินตามการประเมินของผู้ลงคะแนนเสียงแต่ละคน

ขั้นตอนที่ 4 การตัดสินใจสุดท้ายที่จะลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครคนใดคนหนึ่ง ในขั้นตอนนี้ตามปกติแล้วผู้ลงคะแนนเสียงจะตัดสินใจลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครที่มีคะแนนรวมจากการประเมินมากที่สุดแต่ในขั้นตอนนี้อาจจะมีเหตุการณ์บางอย่างเข้ามาทำให้การตัดสินใจที่เกิดจากการประเมินผลครั้งแรกเปลี่ยนแปลงไปเช่นผู้ลงคะแนนเสียงบางคนอาจจะลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตามอิทธิพลของอามิสสินจ้างค้ำประกันสัญญาสิ่งของหรือเงินทองที่ได้รับจากหัวหน้าผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือจากผู้สมัครรับเลือกตั้ง

8. หน้าที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งของคนไทย

การปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้นเป็นการปกครองที่ยอมรับเรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชนและเป็นเรื่องที่ว่าพัฒนาการมาช้านานมีข้อปลีกย่อยมากมายเช่นประเทศอังกฤษมีประกาศหลายฉบับเริ่มแต่มหากฎบัตรแมกนาร์คาร์ต้า (Magna Carta) เมื่อปี ค.ศ. 1215 และประกาศสิทธิพลเมืองเมื่อปี ค.ศ. 1689 ส่วนประเทศสหรัฐอเมริกาและฝรั่งเศสมีประกาศสิทธิพลเมืองและสิทธิมนุษยชนมาไล่เลี่ยกันเมื่อปี ค.ศ. 1789 และที่สำคัญที่สุดก็คือปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติลงวันที่ 10 ธันวาคม 1948 ที่ใช้แม่แบบในการส่งเสริมการให้สิทธิแก่ประชาชนในประเทศต่างๆแม่หลักเกณฑ์พื้นฐานของการเลือกตั้งประการหนึ่งคือหลักความเป็นอิสระของการออกเสียงเลือกตั้งซึ่งวางหลักไว้ว่าการออกเสียงเลือกตั้งของประชาชนจะต้องไม่เป็นไปโดยการถูกบังคับหรือจากการกระทำในเชิงมีอำนาจอิทธิพลหรือการตัดสินใจอันจะส่งผลให้การออกเสียงเลือกตั้งของผู้มีสิทธิไม่เป็นไปโดยอิสระและกำหนดให้ประชาชนผู้มีสิทธิอาจจะไปหรือไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งก็ได้แต่ประเทศต่างๆก็อาจกำหนดให้การเลือกตั้งประเทศหน้าที่ที่ประชาชนจะต้องกระทำได้เช่นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ฉบับปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนให้การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของประชาชนดังที่ได้กล่าวไปแล้วโดยบุคคลที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยไม่แจ้งเหตุอันสมควรที่ทำให้ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งจะต้องเสียสิทธิทางการเมืองบางประการดังที่ได้กล่าวต่อไปแต่การเสียสิทธิต่างนั้นมีกำหนดเวลาตั้งแต่วันเลือกตั้งจนถึงวันเลือกตั้งครั้งที่ผู้นั้นไปใช้สิทธิเลือกตั้งครั้งใหม่ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 68 คือ

1. สิทธิยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสมาชิกวุฒิสภาผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น
2. สิทธิร้องคัดค้านการเลือกกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องถิ่น
3. สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสมาชิกวุฒิสภาผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น
4. สิทธิสมัครรับเลือกเป็นกำนันผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องถิ่น
5. สิทธิเข้าชื่อร้องขอเพื่อให้รัฐสภาพิจารณากฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

6. สิทธิเข้าซื้อร้องขอให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าซื้อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น

7. สิทธิเข้าซื้อร้องขอให้วุฒิสภามีมติถอดถอนบุคคลตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

8. สิทธิเข้าซื้อร้องขอให้ถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

9. แนวความคิดและทฤษฎีที่ใช้อธิบายแบบแผนพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้ง

ในการศึกษาเพื่อให้ได้คำอธิบายต่อพฤติกรรมทางการเมืองหรือปรากฏการณ์ทางการเมืองอันใดอันหนึ่งโดยอยู่บนหลักการแห่งเหตุผลนักรัฐศาสตร์มักจะอาศัยการอ้างอิงถึงองค์ความรู้ซึ่งได้รับการพิสูจน์มาแล้วผ่านกระบวนการหรือระเบียบวิธีวิจัยว่าถูกต้องเที่ยงแท้ที่เรียกว่า “ทฤษฎี (Theory)” ทฤษฎีนี้เองอาจจะนำไปคาดการณ์พฤติกรรมหรือปรากฏการณ์ทางการเมืองได้ล่วงหน้าหากมีองค์ประกอบใดที่ชี้ให้เห็นแนวโน้มเป็นไปดังที่เวลานั้นการศึกษาพฤติกรรมลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในระบบการเมืองต่าง ๆ นั้นมองในแง่หนึ่งแล้วนับได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามที่จะทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยเพราะความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับกระบวนการปกครองได้รับการกล่าวถึงว่าเป็นหัวใจของกิจกรรมทางการเมืองทุกระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยการเลือกตั้งเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่มีปัจจัยเกี่ยวข้องกันอย่างซับซ้อนยิ่งโดยเฉพาะภายใต้สภาพการณ์ที่การแข่งขันในการเลือกตั้งหรือการแข่งขันทางการเมืองสูงแล้วก็ยังมีการใช้แนวโน้มของการใช้เทคนิคและกุศโลบายต่าง ๆ ในกิจกรรมเลือกตั้งที่ซับซ้อนเพื่อมุ่งหมายชัยชนะทางการเมืองมากขึ้นตามไปด้วยเกี่ยวกับเรื่องนี้นักรัฐศาสตร์หลายท่านได้ให้ข้อสังเกตว่าการเลือกตั้งในปัจจุบันนับวันแต่จะมีความซับซ้อนหรือมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องเนื่องมากขึ้นมีการใช้นวัตกรรมทางการเมืองหรือมีการใช้เงินในการเลือกตั้งเป็นจำนวนมากสิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยต่อการสร้างรูปรอยก่อนที่จะทำการศึกษาแบบแผนพฤติกรรมกรรมการในเนื้อหาส่วนต่อไปควรได้เริ่มต้นหรือทบทวนความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานแนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเสียก่อน

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งในฐานะที่เป็นกระทำทางสังคมโดยอิงทัศนะของแมกซ์เวเบอร์ (Max Weber) นักสังคมวิทยาชาวเยอรมันเราอาจจำแนกลักษณะของ

พฤติกรรมการณ์เลือกตั้งของบุคคลออกได้เป็น 4 ประเภทคือ (อ้างถึงใน เทวินทร์ ขอเหนี่ยว กลาง. 2538 : 73-74)

1. การออกเสียงเลือกตั้งเป็นการกระทำที่มีเจตจำนงเชิงเหตุผลอันได้แก่การที่ผู้เลือกตั้งมีการคิดคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้จากการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเช่นการมุ่งหวังที่จะเลือกคนที่ตนเองสนับสนุนให้เข้าไปมีอำนาจเพื่อที่จะกำหนดนโยบายได้สอดคล้องกับผลประโยชน์ของตนเองกล่าวคือการที่จะบรรลุเป้าหมายผลประโยชน์โดยการเลือกตั้งเป็นวิธีการที่จะบรรลุเป้าหมายนั้น

2. การออกเสียงเลือกตั้งเป็นพฤติกรรมหรือการกระทำตามค่านิยมได้แก่ผู้ที่ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งเห็นว่าการไปเลือกตั้งมีความมุ่งหมายในแง่คุณค่าอยู่ในตัวด้วยตัวอย่างเช่นคนที่มีความศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยจะเห็นว่าการเลือกตั้งมีคุณค่าในแง่ที่เป็นการส่งเสริมการปกครองแบบประชาธิปไตยจึงตัดสินใจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

3. การออกเสียงเลือกตั้งเป็นการกระทำตามอารมณ์หรือความพึงพอใจแบบปราศจากเหตุผลเช่นคนที่มีความรู้สึกรักใคร่ชอบพอดังผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคนแล้วไปใช้สิทธิเลือกตั้งอันเป็นการแสดงความรักความศรัทธาต่อบุคคลนั้น

4. การออกเสียงเลือกตั้งเป็นการกระทำตามประเพณีเช่นคนที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งบางคนไปใช้สิทธิเพราะความเคยชินหรือเห็นคนอื่นกระทำและกระทำตามเป็นต้นในเชิงแนวความคิดทฤษฎี

สุจิต บุญบงการ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2527 : 31-36) กล่าวว่าไว้วานักสังคมศาสตร์ซึ่งโดยมากก็คือกลุ่มนักสังคมวิทยาและนักรัฐศาสตร์ได้แบ่งทฤษฎีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

1. ทฤษฎีปัจจัยตัวกำหนด (Deterministic Theory) โกลเลมบิวสกีเวลช และคร็อตตี (Golembiewsky, Welsh and Crotty. 1969 : 404-406) สรุปว่าสาระสำคัญของทฤษฎีปัจจัยตัวกำหนดคือปัจจัยด้านสถานภาพทางสังคมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการณ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทฤษฎีดังกล่าวเสนอว่าปัจจัยด้านสถานภาพทางสังคมอันเป็นภูมิหลังของบุคคลทั้งในระดับกว้างและลึกลงมาจนกระทั่งถึงช่วงที่จะมีการตัดสินใจมีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อพฤติกรรมการณ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งโดยแนวความคิดที่เป็นพื้นฐานของทฤษฎีนี้ได้แก่ตัวแบบผลักดันทางสังคม (Social Forces Model) ของพอลลาซาร์สเฟลด์, ทฤษฎีสนาม (Field Theory) ของเคิร์ตเลวินกล่าวอีกนัยหนึ่งทฤษฎีประเภทนี้เป็นการเสนอเงื่อนไขที่กำหนดรูปแบบ (Pattern) ของพฤติกรรมการณ์ซึ่งไม่ได้มุ่งที่จะสรุปรวมเชิงนิรนัย (Deductive

Generalization) หรือทำนายพฤติกรรมในอนาคตทำให้ประโยชน์อย่างสำคัญในด้านการจัดตัวแปรอันหลากหลายที่เกี่ยวข้องให้เป็นระเบียบส่วนปัจจัยทางสังคมที่กำหนดพฤติกรรม การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของบุคคลตามนัยทฤษฎีนี้ได้แก่ปัจจัยทางด้านเพศอายุอาชีพรายได้ การศึกษาและที่อยู่อาศัย เป็นต้น

2. ทฤษฎีความสำนึกเชิงเหตุผล (Consciously Rational Theory) ทฤษฎีนี้เป็นตัวแบบหนึ่งของการนำแนวคิดเชิงเศรษฐศาสตร์มาอธิบายเกี่ยวกับการตัดสินใจในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของบุคคลซึ่งก็เป็นมุมมองหนึ่งที่น่ามาใช้วิเคราะห์สาเหตุการตัดสินใจเลือกตั้งและได้รับความนิยมนับเป็นอันมากมุมมองหนึ่งการศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองโดยเลือกตั้งด้วยมุมมองเชิงเศรษฐศาสตร์นี้เป็นการพิจารณาพฤติกรรมบนพื้นฐานของความชอบด้วยเหตุและผลของมนุษย์กับการตัดสินใจทางการเมืองโดยเรียกตัวแบบทั่วไปที่ใช้เป็นกรอบในการศึกษาว่า "ตัวแบบการเลือกโดยเหตุและผล" (Rational Choice Model) แฮรอปและมิลเลอร์ (Harrop and Miller, 1987 : 145-146 อ้างถึงใน สุวัฒน์ ศรีพงษ์สุวรรณ, 2544 : 16) กล่าวไว้ว่าตามตัวแบบนี้ผู้ลงคะแนนเสียงที่มีเหตุผล (Rational Voter) จะรู้ว่าผลประโยชน์ของเขาจากการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งคืออะไรทั้งจะสามารถประเมินได้ว่าผู้สมัครจะให้ประโยชน์แก่ตนได้มากน้อยเพียงใดและลงคะแนนเสียงตามผลการประเมินของเขานั้นรวมทั้งผู้ลงคะแนนจะลงคะแนนเมื่อการลงคะแนนนั้นให้ผลคุ้มค่ากับการลงทุนของเขา (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2529 : 18) ตัวแบบการเลือกโดยเหตุและผลดังกล่าวไปแล้วตั้งอยู่บนฐานคติที่สำคัญ 3 ประการ ประการแรกถือว่าการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นเครื่องมือที่จะนำมาซึ่งผลประโยชน์หรือเป้าหมายที่ประชาชนต้องการดังนั้นการตัดสินใจลงคะแนนเสียงของผู้ลงคะแนนจะพิจารณาจากผลประโยชน์ของตนเป็นที่ตั้ง

ประการที่สองให้ความสำคัญกับเป้าหมายทางการเมืองกล่าวคือการลงคะแนนเสียงของผู้ลงคะแนนเสียงนั้นจุดสนใจมุ่งไปที่เป้าหมายทางการเมืองของผู้ลงคะแนนเสียง

ประการที่สามถือว่าการตัดสินใจลงคะแนนเสียงของผู้ลงคะแนนเสียงจะกระทำอย่างละเอียดรอบคอบระมัดระวัง โดยใช้ข่าวสารที่มากเพียงพอทฤษฎีความสำนึกเชิงเหตุผลเป็นแนวการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับการบริหารการเลือกตั้งตัวผู้รับสมัครเลือกตั้งพรรคการเมืองการณรงค์หาเสียงนโยบายของพรรคการแจกจ่ายสิ่งของอันรวมถึงการใช้จ่ายเงินในการเลือกตั้งซึ่งเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำนึกตรึงตรองของผู้ไปใช้สิทธิลักษณะเช่นนี้คล้ายกับกรอบความคิดเชิงเหตุผล (Rational Framework) ของผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งหรือการ

ตัดสินใจของผู้บริโภคทางเศรษฐศาสตร์งานที่สำคัญในด้านนี้ได้แก่ “The Economic Theory of Democracy” ของแอนโทนี ดาวน์ (Anthony Downs) และ “The Responsible Electorate” ของ วิโอคีย์ (V. O. Key)

ปรัชญา เวสารัชช์ (2527 : 294-298) ได้อธิบายแนวคิดทฤษฎีของดาวน์ดังกล่าวไว้ในงานเขียนเรื่อง “การศึกษาวิทยาศาสตร์แนวทางการตัดสินใจและทฤษฎีเกม” ว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะไปลงคะแนนเสียงถ้าผลตอบแทนที่ได้รับคุ้มค่าซึ่งเป็นการใช้แนวคิดที่ว่าด้วยความชอบด้วยเหตุผลของมนุษย์เศรษฐกิจ (Economic man) มาใช้ในการตัดสินใจทางการเมืองส่วนกรณีการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้นเป้าหมายในการตัดสินใจของแต่ละคนคือเป้าหมายทางการเมืองโดยไม่สนใจอารมณ์หรือค่านิยมส่วนตัวที่ไม่ใช่เรื่องเป้าหมายทางการเมืองผู้มีสิทธิเลือกตั้งกรณีเช่นนี้จึงเป็นมนุษย์การเมือง (Political man) โดยดาวน์ได้ตั้งข้อสมมติฐานว่ามนุษย์การเมืองและพลเมืองธรรมดาที่มีเหตุผลซึ่งพิจารณาจากสถานการณ์ทุกสถานการณ์จะดูที่ผลที่พึงจะได้และจะเสียทั้งนี้โดยเล็งเห็นเป้าหมายที่การเมืองคือการจัดรัฐบาลในระบอบประชาธิปไตยที่สอดคล้องกับความต้องการของเขามากที่สุด

ดังนั้นในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแต่ละคนจะปฏิบัติตนอย่างสมเหตุสมผลในการแสวงหาเป้าหมายทางการเมืองเฉพาะตนคือคิดคำนวณ โดยยึดค่านิยมของตนเป็นด้านหลัก เช่นในสถานการณ์ที่มีพรรคการเมือง 2 พรรคเขาจะตัดสินใจว่าต้องการให้พรรคใดชนะโดยพิจารณาผลงานที่ผ่านมาในอดีตการที่บุคคลตัดสินใจเช่นนี้ก็โดยคาดหวังว่าเขาจะได้ประโยชน์จากการที่พรรคนั้นหากได้เป็นรัฐบาลส่วนกรณีที่มีพรรคการเมืองหลายพรรคนักวิชาการจากกรมการปกครอง (อ้างถึงในรักฎา บันเทิงสุข. 2540 : 11-12) ได้อธิบายทัศนะของแอนโทนี ดาวน์ไว้ว่าบุคคลจะพิจารณาลงคะแนนเสียงเลือกผู้ใดในเงื่อนไขต่าง ๆ ดังนี้

1. ถ้าพรรคการเมืองที่ผู้ลงคะแนนชอบมีทางชนะเขาจะลงคะแนนให้พรรคนั้น
2. ถ้าพรรคการเมืองที่ผู้ลงคะแนนชอบไม่มีโอกาสชนะเลยเขาจะลงคะแนนให้พรรคอื่นซึ่งดูจะมีทางชนะทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้พรรคการเมืองที่เขาไม่ชอบเป็นผู้ชนะ
3. ถ้าผู้ลงคะแนนเป็นผู้ที่มุ่งอนาคตเขาจะลงคะแนนให้พรรคที่เขาชอบถึงแม้จะไม่มีโอกาสชนะทั้งนี้เพื่อเป็นการเปิดทางไว้ให้พรรคการเมืองมีโอกาสชนะการเลือกตั้งในอนาคตตัวอย่างข้อเขียนของนักวิชาการต่างประเทศที่ใช้กรอบแนวคิดดังกล่าวที่น่าสนใจได้แก่ งานของวิโอคีย์ (Hill and Luttbeg. 1980 : 23) ที่สรุปจากการศึกษาในการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาว่าผู้ที่เปลี่ยนใจสนับสนุนจากพรรคการเมืองหนึ่งไปเป็นอีกพรรคหนึ่งหรือยืนยันสนับสนุนพรรคเดิมไม่เปลี่ยนแปลงต่างก็ใช้ความพอใจในการดำเนินนโยบาย

ของพรรคเป็นเหตุผลในการตัดสินใจทั้งสิ้นส่วนอีกชิ้นหนึ่งได้แก่ผลงานของไนมีและไวส์เบอร์ก (Neimi and Weisberg. 1984 : 14) ที่สรุปไว้ว่าการที่ผู้ลงคะแนนเสียงจะตัดสินใจว่าจะไปลงคะแนนเสียงหรือไม่และจะเลือกใครผู้ลงคะแนนเสียงจะพิจารณาถึงผลประโยชน์ของผู้ลงคะแนนเสียงเองซึ่งตามปกติแล้วเขาก็จะเลือกหรือลงคะแนนให้ผู้รับสมัครที่มีนโยบายใกล้เคียงกับความคิดของเขามากที่สุด

กนก วงษ์ตระหง่าน (2528 : 177-179) ได้กล่าวถึงทัศนะของอัลวินรูกี (Alvin Rougie) ที่อธิบายเกี่ยวกับแบบแผนพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในประเทศโลกที่สาม ซึ่งประเทศไทยก็ถูกจัดกลุ่มอยู่ในกลุ่มนี้ด้วยว่ารูปแบบการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนมักเป็นไปในแบบอุปถัมภ์ (Clients list Votes) กล่าวคือประชาชนจะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งด้วยความรู้สึกเป็นหนี้บุญคุณการลงคะแนนเสียงแบบอุปถัมภ์นี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือการไปลงคะแนนเสียงอย่างเป็นกลุ่มก้อน (Gregarious Votes) ซึ่งหมายถึงการที่ผู้ไปเลือกตั้งมุ่งไปใช้สิทธิโดยมีเหตุผลที่จะตอบแทนบุญคุณของผู้สมัครโดยลักษณะความสำคัญของพฤติกรรมแบบนี้เกิดจากความรู้จักคุ้นเคยเป็นการส่วนตัวหรือได้รับการอุปถัมภ์กับมาแต่ในอดีตส่วนประเภทที่สองคือการขายเสียง (Sold Votes) เป็นการที่ประชาชนไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งโดยแลกกับการรับเงินหรือสิ่งมีค่าต่างๆอันได้แก่เสื้อผ้าอาหารและเครื่องใช้ เป็นต้น (พิชัย เก้าสำราญ. 2530 : 72 ; อ้างถึงใน รักษ์ภา บันเทิงสุข. 2540 : 13) ซึ่งเป็นคำกล่าวที่สอดคล้องกับความเป็นจริงที่ปรากฏอยู่ทุกวันนี้ในสังคมไทยที่มีการจ่ายเงินซื้อเสียงเป็นจำนวนมากในการเลือกตั้งแต่ละครั้งและหลายครั้งที่บรรดาผู้เชี่ยวชาญและสื่อมวลชนต่างคาดประมาณให้เห็นว่าเม็ดเงินที่ใช้ในการซื้อเสียงเลือกตั้งแต่ละครั้งเมื่อรวมกันแล้วเป็นจำนวนที่มหาศาลนับเป็นหลายพันล้านบาทในกรณีประเทศไทยกนก วงษ์ตระหง่าน (2530 : 62-69) กล่าวเพิ่มเติมไว้ว่าโดยทั่วไปพรรคการเมืองไทยจะมีนโยบายที่คล้ายคลึงกันและไม่ค่อยให้ความสำคัญกับนโยบายของพรรคเท่าใดนักดังนั้นคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัครจึงมีความสำคัญมากกว่านโยบายของพรรคจึงได้ปรากฏภาพว่าที่ผ่านมาหลายคราในการหาเสียงเลือกตั้งผู้สมัครจะมุ่งชูคุณสมบัติส่วนตัวมากกว่าจะพูดถึงนโยบายของพรรคการเมืองที่เขาสังกัดหรือใช้ยุทธวิธีการโจมตีเรื่องส่วนตัวของคู่แข่งมากกว่าจะโจมตีหรือพูดถึงเรื่องนโยบายของพรรคและมักพูดแสดงให้ประชาชนเห็นว่าเขาจะทำอะไรให้กับชุมชนและประชาชนในเขตเลือกตั้งของเขาบ้างหากได้รับเลือกนอกจากนี้ในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งประชาชนจะพิจารณาคณะสมบัติของผู้สมัครซึ่งก็คือความพร้อมและความสามารถของผู้สมัครที่จะทำ

หน้าที่สนองความต้องการหรือแก้ปัญหาความเดือดร้อนของชุมชนได้มากนักน้อยเพียงใดเป็นเกณฑ์ใหญ่

ทฤษฎีระบบเป็นแนวทางการศึกษาพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งในเชิงระบบที่ได้ประยุกต์เอาทฤษฎีระบบการเมือง (Political Systems Theory) ของเดวิดอีสตัน (David Easton) มาใช้เป็นกรอบแนวทางในการศึกษาพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและถือว่าเป็นแนวการศึกษาวิเคราะห์หนึ่งที่ได้รับคามนิยมโดยทั่วไปของนักรัฐศาสตร์ทฤษฎีนี้พิจารณาว่าการลงคะแนนเสียงตามปกติ (Normal Votes) คือความสมดุลของความนิยมในพรรคการเมืองสองพรรคใหญ่ในการเลือกตั้งที่มีลักษณะของการเลือกพรรคหรือมีความนิยมในพรรคใดพรรคหนึ่งเป็นฐานเช่นในอเมริกาความสมดุลของระบบการเมืองว่าการขึ้นลงของอัตราการลงคะแนนเสียงและการเลือกคนใดคนหนึ่งนั้นขึ้นอยู่กับส่วนผสมของปัจจัยแวดล้อมซึ่งผันแปรไปในช่วงสมัยที่มีการเลือกตั้งซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลระยะสั้น (Short term Forces) เช่นความสนใจในตัวผู้สมัครความเห็นต่อนโยบายและปัญหาทางการเมืองภาพพจน์ต่อการปฏิบัติงานของพรรคสถานการณ์ภายในและภายนอกประเทศสภาพการแข่งขันของผู้สมัครเป็นต้นเมื่อประมวลรวมกันแล้วจะมีผลต่อปัจจัยพื้นฐานคือความนิยมพรรคที่ถือว่าเป็นแรงผลักดันในระยะยาว (Long-term Force) ซึ่งอาจทำให้ผู้ลงคะแนนเสียงเปลี่ยนความนิยมพรรคจากพรรคหนึ่งเป็นการแกว่งออกจากสภาวะสมดุล “ปกติ” และเมื่อถึงการเลือกตั้งคราวต่อไปก็มักจะแกว่งกลับโดยสภาวะสมดุล (Equilibrium) เช่นนี้ไปเรื่อยๆซึ่งก็คือพิจารณาทำให้ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนด (Deterministic) และความสำคัญเชิงเหตุผลที่เกิดจากปัจจัยระยะสั้นเฉพาะช่วงสมัย (Short Term Forces) การใช้ทฤษฎีดังกล่าวจึงมีลักษณะเป็นตัวแบบเชิงการทำนาย (Predictive Mode)

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2529 : 21) ได้ชี้ให้เห็นตัวอย่างงานการศึกษาพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งที่อิงแอบแนวคิดทฤษฎีเชิงระบบของแคมเบลล์และคณะ (อ้างถึงใน เชิงอรธ เสริมความ) ในหนังสือเรื่อง "The American Voter" ตีพิมพ์ในปี 1964 ว่าการแข่งขันของพรรคการเมืองในสหรัฐอเมริกาที่มีลักษณะเป็นสภาพหนึ่งที่เกิดภาวะสมดุลของระบบ (Homeostatic) ซึ่งอัตราการขึ้นลงของการลงคะแนนเสียงและเลือกพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่งเกิดจากส่วนผสมระหว่างปัจจัยพื้นฐานระยะยาวคือความนิยมในพรรคกับปัจจัยระยะสั้นคือความพอใจในผู้สมัครนโยบายที่เกี่ยวกับประเด็นปัญหาทางการเมืองภาพพจน์ที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพรรคและสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทั้งภายในกับภายนอกประเทศซึ่งจะผันแปรไปในแต่ละช่วงสมัยเมื่อผู้ลงคะแนนเสียงนำปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้มารวมกันประกอบในการพิจารณา

ตัดสินใจก็จะก่อให้เกิดความชอบพรรคหนึ่งมากกว่าอีกพรรคหนึ่งซึ่งทำให้ความสมดุลในระบบเสียไปและเมื่อถึงการเลือกตั้งครั้งใหม่ก็มักจะแกว่งตัวกลับมาเช่นนี้เรื่อยไป

นอกจากแนวความคิดและทฤษฎีที่กล่าวไปข้างต้นแล้วยังมีทฤษฎีที่อธิบายถึงการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนอีกหลากหลายทฤษฎีดังนี้

1. ทฤษฎีประชาธิปไตย (Democracy) คือการยอมรับสิทธิเสรีภาพของประชาชนและเป็นการปกครองที่ชอบธรรมซึ่งมีนักทฤษฎีหลายท่านได้เน้นถึงการยอมรับสิทธิเสรีภาพความเสมอภาคและการมีความรับผิดชอบในการบริหารประเทศชาติโดยถือว่าอำนาจสูงสุดในการปกครองมาจากประชาชนโดยประชาชนเลือกผู้แทนเข้าไปดำเนินการบริหารซึ่งตามความคิดของนักทฤษฎีประชาธิปไตยระบบมีผู้แทนเช่นจอห์น ล็อกส์ และ โทมัส เจฟเฟอร์สัน (John Locks and Thomas Jefferson) ถือว่าประชาชนมีความเสมอภาคกันและมีความสามารถที่จะเข้าร่วมบริหารงานปกครองประเทศชาติแต่เมื่อประชากรมีมากจึงต้องมีการเลือกผู้แทนเป็นตัวแทนของประชาชนไปเป็นปากเสียงแทนประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องใช้สิทธิอย่างอิสระปราศจากการใช้อิทธิพลหรืออำิสลินจ่างใด ๆ ดังนั้นประชาชนจึงต้องไปเลือกผู้แทนเพื่อให้ทำหน้าที่ต่าง ๆ แทนตน

2. ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (Exchange Theory) มีสาระสำคัญเบื้องต้นคือในการอยู่ร่วมกันในสังคมมนุษย์เราต้องมีปฏิสัมพันธ์ในเชิงการแลกเปลี่ยนต่อกัน โฮแมนส์ (George Homans) ได้พัฒนาทฤษฎีการแลกเปลี่ยนจากการทดลองของสกินเนอร์ (B.F. Skinner) ซึ่งได้ทดลองแสดงพฤติกรรมของนกพิราบ โดยวางเงื่อนไขการให้รางวัลคือเมล็ดข้าวถ้านกพิราบไปจิกที่ปุ่มอื่นก็จะได้รับการลงโทษโดยจะมีกระแสไฟฟ้าดูดอ่อน ๆ จนเกิดความเจ็บปวดและระคายเคืองต่อมานกพิราบก็จะเกิดการเรียนรู้ต่อพฤติกรรมของตนและจะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่ตนเองได้ประโยชน์คือจิกปุ่มที่ตัวมันจะได้เมล็ดข้าวกินเมื่อมันต้องการอาหาร โฮแมนส์ได้เปรียบเทียบกับพฤติกรรมของมนุษย์ซึ่งไม่แตกต่างจากสัตว์โลกคือคนเราจะคบหาสมาคมกันอย่างใกล้ชิดหรือขึ้นอยู่กับการสนองตอบความต้องการและทำประโยชน์ซึ่งกันและกันเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของคนที่อยู่ร่วมกันทฤษฎีการแลกเปลี่ยนของโฮแมนส์นี้ช่วยอธิบายให้เราทราบว่าคนที่ผู้เลือกตั้งบางส่วนไปเลือกผู้แทนก็เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกับทรัพย์สินผลประโยชน์ได้รับความยกย่องความสะดวกสบายหรือตำแหน่งหน้าที่ที่คิดว่าจะได้รับส่วนผู้สมัครรับเลือกตั้งก็ใช้เงินบ้างผลประโยชน์บ้างการยกย่องนับถือว่าเป็นกลุ่มเดียวกันบ้างหรือตำแหน่งหน้าที่บ้างให้แก่ผู้สนับสนุนลงคะแนนให้แก่ตนเป็นการแลกเปลี่ยนกับคะแนนเสียงที่ตนได้รับ

3. ระบบอุปถัมภ์ (Patron-Client) เป็นแนวคิดที่กล่าวถึงความสัมพันธ์เชิงการแลกเปลี่ยนต่างตอบแทนกันของคนสองฝ่ายที่ไม่เท่าเทียมกัน (Reciprocative Relationship) ที่มีวิวัฒนาการมาจากระบบชนชั้นและสถานภาพทางสังคม (Class and Status) ตามแนวคิดของเวเบอร์ (Max Weber) ต่อผู้มีฐานะสูงมีทรัพย์สินมากเป็นผู้อุปถัมภ์เพื่อต้องการได้รับการยอมรับหรือเมื่อมีความจำเป็นที่เรียกใช้ก็ได้รับการบริการสนองตอบรวมถึงความจงรักภักดีด้วย โดยเฉพาะประเทศไทยซึ่งเคยมีไพร่มีทาสมาก่อนทำให้สถานภาพของคนที่มิฐานะยากจนและด้อยโอกาสมักแสวงหาที่พึ่งจากผู้มีฐานะร่ำรวยส่วนหนึ่งคือนักการเมืองที่สมัครจะใช้วิธีการให้ความอุปการะในด้านต่างๆเช่นเวลาเจ็บไข้ได้ป่วยหรือตายญาติก็จะไปขอความช่วยเหลือจากผู้มีฐานะดีกว่าตนเมื่อได้รับการช่วยเหลือหรือที่เรียกว่าอยู่ในความอุปถัมภ์ก็จะไปลงคะแนนเสียงให้เป็นการตอบแทนบุญคุณที่ตนเคยได้รับอุปถัมภ์มาแต่เก่าก่อน

4. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Personal Relations) แนวคิดนี้มีสาระอยู่ที่ว่าในฐานะที่มนุษย์เป็นสัตว์สังคมมนุษย์จะต้องอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม (Human Group) สร้างความสัมพันธ์อันเกิดจากการคบหาสมาคมกันทำให้คนที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันเช่นกลุ่มญาติกลุ่มนักศึกษา กลุ่มสถาบัน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาชีพสมาคมและกลุ่มการเมืองทำในสิ่งที่จะสร้างความพึงพอใจแก่ผู้ที่ตนรู้จักและหลีกเลี่ยงภาวะที่จะสร้างความไม่พอใจให้เกิดขึ้นกับสมาชิกอื่นที่อยู่ในกลุ่มการศึกษาแบบแผนพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งของคนไทยสำหรับประเทศไทย การศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้นส่วนมากในช่วงเวลาที่ผ่านมามากจะให้ความสนใจในด้านหลักกฎหมายและเหตุผล (Legal-Rational Approach) มากกว่าด้านพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนว่าใครเลือกใครเมื่อไหร่และอย่างไร

การศึกษาโดยยึดหลักกฎหมายดังกล่าวเน้นหลักของการที่จะให้ประชาชนไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งอย่าง “บริสุทธิ์ยุติธรรม” พร้อมกับเสนอมาตรการแบบต่างๆที่เห็นว่าสร้างความบริสุทธิ์ยุติธรรมและมีความเหมาะสมสูงสุดของการเป็นตัวแทนยิ่งกว่าประเด็นอื่น แต่เมื่อระบบการเมืองมีพัฒนาการสูงขึ้นในช่วงยุคแห่งการจรรโลงประชาธิปไตยเช่นปัจจุบัน การศึกษาพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งได้ปรากฏออกมาในรูปแบบของการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Basis) ที่มุ่งตอบคำถามประการหลังมากกว่าการศึกษาในเชิงหลักกฎหมายและเหตุผลผลของการศึกษาชวนให้คิดต่อและน่าติดตามอยู่ไม่น้อยว่าเราจะมีวิธีการใดหรือไม่มีจะช่วยให้เกิดสภาพการเลือกตั้งที่ดีบริสุทธิ์ยุติธรรมและไม่มีผู้แทนประชาชนที่ได้มาจากกระบวนการเลือกตั้งที่ฉ้อฉลไม่โปร่งใสเพื่อมิให้ซ้ำรอยเดิมกับประวัติศาสตร์การเลือกตั้งของสังคมไทยที่ได้รับการกล่าวขานว่าการเมืองแบบเงินตรารวมทั้งมีพัฒนาการของพฤติกรรม

การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่ดีขึ้นกว่าประเทศด้อยพัฒนาหรือกำลังพัฒนาอื่นซึ่งได้เคยมีผลการศึกษาที่ชี้ให้เห็นว่าประชาชนส่วนหนึ่งไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเพราะถูกชักจูงยิ่งกว่าการตัดสินใจด้วยตัวเองและประชาชนที่ถูกชักจูงให้ลงคะแนนเสียงส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชนบทมีการศึกษาน้อยอันแสดงให้เห็นได้ว่าบุคคลที่อยู่ในฐานะทางเศรษฐกิจสังคมต่ำไปลงคะแนนเสียงด้วยการถูกระดม (Mobilized) เป็นสำคัญหาใช่เพราะความสำนึกของตนเองแต่อย่างใดไม่ และใครคือผู้ที่มีอิทธิพลสามารถชักจูงบุคคลเหล่านี้ให้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นต้นในรอบพุทธทศวรรษ 2540 กล่าวได้ว่างานวิจัยซึ่งสร้างทั้งความฮือฮาและส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางต่อวงการการศึกษาที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะตำราวิจัยใหญ่ๆน้อยๆไล่เรียงไปถึงผู้มีอิทธิพลกลุ่มอำนาจนอกระบบต่างๆในสังคมไทยและเกี่ยวพันกับพฤติกรรมกรรมการออกเสียงเลือกตั้งของคนไทยได้คืองานเรื่อง“เศรษฐกิจการพนัน” ของสังศิตพิริยะรังสรรค์และคณะในบทที่ว่าด้วยภาพรวมเศรษฐกิจการพนันที่ผิดกฎหมายซึ่งได้สะท้อนนัยต่อเศรษฐกิจการเมืองไทยคณะผู้วิจัยให้ข้อสรุปไว้อย่างน่ากังวลว่าเศรษฐกิจการพนันเป็นกลจักรหนึ่งที่ทำงานในเชิงการส่งเสริมและค้ำจุนระบอบประชาธิปไตยของไทยที่เรียกว่าเป็น “ระบอบประชาธิปไตยการพนัน (Casino Democracy)” อันสามารถส่งผลกระทบต่อระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน (Representative Democracy) ได้โดยปรากฏผลการศึกษาน่าสนใจยิ่งว่ามีความสัมพันธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมระหว่างระบบการเลือกตั้งทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับชาติกับเครือข่ายห่วยใต้ดินที่อยู่ในพื้นที่ (อันที่จริงในรายละเอียดคณะผู้วิจัยหมายความว่าไปถึงธุรกิจนอกกฎหมายอื่นด้วย-ผู้เขียน) ทั้งนี้เพราะเหตุว่าการเลือกตั้งผู้แทนของประชาชนตั้งแต่ระดับผู้ใหญ่บ้านกำนันองค์การบริหารส่วนตำบลเทศบาลองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสมาชิกวุฒิสภาล้วนแล้วแต่เกี่ยวข้องกับการซื้อเสียงจากผู้มีสิทธิออกเสียงทั้งสิ้น โดยคณะผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านแห่งหนึ่งในจังหวัดนครราชสีมาที่ชนะการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2544 พบว่า ในหมู่บ้านมีประชากรผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง 375 มีผู้สมัคร 2 รายทั้งสองคนต้องเสียค่าใช้จ่ายซื้อเสียงเฉลี่ยหัวคะแนนและเป็นค่าอาหารกับสุราแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเฉลี่ยประมาณ 70,000 บาทต่อคนในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล (อ.บ.ต.) ในปี พ.ศ.2545 ซึ่งมีสมาชิกรวม 132,718 คน ใน อ.บ.ต. 6,744 แห่ง ทั่วประเทศสมาชิก อ.บ.ต. ซึ่งมาจากการเลือกตั้งในระดับหมู่บ้านๆละ 2 คนก็พบว่า การซื้อเสียงมีสองระยะคือการซื้อเสียงในระดับหมู่บ้านและซื้อเสียงเพื่อขึ้นเป็นประธาน อ.บ.ต. ค่าใช้จ่ายของผู้สมัครแต่ละรายแตกต่างกันไปตามสถานการณ์และความรุนแรงของการแข่งขันซึ่งสรุปได้ว่ามีประมาณการใช้ค่าใช้จ่ายเพื่อกิจกรรมในทำนอง

ดังกล่าวในวงเงิน 10,000-200,000 บาท เป็นตัวอย่างส่วนข้อมูลค่าใช้จ่ายเพื่อการเลือกตั้งระดับอื่น

10. การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรง

การศึกษาถึงการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น โดยตรงในประเทศไทยนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนับได้ว่ามีการศึกษากันในปริมาณน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษาการปกครองท้องถิ่นในประเด็นอื่นๆ เช่น การศึกษาถึงโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การศึกษาถึงอำนาจหน้าที่และภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การศึกษาถึงแนวคิดและทฤษฎีในการกระจายอำนาจรวมถึงการศึกษาเปรียบเทียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยและต่างประเทศและเมื่อนำแนวคิดว่าด้วยการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น โดยตรงมาศึกษาควบคู่กับระบบพรรคการเมืองท้องถิ่นด้วยแล้วอาจกล่าวได้ว่าเกือบจะไม่มีการศึกษาในประเด็นดังกล่าวเลยในประเทศไทย

ปรากฏการณ์ในปลายปี พ.ศ. 2546 ที่มีการแก้ไขกฎหมายท้องถิ่นฉบับต่าง ๆ ให้มีการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น โดยตรงถือได้ว่าเป็นสิ่งที่น่าสนใจสำหรับพัฒนาการของระบบการปกครองท้องถิ่นของไทยเป็นอย่างมากเพราะในอดีตที่ผ่านมาการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทยเป็นไปอย่างเชื่องช้าและมักไม่เป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างที่มีนัยสำคัญมากนัก แต่การเปลี่ยนให้ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งโดยตรงถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างท้องถิ่น ไทยครั้งใหญ่และเป็นประเด็นที่น่าสนใจในการนำมาศึกษาในครั้งนี้ก่อนที่จะพิจารณาถึงการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น โดยตรงกับ ระบบพรรคการเมืองนั้นเราจำเป็นต้องที่จะต้องทราบเหตุผลและความจำเป็นในการนำระบบการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น โดยตรงมาใช้ในประเทศไทยเสียก่อนว่าเพราะเหตุใดกระทรวงมหาดไทย หรือรัฐบาลจึงได้ผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยทุกรูปแบบใช้รูปแบบการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น โดยตรงทั้งหมดเมื่อปลายปี พ.ศ. 2546 หากศึกษากันให้ดีแล้วประเทศไทยมีแนวคิดต้องการที่จะให้การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 แล้วโดยมีผู้เสนอให้กรุงเทพมหานครมีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมาตั้งแต่สมัยรัฐบาลของพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เป็นนายกรัฐมนตรี (พ.ศ. 2521) โดยมี นายดำรง สุนทรศารทูล เป็นอธิบดีกรมการกรมปกครองต่อมาภายหลังเป็นปลัดกระทรวงมหาดไทย อย่างไรก็ตามว่าแนวคิดดังกล่าวจะประสบผลสำเร็จก็มีการใช้อย่างเป็นรูปธรรมก็เข้าสู่ปี พ.ศ. 2528 อันเป็นปีที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน

นอกจากกรุงเทพมหานครแล้วองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไปรูปแบบแรกที่เกิดขึ้นให้มีการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น โดยตรงนั้นก็คือเทศบาล ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2543 ซึ่งเป็นผลมาจากการกระบวนการในการพิจารณากฎหมายในรัฐสภาและออกมาเป็นพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวอย่างไรก็ตามกว่าที่พระราชบัญญัตินี้จะประกาศใช้เป็นกฎหมายได้ก็มีการพิจารณาข้อดีข้อเสียของการนำรูปแบบการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น โดยตรงมาใช้กันอย่างรอบด้าน โดยมีทั้งผู้ที่ให้การสนับสนุนและผู้ที่คัดค้านต่าง ๆ นานาสำหรับเหตุผลของผู้สนับสนุนให้มีการนำรูปแบบการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น โดยตรงมาใช้ในประเทศไทยมีเหตุผลสำคัญใน 3 ประการ ดังนี้

1. การบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในอดีตที่ผ่านมา ฝ่ายบริหารไม่มีเสถียรภาพอ่อนแอและไม่สามารถทำงานได้อย่างต่อเนื่องเนื่องจากสภาท้องถิ่นสามารถกำหนดทิศทางในการบริหารของฝ่ายบริหารได้มากเกินไปรวมตลอดจนถึงสามารถกำหนดความอยู่รอดของฝ่ายบริหารท้องถิ่นได้เช่นกันจากข้อมูลของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พบว่าในอดีตที่ผ่านมาเทศบาลซึ่งถือเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สำคัญที่สุดประเภทหนึ่งของไทยต้องประสบกับปัญหาสำคัญ ๆ ในการบริหารเทศบาล ดังนี้

“(๑) โครงสร้างของเทศบาลปัจจุบันอันไม่เอื้ออำนวยต่อการบริหารเพราะคณะผู้บริหารต้องขึ้นอยู่กับเสียงสนับสนุนของสมาชิกสภาเทศบาล...” และคำอธิบายของ นรนิติ เศรษฐบุตร ต่อข้อมูลของกรมการปกครองกระทรวงมหาดไทยข้างต้นที่ว่า

“จากการสรุปเหตุการณ์การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเทศบาลที่ยกมาให้นั้นจะเห็นได้ว่าปัญหาการบริหารในข้อ 1 เป็นเรื่องสำคัญด้วยเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าระบบคณะเทศมนตรีที่ได้รับเลือกมาจากสภาเทศบาลว่าสภาเทศบาลนั้นประกอบไปด้วยสมาชิกสภาจำนวนไม่มากเพียง 12 คน สำหรับเทศบาลตำบล 18 คน สำหรับเทศบาลเมือง และ 24 คน สำหรับจากสภาเทศบาลนครที่จริงก็เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่านายกเทศมนตรีและคณะเทศมนตรีของเทศบาลทั้งหลายจำนวนไม่น้อยค่อนข้าง “อ่อนแอ” ตำแหน่งนายกเทศมนตรีและเทศมนตรีต้องผลัดเปลี่ยนเวียนกันเป็นในระยะเวลาอันสั้นและสภาเทศบาลได้ใช้มาตรการในการไม่ผ่านงบประมาณประจำปีทำให้ฝ่ายบริหารเทศบาลต้องลาออก หรือถอนการสนับสนุน”

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 เป็นต้นมาได้มีการสำรวจปัญหาของเทศบาลไทยหลายครั้งอีกทั้งมีงานวิจัยอีกหลายเล่มที่ได้กล่าวถึงปัญหาของเทศบาลไทยมาตลอด เช่น งานวิจัยของ ดร.ณรงค์ สตินสวัสดิ์ และ ดร.จักรพันธ์ วังษ์บุรณาวาทย์ เรื่อง “โครงสร้างที่เหมาะสมสำหรับ เทศบาลไทย ตามความเห็นของนายกเทศมนตรีและปลัดเทศบาล” หรือ

วิทยานิพนธ์ของ ดิเรก ตันวิรัช เรื่อง “การขัดกันในเทศบาล : ศึกษากรณีการขัดกันระหว่างสภาเทศบาลกับคณะเทศมนตรี” หรือ งานวิจัยของ รศ. ประหยัด หงษ์ทองคำ และ รศ.ดร. พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว เรื่อง “ปัญหาและแนวทางปรับปรุงประสิทธิภาพของการบริหารเทศบาลไทย” เป็นต้น และปัญหาที่สอดคล้องกันในรายงานวิจัยแทบทุกเล่มนั้นก็คือ ปัญหาเรื่องสภาเทศบาลมีอำนาจในการกำหนดทิศทางของเทศบาลมากเกินไป จนทำให้ฝ่ายบริหารอ่อนแอและที่ต้องพึ่งพาฝ่ายสภามากเกินไปในการบริหารงานเทศบาลจึงทำให้การบริหารงานในเทศบาลไทยประสบความล้มเหลวมาโดยตลอด

ตัวอย่างงานวิจัยของวัชพล บุญโชติรัตน์ เรื่อง การปรับปรุงโครงสร้างและการดำเนินงานของเทศบาลได้สรุปปัญหาการดำเนินงานของเทศบาลไทย ไว้ 5 ประการ และประการแรกสุดที่วัชพลรวบรวมไว้ก็คือ

“...สภาเทศบาลจะมีอำนาจควบคุมคณะเทศมนตรีมากเช่น ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งคณะเทศมนตรี การพิจารณาร่างเทศบัญญัติทั่วไปการพิจารณาร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี การตั้งกระทู้ถาม การอภิปรายและลงมติไม่ไว้วางใจคณะเทศมนตรี เป็นต้น...”

นอกจากนี้กรมการปกครองยังได้สรุปสถิติและสาเหตุของการที่คณะเทศมนตรีต้องออกจากตำแหน่งในอดีตที่ผ่านมาด้วยเหตุผลเรื่องความขัดแย้งระหว่างสภากับฝ่ายบริหารไว้ที่น่าสนใจ 4 ประการดังนี้

1. ในระหว่างตุลาคม พ.ศ. 2534 – ตุลาคม พ.ศ. 2542 มีสภาเทศบาลไม่รับหลักการแห่งร่างเทศบัญญัติงบประมาณจำนวน 9 แห่ง
2. กรณีเกิดปัญหาความขัดแย้งของฝ่ายบริหารและสภาเทศบาลจนเป็นเหตุให้การยุบสภาในช่วงปีพ.ศ. 2534 - 2542 มีจำนวน 7 แห่ง
3. กรณีสมาชิกสภาเทศบาลได้มีมติให้สมาชิกสภาเทศบาลพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา 19 (7) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2542 เป็นผลให้คณะเทศมนตรีต้องพ้นจากตำแหน่งตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรา 45(5) มีจำนวน 1 แห่ง
4. ในระหว่างวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 จนถึงปัจจุบัน การร้องเรียนเกี่ยวกับ การปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบมีจำนวน 125 เรื่อง”

จากข้อมูลข้างต้น พบว่าฝ่ายบริหารหรือคณะเทศมนตรี ต้องมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้งซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่มาจากสภาเทศบาล ที่ไม่ให้ความร่วมมือกับฝ่ายบริหารหรือกล่าว

อีกนัยหนึ่งก็คือ สภาเทศบาล มีอำนาจ “เหนือ” คณะเทศมนตรีนั่นเองการล้มฝ่ายบริหารได้ง่ายดายเช่นนี้ส่งผลให้ฝ่ายบริหารของเทศบาลได้อ่อนแอลงโดยตลอด ในระยะเริ่มต้นของเทศบาลปรากฏว่าฝ่ายบริหารของเทศบาลมีอายุเฉลี่ยเพียง 6 เดือนเศษซึ่งถือว่าเป็นระยะเวลาที่สั้นมากในการบริหารงานเพื่อให้เกิดผลสำเร็จ

นอกจากนี้“ในทางปฏิบัติคณะเทศมนตรีซึ่งเป็นฝ่ายที่มีเสียงข้างมากในสภาเทศบาล จะต้องพยายามควบคุมเสียงในสภาให้ฝ่ายของตนมีเสียงข้างมากอยู่ตลอดเวลาทำให้คณะเทศมนตรีไม่สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและในทางกลับกันสภาเทศบาลก็มักจะทำตน คอยใช้อำนาจควบคุมคณะเทศมนตรีอย่างไม่มีเหตุผลเพียงแต่เพื่อให้ตนเองได้เข้าไปเป็นฝ่ายบริหารบ้างทำให้เกิดความขัดแย้งอยู่ตลอดเวลาคณะเทศมนตรีต้องคอยประสานงานและต่อรองกับสภาเทศบาลอยู่ตลอดเวลาจนไม่สามารถที่จะดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้การที่สภาเทศบาลใช้อำนาจควบคุมคณะเทศมนตรีมากเกินไปนี้ทำให้เกิดการขัดแย้งกันจนเทศบาลไม่สามารถบริหารงานต่อไปได้เป็นเหตุให้ต้องยุบสภาเทศบาลเช่น เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2532 มีการยุบสภาเทศบาลเมืองสมุทรปราการและเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2535 มีการยุบสภาเทศบาลตำบลแม่สอด เป็นต้น”

ในบางกรณี ความอ่อนแอของฝ่ายบริหารมิได้มาจากการใช้อำนาจของสภาเทศบาลมากเกินไป แต่เพียงฝ่ายเดียวหากแต่ความอ่อนแอของฝ่ายบริหารอาจเกิดจากความขัดแย้งกัน ใน ฝ่ายบริหารเอง เช่นนายกเทศมนตรีขัดแย้งกับเทศมนตรีเป็นต้น“ตามกฎหมายบัญญัติให้เทศมนตรีต้องมาจากสมาชิกสภาเทศบาลจึงทำให้เทศมนตรีมี 2 ฐานะจึงทำให้เทศมนตรีไม่ค่อยจะหวั่นเกรงต่อการที่จะต้องพ้นจากตำแหน่งเทศมนตรีเท่าใดนักฉะนั้นจึงมีอยู่เสมอที่ในเมื่อนายกเทศมนตรีกับเทศมนตรีเกิดขัดกันขึ้นในแนวคิดหรือผลประโยชน์ส่วนตัวก็ตามจึงหันมาใช้สิทธิในฐานะสมาชิกสภาเทศบาล โคนล้มคณะเทศมนตรีเพื่อตนจะได้มีโอกาสเข้าดำรงตำแหน่งเสียเอง”

กล่าวโดยสรุปความอ่อนแอของฝ่ายบริหารของเทศบาลไทยตั้งแต่อดีต ถึงปัจจุบัน เกิดจากสองสาเหตุใหญ่ๆได้แก่ ความอ่อนแอที่เกิดจากการใช้อำนาจของฝ่ายสภากินขอบเขต และความอ่อนแอที่เกิดจากความขัดแย้งกันภายในฝ่ายบริหารของเทศบาลเองดังนั้นผู้สนับสนุนให้มีการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น โดยตรงจึงอธิบายว่าหากนำระบบการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น โดยตรงมาใช้แทนแล้วจะทำให้ฝ่ายบริหารมีเสถียรภาพมากขึ้น เนื่องจากมีการแยกฝ่ายบริหาร กับฝ่ายนิติบัญญัติออกจากกันอย่างชัดเจนและผู้บริหารท้องถิ่นมาจากการ

เลือกตั้งโดยตรงของประชาชนอันทำให้สภาท้องถิ่นมีอำนาจในการกำหนด “ความอยู่รอดของฝ่ายบริหาร” น้อยลงอย่างมาก

2. การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรงจะทำให้เทศบาลสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างรวดเร็วมากขึ้นเพราะมีฝ่ายบริหารมาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง

3. การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรงจะทำให้ประชาชนมีทางเลือกทางการเมืองมากขึ้นทั้งในด้านนโยบายและตัวผู้สมัคร

จากที่อธิบายไปข้างต้นเห็นได้ว่าปัญหาเรื่องความอ่อนแอและไร้เสถียรภาพของฝ่ายบริหารเป็นปัญหาหลักที่สำคัญที่ทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้สนับสนุนต้องการให้มีการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรงเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

สำหรับผู้คัดค้านหรือไม่เห็นด้วยกับการนำระบบการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรงมาใช้ในประเทศไทยให้เหตุผลว่าการนำระบบการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรงอาจทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

1. การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรงทำให้เกิดการแบ่งฝักฝ่ายที่แยกคู่ตรงกันข้ามเนื่องจากเมื่อมีการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรงไปแล้วจะทำให้ฝ่ายบริหารกับฝ่ายสภาถูกแยกกันออกอย่างเด็ดขาดเนื่องมาจากว่าต่างฝ่ายต่างคิดว่าตนมาจากการเลือกตั้งของประชาชนทั้งคู่ขาดกระบวนการตกลงและประนีประนอมกันในสภาเพราะไม่มีองค์กรที่เชื่อมโยงกันระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายสภาซึ่งผิดกับระบบสภาที่ผู้บริหารมาจากการเลือกตั้งโดยอ้อมจะมีกลไกการประนีประนอมกันหรือที่รู้จักกันในนามของ “คณะกรรมการประสานงาน” (Whip)

การแบ่งฝักฝ่ายแบบจับคู่ตรงกันข้ามนี้ได้ส่งผลเสียและเป็นตัวอย่างให้เราเห็นเป็นรูปธรรมมาแล้วทั้งในไทยและต่างประเทศเช่น ในสหรัฐอเมริกา สมัยประธานาธิบดีบิลคลินตันที่รัฐบาลกลางจำเป็นต้องสั่งปิดสำนักงานของรัฐบาลกลางทั่วประเทศเป็นระยะสองถึงสามวันเนื่องจากสภาองเกรสไม่ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณที่ฝ่ายบริหารเสนอจึงทำให้ฝ่ายบริหารใช้เรื่องนี้เป็นเครื่องมือเพื่อต่อรองกับฝ่ายสภาและนับเป็นเหตุการณ์ที่ส่งผลเสียหายต่อการบริหารงานของรัฐบาลเป็นอย่างมากหรืออย่างในกรณีของประเทศไทยเองก็เช่นกันการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงที่เกิดขึ้นในเทศบาลเมืองมาดตาพุด จังหวัดระยองกับที่เทศบาลเมืองบ้านพรุ จังหวัดสงขลา เป็นตัวอย่างใกล้ชิดที่เห็นได้ชัดเจน

ว่าหากฝ่ายสภา กับฝ่ายบริหารแบ่งเป็นฝักฝ่ายแบบตรงกันข้ามแล้วจะส่งผลกระทบต่อการบริหารงานภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองและผลเสียที่ย่อมตกอยู่กับประชาชนในพื้นที่

2. การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น โดยตรงมักจะได้ผู้ที่เป็นนักการเมืองอาชีพมากกว่าเป็นนักบริหาร กล่าวคือ การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะชนะการเลือกตั้งได้เข้ามาเป็นผู้บริหารท้องถิ่นนั้นเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยุ่งยาก เพราะต้องอาศัยบุคลิกลักษณะเด่นของผู้สมัครค่อนข้างสูง กระแสเรื่องความนิยมของพรรคการเมืองเป็นส่วนสำคัญในระดับรอง ดังนั้นจะได้มาซึ่งชัยชนะในการเลือกตั้งจึงเป็นเรื่องที่ต้องใช้ความสามารถในการบริหารจัดการเลือกตั้งได้อย่างดี ซึ่งบุคคลที่จะทำหน้าที่เหล่านี้ได้ดีมักจะเป็นบุคคลที่มีลักษณะความเป็น “นักการเมือง” สูง มีผู้คนรู้จักและบริวารวาทกรรมมากมาย อย่างที่ เวียงรัฐ เนติโพธิ์ ใช้คำว่ามีความเป็น “Boss” ค่อนข้างสูง และมี “จักรกล” ที่เป็นพันธมิตรในระดับต่าง ๆ คอยให้ความช่วยเหลือ ในขณะที่ Boss ก็จะทำให้ผลประโยชน์ต่าง ๆ แลกเปลี่ยน โดยอาศัยความสัมพันธ์แบบ “ระบบอุปถัมภ์” ดังนั้นเมื่อคนที่จะมาเป็นผู้บริหารท้องถิ่น มีลักษณะเช่นนี้แล้ว โอกาสที่จะได้บุคคลที่มีความสามารถในทางการบริหารเมืองก็จะมีลดน้อยลงไป

3. การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น โดยตรงอาจก่อให้เกิดการผูกขาดอำนาจทางการเมืองหรือก่อให้เกิดเผด็จการในท้องถิ่นได้ง่ายขึ้น เนื่องจากหากนักการเมืองท้องถิ่นเป็นผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นด้วยแล้วก็จะสามารถควบคุมคะแนนเสียงในท้องถิ่นได้นอกจากนี้ผู้บริหารท้องถิ่นยังสามารถจัดสรรทรัพยากรและผลประโยชน์ต่าง ๆ ในท้องถิ่นเพื่อให้เอื้อประโยชน์ต่อตนเองได้ และยังหากระบบการตรวจสอบการใช้อำนาจท้องถิ่นในประเทศไทยที่มีความหละหลวมอย่างในประเทศไทยด้วยแล้ว โอกาสเกิดลักษณะดังกล่าวก็เป็นไปได้มากขึ้น

ในปี พ.ศ. 2543 เป็นปีที่มีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงเป็นครั้งแรกในประเทศไทย และมีเทศบาลที่เลือกตั้งจากการเปิดโอกาสให้มีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงจากกฎหมายที่แก้ไขเมื่อปี พ.ศ. 2543 จำนวนประมาณ 20 แห่ง มีทั้งที่การบริหารเทศบาลภายหลังการเลือกตั้งเป็นไปอย่างราบรื่นและมีปัญหาในการบริหาร

สำหรับกรณีที่เป็นปัญหาภายหลังการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงไปแล้วมีอย่างน้อย 2 เทศบาลได้แก่ เทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง และเทศบาลเมืองบ้านพรุ จังหวัดสงขลา ทั้ง 2 แห่งประสบปัญหาคล้ายกันก็คือ นายกเทศมนตรี และเสียงข้างมากในสภาเทศบาล เป็นกลุ่มการเมืองฝ่ายตรงกันข้ามกันจึงเกิดปรากฏการณ์การไม่เข้าร่วมประชุมสภาเทศบาลอันเป็นเหตุให้นายกเทศมนตรีไม่สามารถแถลงนโยบายต่อสภาเทศบาลได้ซึ่งส่งผลให้นายกเทศมนตรีไม่สามารถบริหารเทศบาลด้วยเช่นกัน

อย่างไรก็ตามการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น โดยตรงที่ประเทศไทยนำมาใช้กับระบบการปกครองท้องถิ่นไทยทุกประเภะนั้นผู้เขียนเห็นว่ายังมีความจำเป็นต้องนำระบบหรือเครื่องมืออื่น ๆ เข้ามาใช้ควบคู่ไปกับการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น โดยตรงด้วยจึงจะทำให้การบริหารท้องถิ่น เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและไม่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งจนไม่สามารถทำงานได้ ระหว่างฝ่ายบริหารกับสภาท้องถิ่นเครื่องมือหรือระบบอื่น ๆ ที่น่าจะนำมาใช้ควบคู่ไปกับการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น โดยตรงมีอีกหลายประการเช่น ระบบการออกจากตำแหน่งของสมาชิกสภาท้องถิ่นแบบกึ่งหนึ่งของสภา (แบบเดียวกับที่ใช้ในท้องถิ่นหลายแห่งในสหรัฐอเมริกา) หรือระบบความสัมพันธ์แบบพิเศษระหว่างสภากับฝ่ายบริหาร (คือให้อำนาจในการยุบสภาแก่ผู้บริหารท้องถิ่นอย่างที่ใช้ในประเทศญี่ปุ่น) เป็นต้น ซึ่งระบบดังกล่าวหากจะนำมาใช้ใน ประเทศไทยยังจำเป็นต้องมีการศึกษากันอย่างรอบคอบอีกครั้งแต่สำหรับการนำเอาระบบพรรคการเมืองมาใช้ในระบบการปกครองท้องถิ่นไทยน่าจะมีแนวโน้มที่เป็นไปได้ในอนาคต ระยะใกล้มากที่สุดอีกทั้งยังเป็นระบบที่ประเทศไทยคุ้นเคยกันคืออยู่แล้วในการเมืองระดับชาติ อีกด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

การเลือกตั้งนอกจากจะเป็นกิจกรรมทางการเมืองแล้วแนวความคิดเกี่ยวกับปัจจัยการออกเสียงเลือกตั้งยังถือว่าการเลือกตั้งเป็นเรื่องของสิทธิและหน้าที่ของประชาชนทุกคน กล่าวคือ ที่ว่าการเลือกตั้งเป็นเรื่องของสิทธิ หมายความว่าทุกคนมีสิทธิในการเลือกตั้งอย่างถ้วนหน้าสิทธิดังกล่าวเป็นสิทธิในตัวเองมิต้องให้มีผู้ใดมาอธิบายและไม่มีผู้ใดจะมาเพิกถอนได้ ในเมื่อเป็นสิทธิส่วนตัวของคนทุกคนเช่นนี้แล้วการไปใช้สิทธิไปลงคะแนนเลือกตั้งก็เป็นเรื่องของ แต่ละบุคคลไปด้วย กล่าวคือ ไม่มีผู้หนึ่งผู้ใดสามารถไปบีบบังคับให้ประชาชนคนหนึ่งคนใดไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้หากว่าประชาชนผู้นั้นไม่ต้องการและที่ว่าการเลือกตั้งเป็นเรื่องของหน้าที่มีพื้นฐานอยู่บนหน้าที่ว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของชาติเพราะฉะนั้นผู้ที่จะมี ส่วนใช้อำนาจอธิปไตยจึงไม่จำเป็นต้องเป็นประชาชนทุกคนแต่เป็นเพียงประชาชนบางคนที่มีคุณสมบัติเหมาะสมไปทำหน้าที่เป็นตัวแทนของชาติผู้ที่ได้รับหน้าที่ดังกล่าวจึงอาจถูกบังคับให้ไปลงคะแนนเสียงได้

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2522 : 1-11) ได้ชี้ให้เห็นถึงหลักการกำหนดที่พิจารณา ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนดังนี้

1. สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมกับปัจจัยการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง พบว่าผู้ลงคะแนนเสียงที่มีความรู้ความสนใจทางการเมืองน้อยจะตัดสินใจลงคะแนนเสียงโดยไม่อิงกับทัศนคติที่มีต่อประเด็นนโยบายทางการเมืองปัจจัยด้านชกุงการระคมและอามิสสินจ้างจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกลงคะแนนเสียงของคนกลุ่มนี้โดยธรรมชาติความต้องการพื้นฐานที่จำเป็นของประชาชนทั่วไปมี 2 ประการใหญ่ๆ

1.1 ความต้องการพื้นฐานที่จำเป็นที่ตอบสนองด้านกายภาพ (Physiological Needs) เป็นความจำเป็นที่ขาดมิได้ ที่ตอบสนองทางร่างกายในทางพุทธศาสนาเรียกว่า “ปัจจัยสี่” คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยยารักษาโรค ซึ่งพอเพียงต่อการยังชีพตามอัตภาพ

1.2 ความต้องการพื้นฐานที่จำเป็นทางด้านจิตภาพ (Psychological Needs) เป็นความจำเป็นที่สนองตอบทางด้านจิตใจ อารมณ์และความรู้สึก เช่น ความรัก ความผูกพัน ความเชื่อถือ ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การมีส่วนร่วม ในกิจกรรมต่างๆการมีเพื่อนฝูง การยอมรับซึ่งกันและกัน เกียรติยศชื่อเสียง และคุณภาพชีวิตที่ดีเป็นต้น

2. ความรู้สึกทางการเมืองกับปัจจัยการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง พบว่าผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเกือบครึ่งหนึ่งใช้เกณฑ์ในการเลือก โดยคำนึงถึงตัวผู้สมัครส่วนที่เหลืออย่างละครึ่งลงคะแนนไประหว่างผู้สมัครกับพรรคการเมืองปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแบบแผนปัจจัยการลงคะแนนเสียงที่เห็น ได้ชัดแจ้ง ได้แก่ อาชีพการศึกษา และรายได้ ส่วนที่อยู่อาศัย และเพศนั้นไม่มีอิทธิพลที่ชัดเจนในบางกรณีผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำมักจะตัดสินใจเลือกในวันเลือกตั้งผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงมักจะตัดสินใจไว้ก่อนวันเลือกตั้งและไม่เปลี่ยนแปลงการตัดสินใจนั้น โดยง่าย

3. สภาพแวดล้อมของช่วงเวลากับปัจจัยการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง พบว่าผู้ลงคะแนนเสียงประมาณหนึ่งในสี่เลือกผู้สมัคร โดยคำนึงถึงความนิยมพรรคการเมืองเป็นเกณฑ์สำคัญส่วนอีกสามในสี่นั้นเป็นอิทธิพลร่วมของคุณสมบัติเฉพาะตัวในด้านต่างๆ ของผู้สมัคร เช่น การเป็นคนท้องถิ่นมีศักยภาพที่จะช่วยเหลือท้องถิ่นได้มีความรู้ความสามารถแจกข้าวของเงินทอง และหาเสียงที่ประทับใจ เป็นต้นผู้นำท้องถิ่นมีอิทธิพลต่อการชี้นำผู้ลงคะแนนเสียงที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำจากมากไปน้อย ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อนฝูงญาติพี่น้อง และครู ตามลำดับ

กรมการปกครอง (2532 : 32) พบว่าประชาชนยังสนใจที่จะเลือกตัวบุคคลมากกว่าพรรคการเมือง โดยเลือกตัวบุคคลร้อยละ 51.70 เลือกตัวบุคคล และพรรคการเมืองประกอบกันร้อยละ 20.20 และเลือกพรรคการเมืองเพียงร้อยละ 26.90 และยังพบว่าประชาชน

ส่วนหนึ่งได้ไปลงคะแนนเสียงเพื่อเป็นการแสดงออกด้วยปัจจัยทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันเป็นการเลือกตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่ออกกฎหมายและควบคุมการบริหารบ้านเมืองแทนตนส่วนอีกกลุ่มหนึ่งไม่ได้คำนึงถึงระเบียบปฏิบัติในระบอบประชาธิปไตยแต่ไปออกเสียงเป็นการแลกเปลี่ยนกับค่าจ้าง ผลประโยชน์และการยอมรับนับถือจากผู้อื่นแต่พวกหลังนี้ไม่มีมากเท่ากับกลุ่มแรกที่ต้องการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2527 : 134) พบว่า คนไทยไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งด้วยความสำนึกว่าเป็นหน้าที่มากกว่าเพื่อแสดงออกซึ่งความต้องการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหรือควบคุมรัฐบาลหรือเพื่อให้คนที่ตนพอใจเข้าไปทำงานคนไทยส่วนใหญ่ยังเห็นว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีหน้าที่บทบาทเพียงเพื่อปากเสียงแทนตนเท่านั้นการลงคะแนนเสียง จึงไม่ใช่เรื่องที่เกิดจากความรู้สึกว่าคุณเองมีอิทธิพล มีอำนาจหรือมีประสิทธิภาพทางการเมือง (Political) ที่จะผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวรัฐบาล ในนโยบายของรัฐบาลหรือเพื่อให้ผู้ที่ตนสนับสนุนได้รับเลือกตั้งเข้าไปทำงานการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นเพียงเรื่องของการปฏิบัติหน้าที่ของพลเมือง ดังนั้นจึงมีโอกาที่จะถูกชักจูงไปลงคะแนนเสียงได้มากเป็นลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบถูกระดม (Mobilized Participation) ซึ่งเห็นได้จากอัตราการไปลงคะแนนเสียงของประชาชนในชนบทหรือต่างจังหวัดซึ่งมีสูงกว่ากรุงเทพฯ

จากลักษณะโครงสร้างพื้นฐานของสังคมไทยและกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมและทางการเมืองของไทย ที่มีพื้นฐานมาจากหลายระบบจึงทำให้สังคมไทยและคนไทยมีอุดมการณ์ และปัจจัยทางการเมืองที่พอสรุปได้ ดังนี้ (ทินพันธ์ นาคะตะ. 2534 : 36 - 41)

1. ลักษณะอำนาจนิยมคนไทยส่วนใหญ่ชอบใช้อำนาจเด็ดขาดเคารพเพื่อฟังและอ่อนน้อมต่อผู้มีอำนาจรวมทั้งมอบอำนาจและความรับผิดชอบทุกอย่างไว้ที่ผู้นำไม่ว่าระบบการเมืองระดับชาติหรือครอบครัวมักจะรวมอำนาจไว้ที่ผู้นำการทำงานจึงมีลักษณะตั้งจากเบื้องบนลงมาล่างมากกว่าจะเริ่มจากเบื้องล่างขึ้นไป
2. นิยมระบบเจ้านายกับลูกน้องในสังคมไทยส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มพวกพ้องกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเสมอผู้นำจะเป็นผู้มีอำนาจวาสนา บารมีก็สามารถให้ความคุ้มครองและให้ผลประโยชน์แก่ลูกน้องส่วนลูกน้องต้องให้การสนับสนุนและบริการแก่นายในสังคมไทยจะปรากฏในระบบราชการและในวงการเมืองว่าการเป็นเจ้าคนนายคนได้รับการยกย่องมาก
3. ยึดมั่นในตัวบุคคลมากกว่าหลักการลักษณะคนไทยเป็นผู้เล็งผลเลิศในทางปฏิบัติมากกว่าจะยึดมั่นในอุดมการณ์กล่าวคือจะสนใจกับสิ่งที่จะเป็นไปได้ในทางปฏิบัติโดย

ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมหรือสภาพความเป็นจริง โดยไปยากโดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับเรื่องที่ทำ
คนทำได้หรือได้รับประโยชน์แก่ตนเองอย่างชัดเจนเช่น การนิยมเข้าข้างผู้ชนะ

4. มีการจัดลำดับฐานะในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลระบบศักดินาทำให้มีการแบ่งชนชั้นในสังคมไทยให้รู้จักที่ต่ำที่สูงไม่ควรตีตนให้เสมอผู้ใหญ่ คนไทยยึดถือสิ่งที่ติดตัวมา เช่น ชาตวิบุติ วิทยุติและคุณวิบุติ มากกว่าความสามารถของบุคคลบุคคลที่มีคุณสมบัติเหล่านี้ถือว่าเป็นผู้ใหญ่ที่ผู้น้อยจะต้องให้ความเคารพเชื่อฟังการยึดมั่นในค่านิยมเหล่านี้ทำให้คนไทยยอมรับความเสมอภาคของบุคคลได้ยากทั้งในแง่หลักการและการปฏิบัติ

5. ความเป็นอิสระนิยมคนไทยรักความอิสระ ชอบทำอะไรตามลำพังตัวเอง ไม่ชอบการถูกบังคับหรือตักเตือนได้การออกคำสั่งของบุคคลอื่นขาดระเบียบกฎเกณฑ์ในการดำรงชีวิต ขาดระเบียบวินัย ทำให้ต่างคนต่างอยู่การรวมกลุ่มการเมืองเพื่อวัตถุประสงค์ใดวัตถุประสงค์หนึ่ง จึงเป็นไปได้ยากความรับผิดชอบต่อสังคมยังมีน้อย

6. ยึดมั่นในประเพณีดั้งเดิมคนไทยจำนวนไม่น้อยยึดมั่นในความเชื่อ ค่านิยมทัศนคติ แบบเก่าๆอยู่ กล่าวคือ ยังเชื่อในเรื่องภูติผีศาจ ไสยศาสตร์ของขลังและโชคกลางอยู่ โดยยึดถือสิ่งเหล่านี้เป็นที่พึ่งทางใจ โดยเฉพาะเมื่อประสบปัญหาหรือความเดือดร้อนจึงเป็นการยากที่คนไทยทั่วไปจะยึดหลักเหตุผล รู้จักวิเคราะห์ วิจัยไม่เรียกบริการจากรัฐ โดยตรง แต่ใช้วิธีร้องเรียน ขอความกรุณาแต่จะมีลักษณะอนุรักษนิยม ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลงเพราะจะทำให้ไม่เกิด ความมั่นคง

7. ความเลื่อยขาไม้กระตือรือร้นหรือสนใจต่อกิจกรรมทางการเมืองคนไทย โดยทั่วไปจะพอใจในสภาพที่เป็นอยู่ของตนเอง จะยอมรับสภาพที่เสียเปรียบของตนเองโดยถือว่าตนเองทำบุญมาเพียงแค่นี้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะเชื่อในกรรมเก่าจึงไม่กระตือรือร้นชวนขวายถือว่าการเมืองเป็นเรื่องของชนชั้นนำ

8. ขาดความเชื่อมั่นในตนเองมองโลกในแง่ร้ายและขาดความไว้วางใจในผู้อื่นคนไทยจำนวนมากขาดความเชื่อมั่นในตนเองในการแก้ปัญหาหรือการเอาชนะสิ่งแวดล้อมหรือได้รับการปฏิบัติด้วยความไม่เป็นธรรม เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นจะแสวงหาที่พึ่งไม่คิดว่าตัวเองมีความสามารถแก้ไขได้ โดยหันไปพึ่งอำนาจศักดิ์สิทธิ์

9. การรักษาความสงบและความประนีประนอมคนไทยส่วนใหญ่รักสงบ ไม่นิยมความรุนแรง หลีกเลี่ยงความขัดแย้งมีความอดทนต่อความเอาใจเอาเปรียบ ถ่อมตัว เกรงใจผู้อื่นทำให้คนไทยไม่กล้าวิพากษ์วิจารณ์หรือคัดค้านผู้อื่นหรือผู้มีอำนาจ

สรุปได้ว่าวิถีชีวิตทางการเมืองของคนไทยมีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยและอุดมการณ์ในทางการเมืองของไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงถ่ายเทคสลับต่อกันมาจนกลายเป็นลักษณะเฉพาะตน ถึงแม้หลายคนจะกล่าวว่าอุดมการณ์และปัจจัยการเมืองของคนไทยไม่เหมาะสมต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบตะวันตกแต่นั้นเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไทยเพราะสังคมไทยมีวัฒนธรรมเป็นรากฐานที่สำคัญที่เรียกว่า “วัฒนธรรม คือ ทูณ”

บริบทของเทศบาลตำบลขามเรียง

1. ประวัติเทศบาลตำบลขามเรียง

ตำบลตำบลขามเรียงตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2513 เดิมอยู่ในเขตปกครองของตำบลท่าขอนยางตำบลขามเรียงอยู่ห่างจากอำเภอกันทรวิชัยไปทางด้านทิศเหนือประมาณ 15 กิโลเมตรและอยู่ห่างจากจังหวัดมหาสารคามไปทางด้านทิศใต้ประมาณ 10 กิโลเมตรพื้นที่ของเทศบาลตำบลขามเรียงโดยประมาณ 48.05 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 33,031 ไร่

ผู้ดำรงตำแหน่งกำนันตำบลขามเรียงคือ

1. นายประสิทธิ์ บุญเรือง ปี พ.ศ. 2513 - 2518
2. นายโลม คำปลิว ปี พ.ศ. 2518 - 2524
3. นายคำสิงห์ ชูพันธ์ ปี พ.ศ. 2524 - 2546
4. นายบุญโฮม บุญรัตน์ ปี พ.ศ. 2546 - 2550
5. นายอดิสร เหล่าสะพาน ปี พ.ศ. 2550 - ปีปัจจุบัน

ตำบลขามเรียงยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขามเรียงเมื่อปี พ.ศ. 2539 มีผู้บริหารตำบลดังนี้

1. นายคำสิงห์ชูพันธ์เป็นประธานกรรมการบริหารอบต. ปี 2539 - 2543
2. นายมงคลวงษ์คือเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลขามเรียงปี 2543 -

2547

3. นายทองบุญหล้าเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลขามเรียงปี 2547 -

2551

และปัจจุบันตำบลขามเรียงได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลขามเรียงเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 มีผู้บริหารเทศบาลตำบลขามเรียงคือนายศาสน์ชุ่มอภัยเป็นนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียงและปลัดเทศบาลตำบลขามเรียงคือจำเอนบัวทองหาญ สุโพธิ์

ตำบลขามเรียงเป็นพื้นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยมหาสารคามมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วและมีปัญหาด้านสาธารณูปโภคผู้บริหารตำบลจะต้องศึกษาปัญหาอย่างถ่องแท้แล้ววางแผนแก้ไขอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดความสมดุลในทุกๆด้าน

2. สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานเทศบาลตำบลขามเรียง

เทศบาลตำบลขามเรียงตั้งอยู่เลขที่ 226 หมู่ที่ 15 เมืองอาครพลศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคามตำบลขามเรียงอำเภอกันทรวิชัยจังหวัดมหาสารคามตั้งอยู่ห่างจากอำเภอกันทรวิชัยไปทางทิศเหนือประมาณ 15 กิโลเมตรและตั้งอยู่ห่างจากจังหวัดมหาสารคามเป็นระยะทางประมาณ 10 กิโลเมตรพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ลาดต่ำจากทิศเหนือไปทางทิศใต้เข้าหาลาน้ำชีพื้นที่เป็นที่ราบกว้างและมีบางส่วนติดกับลาน้ำชีเป็นที่ราบลุ่มส่วนด้านทิศเหนือมีลำห้วยสายคอกเป็นพื้นที่รับน้ำและทางตอนใต้ของชุมชนมีลาน้ำชีซึ่งมีน้ำตลอดปีสำหรับบริโภคอุปโภคและถือว่าเป็นหัวใจของชุมชนลักษณะดินเป็นดินเหนียวปนทรายมีความอุดมสมบูรณ์มีความสามารถในการอุ้มน้ำได้ค่อนข้างดีและลักษณะที่ตั้งของชุมชนตำบลขามเรียงเป็นพื้นที่ต่ำโดยมีพื้นที่บริเวณที่ตั้งของมหาวิทยาลัยมหาสารคามเป็นพื้นที่สูงที่สุดดังนั้นในช่วงเวลาที่ฝนตกหรือในฤดูน้ำหลากน้ำจะไหลมาจากพื้นที่โดยรอบทั้งหมดและท่วมขังเขตพื้นที่ชุมชนขามเรียงได้ง่ายกว่าทุกพื้นที่

เนื้อที่พื้นที่ของเทศบาลตำบลขามเรียง โดยประมาณ 48.05 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 33,031 ไร่

ลักษณะที่ตั้งทิศเหนือติดต่อกับตำบลนาสีนวนตำบลคันธารราษฎร์อำเภอกันทรวิชัย ทิศใต้ติดต่อกับลาน้ำชีตลอดแนวเขตอำเภอกันทรวิชัยทิศตะวันออกติดต่อกับตำบลท่าขอนยางอำเภอกันทรวิชัยทิศตะวันตกติดต่อกับตำบลเขวาใหญ่อำเภอกันทรวิชัย

จำนวนหมู่บ้านมีทั้งหมด 23 หมู่บ้าน

1. หมู่ที่ 1 บ้านขามเรียง
2. หมู่ที่ 2 บ้านโนนแสวง
3. หมู่ที่ 3 บ้านเจียบ
4. หมู่ที่ 4 บ้านหนองแซ่
5. หมู่ที่ 5 บ้านมะกอก
6. หมู่ที่ 6 บ้านห้วยชัน
7. หมู่ที่ 7 บ้านคอนนา
8. หมู่ที่ 8 บ้านคอนหนอง

9. หมู่ที่ 9 บ้านหนองขาม
10. หมู่ที่ 10 บ้านหัวหนอง
11. หมู่ที่ 11 บ้านกุดหัวช้าง
12. หมู่ที่ 12 บ้านมะกอก
13. หมู่ที่ 13 บ้านคอนมัน
14. หมู่ที่ 14 บ้านโจงกุดเวียน
15. หมู่ที่ 15 บ้านขามเรียง
16. หมู่ที่ 16 บ้านดอนหนอง
17. หมู่ที่ 17 บ้านเจียบ
18. หมู่ที่ 18 บ้านมะกอก
19. หมู่ที่ 19 บ้านมะกอก
20. หมู่ที่ 20 บ้านขามเรียง
21. หมู่ที่ 21 บ้านหนองแซ้
22. หมู่ที่ 22 บ้านเจียบ
23. หมู่ที่ 23 บ้านมะกอก

ประชากรจำนวนประชากรทั้งสิ้น 10,426 คนแยกเป็นชาย 4,698 คนหญิง 5,728 คนครัวเรือน 3,103 ครัวเรือนเกษตรกรรม (ทานา) 95 % ค้าขาย 2 % รับราชการ 3 %

หน่วยธุรกิจในเขตเทศบาลปืมน้ำมันและก๊าซ 1 แห่ง โรงสี 28 แห่งธนาคาร 2 แห่ง
 โรงแรม - แห่งร้านซ่อมรถยนต์และจักรยานยนต์ 14 แห่งฟาร์มโคนม 9 แห่งหอพัก 47 แห่ง
 การศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา 5 โรงเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา 1 โรงเรียน
 โรงเรียนอาชีวศึกษา - แห่ง ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนประจำตำบล 1 แห่งมหาวิทยาลัย 1
 แห่ง ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 23 แห่ง ห้องสมุดประชาชน - แห่ง
 สถาบันและองค์การศาสนาวัด/สำนักสงฆ์ 13 แห่ง โบสถ์ 6 แห่ง
 การสาธารณสุขสถานอนามัยประจำตำบล/หมู่บ้าน 2 แห่งร้านขายยาแผนปัจจุบัน
 2 แห่ง อัตราการมีและใช้ส้วมราดน้ำร้อยละ 100 %

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินสถานีตำรวจ 1 แห่ง สถานีดับเพลิง - แห่ง
 การเมืองการปกครองเทศบาลตำบลขามเรียงอำเภอกันทรวิชัยจังหวัด
 มหาสารคามมีเขตพื้นที่การปกครองครอบคลุมทั้งหมด 23 หมู่บ้าน

การคมนาคมทางเชื่อมระหว่างหมู่บ้านต่างๆภายในตำบลจำนวน 8 สายเป็นหิน
ลูกรังสัญจรไปมาไม่สะดวกเป็นหลุมเป็นบ่อเส้นทางหลวงจังหวัดจำนวน 3 สายจากบ้านขาม
เรียงถึงบ้านนาสีนวนตำบลนาสีนวนทางหลวงแผ่นดิน 1 สายบ้านท่าขอนยางตำบลท่าขอนยาง
- ต. เขวาใหญ่จากบ้านท่าขอนยาง - บ้านส้มโองตำบลเขวาใหญ่

การโทรคมนาคมที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขโทรศัพท์สาธารณะ

การไฟฟ้าไฟฟ้าเข้าถึงทุกหมู่บ้าน (23 หมู่บ้าน) จำนวนประชากรที่ใช้ไฟฟ้าครบ
ทุกครัวเรือนหรือคิดเป็น 100 %

แหล่งน้ำธรรมชาติลำน้ำ , ลำห้วย 6 แห่งบึง , หนอง 1 แห่ง

แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นฝาย 8 แห่งบ่อน้ำตื้น 66 แห่งบ่อโยก 142 แห่ง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พีระพงษ์ พิพัฒน์เลิศสกุล (2542) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการไปใช้
สิทธิการลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนจังหวัดตราดพบว่า อายุและ
เพศไม่มีความสัมพันธ์ต่อการไปใช้สิทธิการลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ
ประชาชนจังหวัดตราดส่วนระดับการศึกษา รายได้และอาชีพมีความสัมพันธ์ต่อการไปใช้สิทธิ
การลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนจังหวัดตราดอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05

จิรายุทธ วัจนะรัตน์ (2525 : 217 – 222) ที่ศึกษาการไม่ไปออกเสียงเลือกตั้ง ศึกษา
กรณีผู้ที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งซ่อมสมาชิกผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2529 เขตบาง
ขุนเทียน กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนทุกระดับการศึกษามีทัศนคติต่อบทบาทและ
พฤติกรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่แตกต่างกัน

วีระพงษ์ คงยืน (2543) ศึกษาเรื่อง การรับรู้ข่าวสารการเลือกตั้งและพฤติกรรมการ
ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง :ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา อำเภอท่าศาลา จังหวัด
นครศรีธรรมราช 4 มีนาคม 2543 ผลการศึกษา พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ของอำเภอท่าศาลา
รับรู้และเชื่อถือข้อมูลข่าวสารการเลือกตั้งและมีความคิดเห็นว่าการรับรู้ข่าวสารจากสื่อต่างๆ ทำ
ให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งซึ่งสามารถช่วยในการตัดสินใจเลือกผู้สมัคร ได้ดีขึ้น

เกรียงศักดิ์ เรืองสังข์ (2544) ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน :ศึกษา
กรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลจังหวัดพัทลุง ผลการศึกษา พบว่า เพศ อายุระดับ
การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน สถานภาพและระยะเวลาที่เข้ามาอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมี

ความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลจังหวัดพัทลุง

เสาวนีย์ ศิริพจนานนท์ (2544) ศึกษากรณีการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร :ศึกษาเฉพาะกรณี เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดสุโขทัย ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่าเหตุผลที่ตัดสินใจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ประชาชนในเขตเลือกตั้งให้เหตุผลว่าเป็นหน้าที่ของพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย และอยากได้คนดีมาบริหารบ้านเมืองในการเลือกผู้แทนนั้นผู้ไปลงคะแนนได้พิจารณาคัดเลือกผู้สมัครที่ตนคิดว่ามีความซื่อสัตย์สุจริตและสังกัดพรรคการเมืองที่มีนโยบายเป็นที่พึงพอใจของประชาชนในการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมา ประชาชนได้ให้ความสนใจทั้งด้านคุณสมบัติของผู้สมัครและนโยบายของพรรคการเมืองตัดสินใจของประชาชนนั้นได้รับอิทธิพลจาก ชักนำของบุคคลอื่นๆซึ่งส่วนใหญ่เป็นเพื่อและหัวหน้าคะแนนและจากสื่อทั้งภาครัฐและภาคเอกชนแต่อย่างไรก็ตามการตัดสินใจขั้นสุดท้าย เมื่อกาบัตรเลือกตั้งประชาชนส่วนใหญ่ยังคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตนที่จะได้จากผู้สมัครและนโยบายจากพรรคการเมืองเป็นหลักการศึกษาครั้งนี้ยังพบเห็นการซื้อสิทธิขายเสียงในรูปแบบต่างๆ กันซึ่งมีผลทำให้การเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมายังปราศจากความบริสุทธิ์ยุติธรรมในการศึกษาครั้งนี้ จึงได้เสนอแนวทางการพัฒนาการเมืองโดยการให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนถึงผลเสียต่างๆที่เกิดจากการเลือกตั้งที่ไม่บริสุทธิ์ยุติธรรม อันเนื่องจากการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนเฉพาะหน้าเป็นหลัก

สุนันท์ อัครทวีทอง (2545) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดชลบุรี พบว่าคุณสมบัติเฉพาะตัวของผู้สมัครในด้านความซื่อสัตย์สุจริตมีความสำคัญมากที่สุดรองลงมา หัวหน้าคะแนนที่นำความเจริญสู่ท้องถิ่น และทดสอบสมมติฐาน พบว่าความคิดเห็นต่อพรรคการเมือง มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภัทรวดี แก้วประดับ (2546) ศึกษาเรื่องการตัดสินใจเลือกสมาชิก สภาเทศบาลตำบลบ้านค่าย :ศึกษาเฉพาะกรณีสมาชิกสภาเทศบาลตำบลบ้านค่าย พบว่าในการรวมกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับประเด็นดังกล่าวในระดับปานกลางทุกประเด็น โดยในการตัดสินใจเลือกผู้สมัครกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะเลือกผู้สมัครจากกลุ่มเดียวกันเป็นส่วนใหญ่และในการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมา เชื่อได้ว่า มีการซื้อเสียงในการเลือกตั้งโดยกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 12.0 ได้รับเงินจากการซื้อเสียงด้วย และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 56.0 เชื่อว่า มีการซื้อเสียงจริง แต่ไม่พบหลักฐานส่วนนี้หน้าในองค์ประกอบที่ใช้ในการตัดสินใจ พบว่ากลุ่มตัวอย่างให้น้ำหนักกับคุณสมบัติ ส่วน

บุคคลของผู้สมัครมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ นโยบายของผู้สมัคร กลยุทธ์ในการหาเสียง และ หัวคะแนน และสิ่งแวดล้อมเมื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกผู้สมัคร จำแนกตามความคิดเห็น ต่อคุณสมบัติส่วนบุคคลของผู้สมัคร นโยบายของผู้สมัครกลยุทธ์ในการหาเสียงของผู้สมัคร หัวคะแนนและสิ่งแวดล้อมอื่นๆที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) พบว่า นโยบายของผู้สมัคร กลยุทธ์ใน การหาเสียงหัวคะแนนและสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจเลือก ผู้สมัครจากทุกกลุ่ม ส่วนคุณสมบัติส่วนบุคคลของผู้สมัครจะมีผลเฉพาะการตัดสินใจเลือก ผู้สมัครจากกลุ่มที่ 1 และ 3 เท่านั้น

ภานุพงศ์ งานสำเร็จ (2546) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการเลือกตั้ง นายกเทศมนตรีเมืองสุราษฎร์ธานีการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็น ของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพการ ได้รับข้อมูล ข่าวสาร และประสบการณ์ไปใช้สิทธิเลือกตั้งปัจจัยที่ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อ การเลือกตั้งนายกเทศมนตรี ได้แก่ อายุและรายได้

เอกชาติ แจ่มอัน (2547) ศึกษาพฤติกรรมการไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การ บริหารส่วนจังหวัดชลบุรีศึกษารณีอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี พบว่า บุคคลที่มีส่วนทำให้ ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ได้แก่ ผู้นำชุมชน และสื่อประชาสัมพันธ์ปัจจัยทางการเมืองส่งผลต่อ การตัดสินใจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

อรรถนพ พัฒนผลสุขุม (2547) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนในเขต คลองเตย กรุงเทพมหานครที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2548 ผลการวิจัย พบว่า อายุระดับการศึกษาและรายได้ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของ ประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้านนโยบาย ด้านพรรคการเมืองและ ด้านผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส่วนอาชีพ การรับข่าวสารทางการเมืองความรู้ความเข้าใจในบทบาท หน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและความรู้ความเข้าใจในระบบการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในด้านนโยบายด้านพรรคการเมือง และด้านผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ครรชิต คมสัน (2548) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียง เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ความคิดเห็นการ ตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ในระดับปานกลาง โดยผลการ ทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และความสนใจทางการเมือง มีผลต่อการ

ตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอายุและรายได้ไม่มีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

นภชนก ทรงอักรภรณ์ (2549) ศึกษาเรื่องคุณลักษณะของนักการเมือง ที่พึงประสงค์ในทัศนะของข้าราชการทหาร :ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการทหารสังกัด โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ผลการศึกษา พบว่าคุณลักษณะด้านคุณธรรมเป็นคุณลักษณะของนักการเมืองที่พึงประสงค์ที่ข้าราชการทหารเห็นด้วยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความรู้ความสามารถ และด้านสังคมส่วนคุณลักษณะของนักการเมืองที่ข้าราชการทหารเห็นด้วยในระดับปานกลางคือด้านเศรษฐกิจ

ธนกรณ์ ว่องไว (2548) ศึกษาเรื่องการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด: ศึกษากรณีเขตเลือกตั้งที่ 1 อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรีมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจความคิดเห็นของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งต่อระบบการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2546 ผลการศึกษาพบว่าการมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นคุณสมบัติที่มีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่งของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและการรู้จักกันเป็นการส่วนตัวเป็นคุณสมบัติที่มีความสำคัญลำดับสุดท้ายของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความสำคัญในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดแต่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าการแบ่งเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้นมีผลดี

ผกาพรรณ ต้นสอน (2549) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชน :ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลปากท่อ อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัย พบว่า (1) ปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงและมีรายได้ระหว่าง 5,001-10,000 บาท โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมากที่สุดมีอายุระหว่าง 31 - 40 ปีมีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และประกอบอาชีพเกษตรกร (2) ปัจจัยส่งเสริมพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับการรับรู้ข่าวสารการเลือกตั้งท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน (3) การ

ตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนอยู่ในระดับมีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งมาก (4) ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ ได้แก่ คุณสมบัติของผู้สมัคร มีวุฒิการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ (5) ผลการทดสอบสมมติฐาน อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือนและอาชีพ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ส่วนเพศการรับรู้ข่าวสารการเลือกตั้งท้องถิ่นและความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่นไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชน

สายประพิศ สายทองกู๋ (2548) ศึกษาเรื่องทัศนคติของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตรง: ศึกษาเฉพาะกรณีในเขตจังหวัดตราดมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยตรงและเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตรง ผลการศึกษาพบว่าประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตรงส่วนใหญ่มีทัศนคติในระดับดี โดยเห็นด้วยต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตรงในจังหวัดตราดที่มีเพศอาชีพและรายได้แตกต่างกันมีทัศนคติต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดตราดที่มีอายุและระดับการศึกษาแตกต่างกันมีทัศนคติต่อการเลือกนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตรงแตกต่างกัน

สุพรรณณี ชะ โลธร (Supanee Chalothorn, 1982) ในวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับแบบแผนพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั่วไปในเขตกรุงเทพมหานครระหว่างปี พ.ศ.2509-2519 โดยใช้วิธีการทางสถิติวิเคราะห์ผลการเลือกตั้งในช่วงเวลาดังกล่าวผลการศึกษาพบว่าประชาชนผู้ที่ภูมิลำเนาหรืออาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงหรือใจกลางเมืองและประชากรในชุมชนเมืองจะไปออกเสียงเลือกตั้งในอัตราที่ต่ำกว่าประชาชนผู้ที่มีภูมิลำเนาในเขตชานเมืองหรือเขตรอบนอกซึ่งมีรูปแบบเป็นประชากรในเขตกึ่งเมืองและชนบท โดยในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคที่ได้รับคะแนนเสียงหรือความนิยมในพรรคมีสัดส่วนที่สูงให้แก่พรรคการเมืองเก่าแก่ที่ทำชื่อเสียงให้แก่ประเทศทั้งในยามสงบและยามสงครามชื่อเสียงและเกียรติยศของหัวหน้าพรรครวมถึงสมาชิกพรรคในระดับสูงและความนิยมที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือความซื่อสัตย์และสุจริต

สุพรรณณี ชะ โลธร (2534 : 189-191) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมและแบบแผนการเลือกตั้งของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครการศึกษาชิ้นนี้มุ่งค้นหาแบบแผน

พฤติกรรมกรรมการออกเสียงเลือกตั้งของคนไทยบนความสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมเศรษฐกิจของปัจเจกบุคคลซึ่งผลการศึกษาพบว่าสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้ไปใช้สิทธิ์และผู้ที่ไม่ไปใช้สิทธิ์ไม่มีความแตกต่างกันทางด้านอายุเพศการศึกษาและรายได้และผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งออกไปลงคะแนนเสียงก็เพราะต้องการใช้สิทธิ์และเห็นว่า เป็นหน้าที่ที่พลเมืองควรกระทำรวมทั้งการที่ประชาชนเองมีจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

สุจิต บุญบงการ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2527 : 231) ในการศึกษาพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทยเมื่อปี พ.ศ.2526 พบว่าการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทยส่วนใหญ่เป็นไปโดยความสำนึกในหน้าที่มากกว่าที่จะเป็นการแสดงออกซึ่งความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงหรือควบคุมรัฐบาลและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) โดยนัยนี้การไปเลือกตั้งของคนไทยจึงมิได้เกิดจากความรู้สึกว่าคุณเองมีอำนาจมีอิทธิพลหรือมีประสิทธิผลทางการเมือง (Political efficacy) ที่จะผลักดันการเปลี่ยนแปลงในตัวรัฐบาลในนโยบายของรัฐบาลหรือผู้ที่ตนพอใจเลือกให้เข้าไปทำงานแทนแม้ประชาชนเหล่านั้นเองยังมีความรู้สึกไม่พอใจการปฏิบัติหน้าที่ของ ส.ส. อยู่บ้างก็ตาม

สุจิต บุญบงการ(2534 : 54) ได้เสนอความเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งในแง่เหตุผลของการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งของคนไทยบางประการซึ่งเป็นการเสริมที่ชนะจากผลงานที่ได้ร่วมศึกษากับพรศักดิ์ผ่องแผ้วเมื่อปีพ.ศ.2527 ข้างต้นจากผลงานนี้พบประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการออกเสียงเลือกตั้งของคนไทยว่า

1. คนไทยไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งด้วยความสำนึกว่าเป็นหน้าที่มากกว่าไปเพื่อแสดงออกซึ่งความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงหรือควบคุมรัฐบาลคนไทยส่วนใหญ่ยังเห็นว่า ส.ส. มีหน้าที่หรือบทบาทเพียงเพื่อเป็นปากเป็นเสียงแทนตนเท่านั้นแสดงให้เห็นว่าผู้ไปลงคะแนนเสียงเห็นความสำคัญของการเลือกตั้งเช่นกันแต่ไม่มากนักก็ถือว่าเป็นเพียงการเลือกตั้งตัวแทนเท่านั้นไม่ใช่เป็นการเลือกรัฐบาลการไปเลือกตั้งจึงมิใช่เรื่องที่เกิดจากความรู้สึกว่าตนเองมีอิทธิพลมีอำนาจหรือมีประสิทธิภาพทางการเมืองที่จะผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในรัฐบาลได้หรือเพื่อให้ผู้ที่ตนเองพอใจได้รับการเลือกตั้งเข้าไปทำงานหรือการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นเพียงการปฏิบัติหน้าที่ของพลเมืองเท่านั้น

2. เมื่อมีผู้มีสิทธิไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งไปลงคะแนนเพราะความสำนึกในหน้าที่เท่านั้นความรู้สึกไม่พึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ของ ส.ส. จึงไม่มีผลทั้ง ๆ ที่ความไม่พอใจในการทำงานหรือบทบาทของ ส.ส. มีอยู่พอสมควรจากการศึกษาเห็นว่าผู้ไปลงคะแนน

เสียงจำนวนไม่น้อยไปลงคะแนนเสียงทั้งที่ไม่พอใจการปฏิบัติหน้าที่ของ ส.ส. ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการไปลงคะแนนเสียงของบุคคลมิได้ขึ้นอยู่กับความพอใจหรือไม่พอใจในการทำงานของ ส.ส.

3. นโยบายของรัฐบาลไม่มีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงของผู้ไปใช้สิทธิ โดยพบว่าผู้ที่ลงคะแนนเสียงให้กับพรรคร่วมรัฐบาลก็มีทั้งผู้ที่พอใจและไม่พอใจต่อนโยบายของรัฐบาลซึ่งแสดงว่าผู้ลงคะแนนเสียงไม่สนใจนโยบายของรัฐบาลมากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในชนบทซึ่งมีแนวโน้มที่จะเลือกผู้สมัครมากกว่าคำนึงถึงพรรคการเมืองหรือนโยบายพรรคการเมืองซึ่งแตกต่างแทบจะอย่างสิ้นเชิงกับข้อค้นพบจากศึกษาของ The League of Women Voters (1992 : 19 ; อ้างถึงใน รักฉา บรเรทิงสุข. 2540 : 15) ในประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งสรุปได้ว่าประชาชนมีเหตุผลในการไปเลือกตั้งคือความสนใจในตัวผู้สมัคร ความสนใจสื่อที่ใช้ในการหาเสียงหรือความสนใจกลุ่มคนที่จัดการรณรงค์หาเสียงซึ่งนักวิจัยทางด้านพฤติกรรมการณ์เลือกตั้งถือว่ามียปัจจัยที่เด่นชัด 3 ประการซึ่งมีอิทธิพลต่อการเลือกผู้สมัครของประชาชนคือพรรคสังกัดการเมืองความชอบในประเด็นนโยบายที่ใช้ในการหาเสียงและความนิยมในตัวผู้สมัครแต่กระนั้นประเด็นในเรื่องการสังกัดพรรคการเมืองซึ่งเคยมีความสำคัญที่สุดในระยะเวลาที่ผ่านมาในปัจจุบันได้รับความสนใจลดลงเปลี่ยนมาเป็นประเด็นในความชอบนโยบาย

4. ปัญหาทางการเมืองที่ขัดแย้งกันอยู่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ที่อยู่ในเขตศูนย์กลางทางการเมืองและผู้ที่มีการศึกษาเท่านั้นประชาชนผู้เลือกตั้งส่วนใหญ่ไม่มีความสนใจหรือไม่ได้คำนึงถึงมากจนเป็นตัวผลักดันให้เกิดการตัดสินใจสำหรับผู้เลือกตั้งในชนบทปัญหาข้อโต้แย้งทางการเมืองในระดับชาติไม่มีผลแต่อย่างใดต่อการตัดสินใจในการเลือกผู้สมัครคนหนึ่งคนใดและความสนใจในปัญหานั้นๆมีอยู่ค่อนข้างจำกัด

สมชายติ ลังการณ (2538) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับจิตสำนึกทางการเมืองต่อพฤติกรรมการณ์ออกเสียงเลือกตั้งของคนเชียงใหม่การศึกษาถือได้ว่าเป็นงานที่น่าสนใจเนื่องจากการนำกรอบแนวคิดทฤษฎีมาอ้างอิงอย่างค่อนข้างดีต่างไปจากนักวิจัยระดับบัณฑิตศึกษารุ่นใหม่ๆที่มุ่งจะค้นหาปัจจัยหรืออิทธิพลที่กำหนดการตัดสินใจไปออกเสียงเลือกตั้งของประชาชนและอ้างอิงกรอบแนวคิดทฤษฎีขึ้นมาอย่างลอยๆ และต้นเงินหรือขาดการอ้างอิงในกรอบแนวคิดทฤษฎีอย่างรัดกุมอาทิการศึกษาถึงทัศนคติต่อการไปใช้สิทธิหรือออกเสียงเลือกตั้งของประชาชนเช่นการศึกษาของมหาบัณฑิตบางคนซึ่งพบว่าทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งเป็นไปในลักษณะที่ไม่รู้สึกดีหรือร้ายต่อการเลือกตั้งทั้งที่หากไม่ทำการวิจัยก็ย่อมพอจะ

ที่คาดหมายหรืออนุมานได้ว่าประชาชนไปออกเสียงเลือกตั้งก็ด้วยความรู้สึกเชิงทัศนคติที่ค่อนข้างดีต่อระบบการเมืองแน่นอนหากไม่แล้วในทางพฤติกรรมวิทยาประชาชนจะมีแนวโน้มที่จะไม่ไปออกเสียงเลือกตั้งหรือถอนหลักทับสิทธิ์งานการศึกษาของสมาชิกวุฒิสภาประสงค์สำคัญเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจิตสำนึกทางการเมืองกับพฤติกรรมออกเสียงเลือกตั้ง การค้นหาเหตุผลที่ประชาชนไปออกเสียงเลือกตั้งว่าเกี่ยวข้องกับสิ่งใดเงื่อนไขหรือสถานการณ์ใด โดยสาระสำคัญของผลการศึกษาพบว่ากลุ่มผู้ได้รับประโยชน์จากความสัมพันธ์ในระบบอุปถัมภ์จะเห็นว่าการเลือกตั้งเป็นช่องทางหนึ่งที่ทำให้สามารถต่อรองทางการเมืองได้และที่ตัวเขาไปเลือกตั้งก็เนื่องจากการตอบแทนผู้อุปถัมภ์และการปฏิบัติตามกฎหมายส่วนข้อพิจารณาที่ใช้ประกอบในการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกผู้ใดก็จะดูจากว่าผู้สมัครจะให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในด้านต่างๆหรือไม่เพียงใดผู้สมัครรู้จักสนิทสนมกันหรือไม่ นอกเหนือไปจากการดูชื่อเสียงและความสามารถในการส่วนตัวในขณะที่กลุ่มผู้ไปเลือกตั้งที่ไม่ได้รับประโยชน์จากระบบความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์จะมองว่าการเลือกตั้งไม่ได้เป็นประโยชน์ต่อตัวเองเลยการไปเลือกตั้งของเขาจึงไม่มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนข้อค้นพบของสมชายดังกล่าวแสดงให้เห็นองค์ประกอบในการตัดสินใจไปเลือกตั้งของประชาชนอย่างน้อย 2 ประการคือการพิจารณาถึงผลประโยชน์ที่เขาจะได้รับจากการเลือกตั้งซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของตัวเงินที่ได้มาก่อนการไปใช้สิทธิ์ที่ตกต่อตัวเองหรือประโยชน์ที่ชุมชนได้รับการโครงการพัฒนาที่ริเริ่มมาจากผู้สมัครที่เขาตัดสินใจเลือกเข้าไปเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันสะท้อนถึงการขาดความสำนึกในอุดมการณ์การเมืองแบบเลือกตั้งและสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตัดสินใจเลือกคนโดยอาศัยพื้นฐานของความสัมพันธ์ส่วนบุคคลและพิจารณาคุณลักษณะส่วนตัวของบุคคลผู้สมัครประกอบมากกว่าการพิจารณาอุดมการณ์และนโยบายของเขาและพรรคการเมืองที่เขาสังกัดคนนอกเหนือจากการไปใช้สิทธิ์ด้วยเหตุที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย

รภัฏา บันเทิงสุข (2540) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมเลือกตั้งของผู้มีสิทธิอายุ 18-19 ปีในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 ของจังหวัดเชียงใหม่ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจกับพฤติกรรมออกเสียงเลือกตั้งของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยผลการศึกษาพบว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกไปใช้สิทธิ์ลงคะแนนเพราะความต้องการสนับสนุนและส่งเสริมประชาธิปไตยโดยพิจารณาเลือกพรรคการเมืองมากกว่าตัวบุคคลและพบว่าผู้ไปใช้สิทธิ์ซึ่งอยู่ในเขตเมืองไปใช้สิทธิ์ในอัตราที่สูงกว่าผู้ที่อยู่นอกเขตเมืองส่วนปัจจัยที่เกื้อหนุนให้

บุคคลไปใช้สิทธิซึ่งแสดงออกมาเป็นสหสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ประกอบด้วยความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองความสนใจทางการเมืองความรู้ทางการเมืองการตอบสนองต่อสื่อรณรงค์หาเสียงการมีส่วนร่วมทางการเมืองการได้รับเงินจากการเลือกตั้งและความรู้สึกคุ้มค่ากับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งส่วนงานการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง พฤติกรรมการเลือกตั้งที่กระทำมาไม่นานนักได้แก่นักนิพนธ์ของสุวัฒน์ ศรีพงษ์สุวรรณ (2544) ซึ่งได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2543 ผลการศึกษาที่น่าสนใจพบว่าปัจจัยทางด้านสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจมีอิทธิพลควบคู่ไปกับความสำนึกในหน้าที่พลเมืองหรือความสำนึกทางการเมืองของประชาชนหรือความสำนึกในเชิงวัฒนธรรมทางการเมืองต่อพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งบุคคลที่มีความแตกต่างกันในสภาพดังกล่าวย่อมมีความสำนึกเช่นนั้นแตกต่างกันไปอันส่งผลต่อแบบแผนพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งที่แตกต่างกันออกไปด้วยกล่าวในภาพรวมแล้วตัวอย่างผลงานการศึกษาวิจัยได้นำมาเสนอในบทความนี้ช่วยให้เรามองเห็นภาพแห่งรูปรอยของพฤติกรรมการเลือกตั้งของคนไทยในระดับหนึ่งกล่าวคือแม้จะมีภาพความเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมการไปใช้สิทธิออกเสียงหรือลงคะแนนเสียงไม่ผู้จะแตกต่างกันไปจึกเดิมมากนักเมื่อพิจารณาตามลำดับเวลาของการศึกษาโดยข้อที่เห็นได้ชัดคือแม่คนไทยจะมีความตระหนักในหน้าที่การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งมากขึ้นลำดับด้วยกรอบหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้ต้องไปกระทำเช่นนั้นจะเสียสิทธิทางการเมืองหลายประการแต่ประชาชนทั่วไปก็มีได้ใช้การเลือกตั้งเป็นเครื่องมือที่สะท้อนอิทธิพลของเขามีต่อพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งมากนักโดยเฉพาะชาวบ้านต่างจังหวัดคำอธิบายที่ค้นพบจากกรณีนี้คือรูปแบบความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ยังหลงเหลือและฝังตัวแนบแน่นอยู่กับวิถีการดำเนินชีวิตของชาวบ้านมาโดยตลอดแม้ว่าปัจจุบันการเมืองได้พัฒนาก้าวหน้าไปสู่การเมืองเชิงนโยบายไปพอสมควรแล้วอีกทั้งแม้จะปรากฏอยู่ว่าคนกลุ่มใหม่ที่เป็นเยาวชนคนหนุ่มสาวผู้ได้รับสิทธิเลือกตั้งมาใหม่จะมีจำนวนทวีมากขึ้นและเป็นกลุ่มคนที่กระตือรือร้นต่อการมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งอย่างมากก็ตามหากแต่พลังของคนกลุ่มนี้ยังคงงาบเขาขาดจิตสำนึกสาธารณะและความตระหนักและขาดการรวมตัวดำเนินกิจกรรมทางการเมืองที่กว้างขวางทั้งในแง่ประเด็นเรียกร้องและการมีบทบาทเป็นตัวกลางถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยให้แก่สังคมตามบทบาทหน้าที่ที่ควรจะเป็นเพื่อจรรโลงให้ประชาธิปไตยหยั่งรากลึกกลงในสังคมทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืนต่อไป

สรุปในสังคมประชาธิปไตยทั่วไปถือเอาการเลือกตั้งเป็นกลไกเพื่อแสดงถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในฐานะที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยหรืออำนาจสูงสุดของการปกครองประเทศเป็นสิ่งที่กำหนดตัวบุคคลที่จะเข้ามาทำหน้าที่ทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติตามกรอบกติกาที่รัฐธรรมนูญของประเทศบัญญัติไว้

ประชาธิปไตยกับการเลือกตั้งจึงเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันทั้งในลักษณะที่การเลือกตั้งเป็นกลไกให้ได้มาซึ่งตัวแทนของประชาชนที่ได้รับการยอมรับทั่วไปขณะที่การปกครองแบบประชาธิปไตยก็อาศัยการเลือกตั้งเป็นกลไกหรือเครื่องมือในการสร้างความชอบธรรมต่อการเข้าสู่อำนาจของฝ่ายการเมืองในสถานะแห่งตัวแทนของประชาชนนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ได้พยายามศึกษาพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งของปัจเจกบุคคลมานานแล้วซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการศึกษาพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งของคนนี้เป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจในการศึกษามาก

ประเด็นหนึ่งในบรรดาพฤติกรรมทางการเมืองทั้งหลาย โดยเฉพาะนับแต่รัฐศาสตร์เริ่มหันมาใช้แนวการศึกษาเชิงพฤติกรรมนิยม (Behavioralism) ในการศึกษาวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางการเมืองและมีอิทธิพลต่อการศึกษารัฐศาสตร์ต่อเนื่องมาจนกระทั่งปัจจุบันแม้จะเปลี่ยนรูปแบบปรับปรักไปเป็นแนวการศึกษาวิเคราะห์แบบยุคหลังพฤติกรรมนิยม (Post-behavioralism) แนวความคิดและทฤษฎีประกอบผลงานการศึกษาวิจัยทั้งหลายที่ได้หยิบยกมากล่าวถึงในบทความชิ้นนี้ช่วยให้เราสามารถทำความเข้าใจจากรากฐานแนวคิดที่ว่าเหตุใดคนจึงตัดสินใจไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งมีปัจจัยเงื่อนไขใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจไปออกเสียงเลือกตั้ง โดยเฉพาะผลงานการศึกษาวิจัยทั้งของนักวิชาการและวิทยานิพนธ์หลายชิ้นได้ชี้ให้เห็นแบบแผนแห่งพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งของคนไทยการใช้แนวความคิดและทฤษฎีทั้งหลายประกอบตัวอย่างของงานวิจัยที่นำมากล่าวถึงย่อมมีประโยชน์ยิ่งหากผู้อ่านจะได้นำไปคิดต่อและสามารถใช้เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองที่รับทราบหรือพบเห็นตามหน้าหนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนอื่นทั่วไปเช่นการอธิบายพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งของคนไทยได้อย่างเป็นเหตุเป็นผลตามหลักวิชาการความที่กล่าวไปนี้อาจถือได้ว่าเป็นคุณค่าสำคัญที่บรรดาทฤษฎีต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นมาจากกระบวนการศึกษาเชิงพฤติกรรมจะให้อะไรที่ดีแก่สังคมอยู่บ้างเช่นเดียวกับที่ผู้เขียนก็คาดหวังว่าผู้อ่านที่สนใจจะได้คิดต่อและคิดตามได้นำองค์ความรู้ทั้งหลายที่ได้กล่าวถึงทั้งแนวความคิดทฤษฎีและผลงานเชิงประจักษ์ไปต่อยอดเพื่อเพิ่มความรู้ให้แก่ผู้อ่านและสังคมในยุคที่ความรู้เลื่อนไหลอย่างมีพลวัตสูงยิ่งต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยที่ใช้ในการศึกษาผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยในครั้ง
นี้ ได้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาไว้ ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบล
ขามเรียงอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคามเป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey research) โดย
ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ
- การเก็บรวบรวมข้อมูล
- การวิเคราะห์ข้อมูล
- สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร (Population) ที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิ
เลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียงอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ข้อมูลจากสำนัก
ทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลขามเรียงตามบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งนายกเทศมนตรี จำนวน
6,829 คน

2. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษารั้งนี้ ได้ทำการสุ่มตัวอย่าง (Sample) ประชาชนผู้มีสิทธิ
เลือกตั้งตามบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียงอำเภอกันทรวิชัย
จังหวัดมหาสารคาม ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดย
จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ ได้มาจากการประมาณขนาดของประชากร
และนำมาเทียบกับตารางการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรของเทโร ยามาเน่ (Taro
Yamane. 1973 : 727) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

กำหนดการแทนค่า ดังนี้

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้น กำหนดที่ร้อยละ .05

แทนค่าในสูตร

$$n = \frac{6,829}{1 + 6,829(.05)^2}$$

$$n = \frac{6,829}{1 + 6,829(.0025)}$$

$$n = 378$$

เพื่อให้เป็นไปตามหลักการทางคณิตศาสตร์และสถิติวิจัย จึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวนเต็ม คือ 378

3. การสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

3.1 ใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional stratified sampling)

โดยการหาสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละหมู่บ้านด้วยการเทียบบัญชีไตรยางศ์ ดังนี้

สูตร = $\frac{\text{จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งแต่ละเขต} \times \text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง}}{\text{จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด}}$

จากการดำเนินการข้างต้นนี้แล้ว ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างและสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง

ของแต่ละหมู่บ้านแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับที่	เขตเลือกตั้ง	จำนวนผู้มีสิทธิ(คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	เขตเลือกตั้งที่ 1	3,565	197
2	เขตเลือกตั้งที่ 2	3,264	181
		6,829	378

3.2. การสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ (Systematic Random Sampling) โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นเขตเลือกตั้งแล้วนำขนาดตัวอย่างในแต่ละเขตเลือกตั้งไปหารด้วยจำนวนประชากรทั้งหมด จากนั้นนำมาคำนวณช่วงของลำดับกลุ่มตัวอย่าง เช่น เขตเลือกตั้งที่ 1 มีประชากร จำนวน 3,565 คน ตัวอย่าง 197 ลำดับช่วงของกลุ่มตัวอย่าง คือ $3,565/197 = 18$ ดังนั้นระยะห่างของช่วงกลุ่มตัวอย่าง คือ 18 คน ผู้วิจัยจึงนำรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลขามเรียง โดยคนแรกจะทำการเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบง่าย ได้ลำดับที่เท่าไรเป็นคนแรก กลุ่มตัวอย่างคนถัดไปจำเพิ่มอีก 18 ลำดับทำไปเรื่อย ๆ จนครบ 197 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด แบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามปลายปิดเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ เพศอายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และการดำรงตำแหน่ง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแนวโน้มนำการตัดสินใจเลือกผู้สมัครนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มนำการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง โดยใช้มาตราวัด 5 อันตรภาพ (Rating Scale) ซึ่งได้แก่ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมากเห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกเทศมนตรี

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. การสร้างเครื่องมือ

1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรี

1.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยกำหนดขอบเขต กรอบคำถาม ให้ครอบคลุมแนวคิด วัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิด

1.3 นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อแก้ไขปรับปรุง และนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความสอดคล้อง ด้านเนื้อหา ด้านภาษา และด้านการวัด และประเมินผล โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อ กับวัตถุประสงค์โดยใช้วิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543 : 117) โดยกำหนดค่า ดังนี้

สอดคล้อง มีค่าเท่ากับ 1 หมายถึง ข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
ไม่แน่ใจ มีค่าเท่ากับ 0 หมายถึง ข้อคำถามอาจสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
ไม่สอดคล้อง มีค่าเท่ากับ -1 หมายถึง ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่

1.3.1 จำเอก บัวทอง ชาญสุโพธิ์ ตำแหน่งปลัดเทศบาลตำบลขามเรียงอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม วุฒิการศึกษา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง) เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

1.3.2 รศ.ดร. ปิยพันธ์ แสนทวีสุข ตำแหน่ง รองคณะบดีคณะครุศึกษาศาสตร์ วุฒิการศึกษา ครุศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยมหาสารคามเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

1.3.3 ดร.กมล เสวตสมบูรณ์ ตำแหน่ง . อาจารย์ วุฒิการศึกษา วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (สถิติประยุกต์)มหาวิทยาลัยมหาสารคามเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล

1.4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจของผู้เชี่ยวชาญมาแก้ไขและเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้งหนึ่ง

2. การหาคุณภาพเครื่องมือ

นำแบบสอบถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .67 ขึ้นไป ทดลองใช้ (Try-out) กับประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน จากนั้นนำไปหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างรายข้อกับรวมทุกข้อ แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach' Coefficient Alpha) (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 100)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียงอำเภอกันทรวิชัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลขามเรียงอำเภอกันทรวิชัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
2. กำหนดให้มีผู้ช่วยในการแจกแบบสอบถาม จำนวน 5 คน เพื่อช่วยในการแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามทั้งหมด 378 ชุด เพื่อแจกแบบสอบถามแบบการสุ่มตัวอย่างง่ายตามสัดส่วนมาตรฐานทางสถิติที่ได้ ก่อนแจกแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง และประเด็นคำถาม ในแบบสอบถาม เพื่อให้ผู้ช่วยงานวิจัยที่ลงพื้นที่มีความเข้าใจ และสามารถชี้แจงกลุ่มตัวอย่างได้อย่างถูกต้อง จากนั้นเว้นระยะเวลา 7 วัน จึงเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ใช้เวลาในการรวบรวมแบบสอบถาม 2 สัปดาห์
4. ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างตามกำหนดเวลา

การจัดกระทำข้อมูล

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของแบบสอบถาม
2. ลงรหัสตามแบบการลงรหัส (Coding form)
3. ให้คะแนนระดับเหตุผลของแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียงอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ดังนี้ (รังสรรค์ สิงห์เลิศ. 2551 : 186)

ใช่อย่างยิ่ง	ให้คะแนน	5
ใช่	ให้คะแนน	4
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน	3
ไม่ใช่	ให้คะแนน	2
ไม่ใช่อีก	ให้คะแนน	1

การแปลความหมาย คะแนนที่ได้จะนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและแปลความหมายจากระดับการมีส่วนร่วม แบบมาตราอันตรภาคชั้น (Interval Scale) โดยนำคะแนนมาแบ่งเป็นช่วงเท่าๆ กัน ตั้งแต่ 1-5 คะแนน จำนวน 5 ชั้น โดยมีความกว้างเท่ากับ 0.80 คะแนนเกณฑ์การ

แปลความหมายของค่าเฉลี่ยในแบบสอบถามผู้วิจัยยึดหลักเกณฑ์ ดังนี้ (รังสรรค์ สึงหลีศ. 2551 : 186)

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 คะแนน หมายถึง น้อยที่สุด
 คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 คะแนน หมายถึง น้อย
 คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 คะแนน หมายถึง ปานกลาง
 คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 คะแนน หมายถึง มาก
 คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 คะแนน หมายถึง มากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และการดำรงตำแหน่งในชุมชน การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. วิเคราะห์ระดับเหตุผลของแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบเหตุผลของแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามกลุ่มผู้ใช้สิทธิระหว่างการเลือกคนเดิมและการเลือกคนใหม่ โดยใช้สถิติ t-test (Independent sample)
4. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Binary logistic regression analysis) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบคำอธิบาย
5. การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยใช้วิธีการจับกลุ่ม (Grouping) เนื้อหาและดำเนินการใช้การแจกแจงความถี่ และอภิปรายเนื้อหาเชิงพรรณนาความตามเนื้อหา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลขามเริง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยจะได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการแปลความหมายจากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง (Mean)
S.D.	แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t -value	แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
t -prob	แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาผลการทดสอบทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05
F -value	แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
F -prob	แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาผลการทดสอบทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05
LSD	แทน ค่าสถิติสำหรับการทดสอบความแตกต่างด้วยการจับคู่พหุคูณ
β	แทน ค่าประมาณของ Logistic ตรงกับค่า β
S.E.	แทน ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์ β
x	แทน ตัวแปรอิสระลำดับที่ i โดยที่ $i = 1, 2, 3, \dots, p$ (p = จำนวนตัวแปรอิสระที่กำหนดในการศึกษาวิจัยครั้งนี้)

P - value แทน ค่าความน่าจะเป็นที่คำนวณได้จากค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบ
สมมติฐาน

Sig. แทน ระดับนัยสำคัญทางสถิติ หรือค่าความน่าจะเป็นที่คำนวณได้จาก
ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรี
ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัย ได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับเหตุผลของแนวโน้มการตัดสินใจเลือก

นายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมจำแนกเป็นราย
ด้านและรายข้อ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบเหตุผลของแนวโน้มการตัดสินใจเลือก

นายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยใช้สถิติ t-test
(Independent sample) และ Binary logistic analysis.

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรี
ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยทำการสรุปแต่ละประเด็นคำถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มการ
ตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผลปรากฏ
ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 2 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	177	46.83
	หญิง	201	53.17
รวม		378	100.00
การศึกษา	ไม่ได้เรียนหนังสือ	1	0.26
	ป.4 หรือ เทียบเท่า	179	47.35
	ป.6 หรือ เทียบเท่า	42	11.11
	ม.3 หรือ เทียบเท่า	57	15.08
	ม.6 หรือ เทียบเท่า	54	14.29
	อนุปริญญา/ปวส. หรือ เทียบเท่า	17	4.50
	ปริญญาตรี หรือ เทียบเท่า	26	6.88
	ปริญญาโท หรือ เทียบเท่า	2	0.53
รวม		378	100.00
อาชีพ	ไม่ได้ทำงาน (กำลังเรียนหนังสือ)	12	3.17
	ตกงาน (อยู่ในวัยทำงานแต่ตกงาน)	5	1.32
	ไม่แน่นอน	76	20.11
	รับจ้างทั่วไป	114	30.16
	ลูกจ้างชั่วคราวของเอกชน	19	5.03
	ลูกจ้างประจำของห้างร้านหรือเอกชน	13	3.44
	ลูกจ้างของหน่วยงานรัฐบาล	11	2.91
	เกษตรกร	96	25.40
	ข้าราชการ	6	1.59
	เจ้าของธุรกิจ	26	6.88
รวม		378	100.00

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน	ร้อยละ
ตำแหน่งใน ชุมชน	มีตำแหน่ง	50	13.23
	ไม่มีตำแหน่ง	328	86.77
รวม		378	100.00
แนวโน้มการ ตัดสินใจ เลือก	คนเก่า	41	10.85
	คนใหม่	337	89.15
รวม		378	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็น หญิง จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 53.17 เป็นชาย
จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 46.83 ส่วนใหญ่

จบการศึกษาระดับ ป.4 หรือ เทียบเท่า จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 47.35
มัธยมศึกษาตอนต้นหรือ เทียบเท่า จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 15.08 มัธยมศึกษาต้นปลาย
หรือ เทียบเท่า จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 ประถมศึกษาปีที่หก หรือ เทียบเท่า จำนวน
42 คน คิดเป็นร้อยละ 11.11ปริญญาตรี หรือ เทียบเท่า จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.88
อนุปริญญา/ปวส. หรือ เทียบเท่า จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.50ปริญญาโท หรือ เทียบเท่า
จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.53 และ ไม่ได้เรียนหนังสือ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.26

จำแนกตามอาชีพ พบว่า รับจ้างทั่วไป จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 30.16
เกษตรกร จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 25.40ไม่แน่นอน จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 20.11
เจ้าของธุรกิจ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.88ลูกจ้างชั่วคราวของเอกชน จำนวน 19 คน คิด
เป็นร้อยละ 5.03ลูกจ้างประจำของห้างร้านหรือเอกชน จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.44ไม่ได้
ทำงาน (กำลังเรียนหนังสือ) จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.17ลูกจ้างของหน่วยงานรัฐบาล
จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.91ข้าราชการ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.59ตกงาน (อยู่ใน
วัยทำงานแต่ตกงาน) จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.32

จำแนกตามตำแหน่งในชุมชน พบว่า ไม่มีตำแหน่ง จำนวน 328คน คิดเป็นร้อยละ
86.77มีตำแหน่ง จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 13.23

แนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีขามเรียง พบว่า จะตัดสินใจเลือกคนใหม่ จำนวน 337 คน คิดเป็นร้อยละ 89.15 และ จะยังคงเลือกคนเก่าจำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 10.85

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอายุและรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	N	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	SD
อายุ	378	18	83	47.75	14.54
รายได้	378	0	50,000	5,693.50	6,084.25

จากตารางที่ 3 พบว่า อายุผู้ตอบแบบสอบถามโดยเฉลี่ย 47.75 ปี สูงสุด 83 ปี และต่ำสุด 18 ปี มีรายได้โดยเฉลี่ย 5,693.50 บาทต่อเดือน รายได้สูงสุด จำนวน 50,000 บาท ต่ำสุด ยังไม่มีรายได้

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับเหตุผลของแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมจำแนกเป็นรายด้านและรายข้อ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับเหตุผลแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีขามเรียง โดยรวมและรายด้าน

เหตุผลแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีขามเรียง	ตัดสินใจเลือกคนเก่า			ตัดสินใจเลือกคนใหม่			รวม		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
คุณสมบัติส่วนตัว	2.86	1.07	ปานกลาง	3.81	0.87	มาก	3.71	0.94	มาก
ความสามารถส่วนตัว	2.94	1.43	ปานกลาง	4.02	1.02	มาก	3.90	1.12	มาก
นโยบายในการพัฒนา	3.00	1.33	ปานกลาง	4.09	1.04	มาก	3.98	1.12	มาก
การสนับสนุนจากพรรคการเมือง	2.78	1.12	ปานกลาง	3.73	0.96	มาก	3.62	1.02	มาก
สื่อและการประชาสัมพันธ์	3.06	0.84	ปานกลาง	3.44	0.79	มาก	3.40	0.80	มาก

จากตารางที่ 4 ระดับเหตุผลแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีขามเรียง โดยรวมและรายด้านพบว่า โดยภาพรวมประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ เหตุผลประกอบการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีขามเรียง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ นโยบายในการพัฒนา ($\bar{X}=3.98$, S.D. = 1.12) ความสามารถส่วนตัว ($\bar{X}=3.90$, S.D. = 1.12) คุณสมบัติส่วนตัว ($\bar{X}=3.71$, S.D. = 0.94) การสนับสนุนจากพรรคการเมือง ($\bar{X}=3.62$, S.D. = 1.02) สื่อและการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X}=3.40$, S.D. = 0.80) ตามลำดับ พิจารณา จำแนกความคิดเห็นตามกลุ่มคนที่เลือกนายกเทศมนตรีคนเดิมกับกลุ่มคนที่เลือก นายกเทศมนตรีคนใหม่ ดังนี้

กลุ่มผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งที่มีแนวโน้มตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีคนเดิมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ เหตุผลประกอบการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีขามเรียง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ สื่อและการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X}=3.06$, S.D. = 0.84) นโยบายในการพัฒนา ($\bar{X}=3.00$, S.D. = 1.33) ความสามารถส่วนตัว ($\bar{X}=2.94$, S.D. = 1.43) คุณสมบัติส่วนตัว ($\bar{X}=2.86$, S.D. = 1.02) การสนับสนุนจากพรรคการเมือง ($\bar{X}=2.78$, S.D. = 1.12) ตามลำดับ

กลุ่มผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งที่มีแนวโน้มตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีคนใหม่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ เหตุผลประกอบการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีขามเรียง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ นโยบายในการพัฒนา ($\bar{X}=4.09$, S.D. = 1.12) ความสามารถส่วนตัว ($\bar{X}=4.02$, S.D. = 1.12) คุณสมบัติส่วนตัว ($\bar{X}=3.81$, S.D. = 0.94) การสนับสนุนจากพรรคการเมือง ($\bar{X}=3.73$, S.D. = 1.02) สื่อและการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X}=3.44$, S.D. = 0.80) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับเหตุผลแนวโน้มการตัดสินใจเลือก นายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง จำแนกเป็นรายชื่อ

เหตุผลแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีขามเรียง	ตัดสินใจเลือกคนเก่า			ตัดสินใจเลือกคนใหม่			รวม		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
คุณสมบัติส่วนตัว									
1. มีความซื่อสัตย์ รักษา คำมั่นสัญญาเชื่อถือได้	3.10	1.58	ปาน กลาง	4.22	1.21	มาก	4.10	1.30	มาก

เหตุผลแนวโน้มนการ ตัดสินใจเลือก นายกเทศมนตรีขามเรียง	ตัดสินใจเลือกคนเก่า			ตัดสินใจเลือกคนใหม่			รวม		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
2. มีชื่อเสียงส่วนตัว	2.80	1.17	ปาน กลาง	3.44	1.14	มาก	3.37	1.16	ปานกลาง
3. มีความคุ้นเคยกับ ผู้สมัคร	2.85	1.22	ปาน กลาง	3.58	1.16	มาก	3.51	1.19	มาก
4. เป็นคนรุ่นใหม่ไฟแรง	2.80	1.23	ปาน กลาง	3.80	1.09	มาก	3.70	1.14	มาก
5. มีฐานะทางเศรษฐกิจ การเงินดี	3.00	1.45	ปาน กลาง	3.54	1.18	มาก	3.48	1.23	มาก
6. มีการศึกษาสูง	3.02	1.35	ปาน กลาง	3.97	1.12	มาก	3.87	1.18	มาก
7. มีความรู้ความสามารถ	2.83	1.46	ปาน กลาง	4.00	1.15	มาก	3.88	1.24	มาก
9. มีฐานะการเงินดี	2.80	1.52	ปาน กลาง	4.01	1.17	มาก	3.88	1.26	มาก
10. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	2.95	1.50	ปาน กลาง	4.06	1.09	มาก	3.94	1.19	มาก
11. มีผลงานเป็นที่ ปรากฏ	2.88	1.21	ปาน กลาง	3.74	1.03	มาก	3.64	1.09	มาก
12. มีความซื่อสัตย์รักษา คำมั่นสัญญาเชื่อถือได้	2.46	1.19	ปาน กลาง	3.53	1.25	มาก	3.42	1.29	มาก
รวม	2.86	1.07	ปาน กลาง	3.81	0.87	มาก	3.71	0.94	มาก

ความสามารถส่วนตัว

1. มีวิสัยทัศน์ที่ดี	2.80	1.74	ปาน กลาง	4.09	1.23	มาก	3.95	1.35	มาก
2. มีความรู้ความสามารถ เหมาะที่จะทำหน้าที่เป็น นายกเทศมนตรีได้	3.10	1.45	ปาน กลาง	4.02	1.06	มาก	3.92	1.15	มาก
3. ช่วยเหลือทำประโยชน์ แก่ส่วนรวม	2.85	1.62	ปาน กลาง	4.08	1.15	มาก	3.95	1.27	มาก

เหตุผลแนวโน้มการ ตัดสินใจเลือก นายกเทศมนตรีฯ ขามเรียง	ตัดสินใจเลือกคนเก่า			ตัดสินใจเลือกคนใหม่			รวม		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
4. เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี	3.27	1.38	ปานกลาง	4.02	1.09	มาก	3.94	1.15	มาก
5. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	2.93	1.56	ปานกลาง	4.03	1.12	มาก	3.91	1.23	มาก
6. ผู้สมัครที่มีทีมบริหารทีมงานที่ตนรู้จัก	2.85	1.33	ปานกลาง	3.79	1.16	มาก	3.69	1.21	มาก
7. ผู้สมัครที่สามารถปฏิบัติตามนโยบายที่หาเสียงได้	2.78	1.47	ปานกลาง	4.00	1.15	มาก	3.87	1.25	มาก
8. ช่วยเหลือทำประโยชน์แก่ส่วนรวม	2.95	1.56	ปานกลาง	4.12	1.17	มาก	3.99	1.27	มาก
รวม	2.94	1.43	ปานกลาง	4.02	1.02	มาก	3.90	1.12	มาก

นโยบายในการพัฒนา

1. มีนโยบายสอดคล้องกับสภาพปัญหาของท้องถิ่น	3.20	1.58	ปานกลาง	4.23	1.10	มาก	4.12	1.20	มาก
2. มีนโยบายตรงกับความต้องการของท่าน	2.90	1.18	ปานกลาง	3.91	1.12	มาก	3.80	1.17	มาก
3. เชื่อว่านโยบายของผู้สมัคร สามารถแก้ปัญหาของท้องถิ่นได้	3.15	1.53	ปานกลาง	4.04	1.14	มาก	3.94	1.22	มาก
4. นโยบายมีความครบถ้วนทุกด้าน เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม เกษตร สาธารณสุข โครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น	2.90	1.59	ปานกลาง	4.09	1.17	มาก	3.96	1.27	มาก
5. นโยบายเป็นรูปธรรม สามารถปฏิบัติได้จริง	2.93	1.37	ปานกลาง	4.12	1.19	มาก	3.99	1.26	มาก

เหตุผลแนวโน้มการ ตัดสินใจเลือก นายกเทศมนตรีขามเรียง	ตัดสินใจเลือกคนเก่า			ตัดสินใจเลือกคนใหม่			รวม		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
6. นโยบายเป็นไปเพื่อ ประโยชน์ส่วนรวมของ ประชาชน	2.90	1.58	ปาน กลาง	4.17	1.17	มาก	4.03	1.28	มาก
7. นโยบายมีความชัดเจน	3.02	1.46	ปาน กลาง	4.12	1.16	มาก	4.00	1.24	มาก
รวม	3.00	1.33	ปาน กลาง	4.09	1.04	มาก	3.98	1.12	มาก

การสนับสนุนจากพรรคการเมือง

1. เป็นสมาชิกพรรค การเมืองที่ท่านศรัทธา	2.66	1.42	ปาน กลาง	3.69	1.17	มาก	3.58	1.24	มาก
2. หัวหน้าพรรคการเมือง ที่สนับสนุนผู้สมัคร มี ภาวะความเป็นผู้นำสูง	3.00	1.16	ปาน กลาง	3.80	1.08	มาก	3.71	1.12	มาก
3. พรรคการเมืองที่ สนับสนุนผู้สมัคร เคย ช่วยเหลือท่านมาก่อน	2.73	1.41	ปาน กลาง	3.60	1.20	มาก	3.50	1.25	มาก
4. ตัวแทนของพรรค การเมืองที่สนับสนุน ผู้สมัคร เป็นคนในพื้นที่ เดียวกันกับท่าน	2.54	1.45	ปาน กลาง	3.77	1.28	มาก	3.64	1.36	มาก
5. ตัวแทนของพรรค การเมืองที่สนับสนุน ผู้สมัคร เป็นผู้ที่ทำ ประโยชน์ให้แก่ท้องถิ่น	2.98	1.17	ปาน กลาง	3.81	0.99	มาก	3.72	1.05	มาก
6. ตัวแทนของพรรค การเมืองที่ท่านชื่นชอบ ช่วยเหลือผู้สมัครในการ หาเสียง	2.78	1.44	ปาน กลาง	3.70	1.16	มาก	3.60	1.23	มาก
รวม	2.78	1.12	ปาน กลาง	3.73	0.96	มาก	3.62	1.02	

เหตุผลแนวโน้มการ ตัดสินใจเลือก นายกเทศมนตรีขามเรียง	ตัดสินใจเลือกคนเก่า			ตัดสินใจเลือกคนใหม่			รวม		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
สื่อและการประชาสัมพันธ์									
1. เอกสารแนะนำตัวของ ผู้สมัคร	3.02	1.31	ปาน กลาง	3.71	1.14	มาก	3.63	1.18	มาก
2. รายละเอียดเกี่ยวกับ ผู้สมัครจากญาติพี่น้อง หรือคนรู้จัก	2.76	1.46	ปาน กลาง	3.42	1.14	มาก	3.35	1.20	ปานกลาง
3. รายละเอียดเกี่ยวกับ ผู้สมัครจากเพื่อน	2.73	1.16	ปาน กลาง	3.42	1.16	มาก	3.35	1.18	ปานกลาง
4. ป้ายประชาสัมพันธ์ ของผู้สมัคร	3.00	1.32	ปาน กลาง	3.41	1.13	มาก	3.37	1.16	ปานกลาง
5. หอกระจายข่าวใน หมู่บ้าน	3.24	1.28	ปาน กลาง	3.36	1.15	ปาน	3.34	1.17	ปานกลาง
6. วิทยุหรือวิทยุชุมชน	3.29	1.42	ปาน กลาง	3.34	1.14	ปาน	3.34	1.17	ปานกลาง
7. ป้ายประชาสัมพันธ์ ของผู้สมัคร	3.27	1.14	ปาน กลาง	3.46	1.10	มาก	3.44	1.10	มาก
8. เอกสารแนะนำตัวจาก ผู้สมัคร	3.29	1.08	ปาน กลาง	3.39	1.13	มาก	3.38	1.13	ปานกลาง
9. รถแห่โฆษณาของ ผู้สมัคร	3.07	1.19	ปาน กลาง	3.44	1.08	ปาน	3.40	1.10	ปานกลาง
10. การประชาสัมพันธ์ เสียงตามสายของ เทศบาล	2.90	1.11	ปาน กลาง	3.35	1.05	ปาน	3.30	1.07	ปานกลาง
11. เอกสาร ประชาสัมพันธ์ของทาง ราชการ	3.10	1.28	ปาน กลาง	3.56	1.21	มาก	3.51	1.22	มาก
รวม	3.06	0.84	ปาน กลาง	3.44	0.79	มาก	3.40	0.80	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 พบว่า ระดับเหตุผลแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีฯ ขาม เรียง จำแนกเป็นรายด้านและรายชื่อ ดังนี้

ด้านคุณสมบัติส่วนตัว โดยภาพรวม ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีแนวโน้มใช้เป็น เหตุผลการตัดสินใจ ในระดับมาก ($\bar{X}=3.71$, S.D. = 0.94) พิจารณาเป็นรายชื่อโดยการ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยดังนี้ มีความซื่อสัตย์ รักษาความสัตย์สัญญาเชื่อถือได้ ($\bar{X}=4.10$, S.D. = 1.30) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ($\bar{X}=3.94$, S.D. = 1.19) มีความรู้ความสามารถ ($\bar{X}=3.88$, S.D. = 1.24) มีฐานะการเงินดี ($\bar{X}=3.88$, S.D. = 1.26) มีการศึกษาสูง ($\bar{X}=3.87$, S.D. = 1.18) เป็นคนรุ่นใหม่ไฟแรง ($\bar{X}=3.70$, S.D. = 1.14) มีผลงานเป็นที่ปรากฏ ($\bar{X}=3.64$, S.D. = 1.09) มีความคุ้นเคยกับผู้สมัคร ($\bar{X}=3.51$, S.D. = 1.19) มีฐานะทางเศรษฐกิจการเงินดี ($\bar{X}=3.48$, S.D. = 1.23) มีความซื่อสัตย์ รักษาความสัตย์สัญญาเชื่อถือได้ ($\bar{X}=3.42$, S.D. = 1.30) มีชื่อเสียง ส่วนตัว ($\bar{X}=3.37$, S.D. = 1.16) ตามลำดับ

ด้านความสามารถส่วนตัว โดยภาพรวม ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีแนวโน้มใช้เป็น เหตุผลการตัดสินใจ ($\bar{X}=3.90$, S.D. = 1.12) พิจารณาเป็นรายชื่อโดยการเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ย มากไปน้อยดังนี้ ช่วยเหลือทำประโยชน์แก่ส่วนรวม ($\bar{X}=3.99$, S.D. = 1.27) เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ สัมพันธ์ดี ($\bar{X}=3.94$, S.D. = 1.15) ช่วยเหลือทำประโยชน์แก่ส่วนรวม ($\bar{X}=3.95$, S.D. = 1.27) มีวิสัยทัศน์ที่ดี ($\bar{X}=3.95$, S.D. = 1.35) มีความรู้ความสามารถเหมาะที่จะทำหน้าที่เป็น นายกเทศมนตรีได้ ($\bar{X}=3.92$, S.D. = 1.15) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{X}=3.91$, S.D. = 1.23) ผู้สมัครที่สามารถปฏิบัติตามนโยบายที่หาเสียงได้ ($\bar{X}=3.87$, S.D. = 1.25) ผู้สมัครที่มีทีมบริหาร ทีมงานที่ตนรู้จัก ($\bar{X}=3.69$, S.D. = 1.21) ตามลำดับ

ด้านนโยบายในการพัฒนา โดยภาพรวม ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีแนวโน้มใช้เป็น เหตุผลการตัดสินใจ ($\bar{X}=3.90$, S.D. = 1.12) พิจารณาเป็นรายชื่อ โดยการเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ย มากไปน้อย มีนโยบายสอดคล้องกับสภาพปัญหาของท้องถิ่น ($\bar{X}=4.12$, S.D. = 1.20) นโยบาย เป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน ($\bar{X}=4.03$, S.D. = 1.28) นโยบายมีความชัดเจน ($\bar{X}=4.00$, S.D. = 1.24) นโยบายเป็นรูปธรรมสามารถปฏิบัติได้จริง ($\bar{X}=3.99$, S.D. = 1.26) เชื่อว่านโยบายของผู้สมัคร สามารถแก้ปัญหาของท้องถิ่นได้ ($\bar{X}=3.94$, S.D. = 1.22) นโยบายมีความครบถ้วนทุกด้าน เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม เกษตร สาธารณสุข โครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น ($\bar{X}=3.96$, S.D. = 1.27) มีนโยบายตรงกับความต้องการของท่าน ($\bar{X}=3.80$, S.D. = 1.17)

ด้านการสนับสนุนจากพรรคการเมือง โดยภาพรวม ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีแนวโน้มใช้เป็นเหตุผลการตัดสินใจ ($\bar{X}=3.62$, S.D. = 1.02) พิจารณาเป็นรายชื่อโดยการเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยดังนี้ ตัวแทนของพรรคการเมืองที่สนับสนุนผู้สมัคร เป็นผู้ที่ทำประโยชน์ให้แก่ท้องถิ่น ($\bar{X}=3.7$, S.D. = 1.05) หัวหน้าพรรคการเมืองที่สนับสนุนผู้สมัคร มีภาวะความเป็นผู้นำสูง ($\bar{X}=3.71$, S.D. = 1.12) ตัวแทนของพรรคการเมืองที่สนับสนุนผู้สมัคร เป็นคนในพื้นที่เดียวกันกับท่าน ($\bar{X}=3.64$, S.D. = 1.36) ตัวแทนของพรรคการเมืองที่ท่านชื่นชอบ ช่วยเหลือผู้สมัครในการหาเสียง ($\bar{X}=3.60$, S.D. = 1.23 เป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่ท่านศรัทธา ($\bar{X}=3.58$, S.D. = 1.24) พรรคการเมืองที่สนับสนุนผู้สมัคร เคยช่วยเหลือท่านมาก่อน ($\bar{X}=3.50$, S.D. = 1.25)

ด้านสื่อและการประชาสัมพันธ์ โดยภาพรวม ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีแนวโน้มใช้เป็นเหตุผลการตัดสินใจ ($\bar{X}=3.40$, S.D. = 0.80) พิจารณาเป็นรายชื่อโดยการเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยดังนี้ เอกสารแนะนำตัวของผู้สมัคร ($\bar{X}=3.63$, S.D. = 1.12) เอกสารประชาสัมพันธ์ของทางราชการ ($\bar{X}=3.51$, S.D. = 1.13) ป้ายประชาสัมพันธ์ของผู้สมัคร ($\bar{X}=3.44$, S.D. = 1.10) รถแห่โฆษณาของผู้สมัคร ($\bar{X}=3.40$, S.D. = 1.10) ป้ายประชาสัมพันธ์ของผู้สมัคร ($\bar{X}=3.37$, S.D. = 1.10) เอกสารแนะนำตัวจากผู้สมัคร ($\bar{X}=3.38$, S.D. = 1.18) รายละเอียดเกี่ยวกับผู้สมัครจากเพื่อน ($\bar{X}=3.35$, S.D. = 1.18) รายละเอียดเกี่ยวกับผู้สมัครจากญาติพี่น้องหรือคนรู้จัก ($\bar{X}=3.35$, S.D. = 1.20) วิทยุหรือวิทยุชุมชน ($\bar{X}=3.34$, S.D. = 1.17) หอกระจายข่าวในหมู่บ้าน ($\bar{X}=3.34$, S.D. = 1.17) การประชาสัมพันธ์เสียงตามสายของเทศบาล ($\bar{X}=3.30$, S.D. = 1.07)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบเหตุผลของแนวโน้มการตัดสินใจเลือก

นายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามกลุ่มผู้ใช้สิทธิ์ระหว่างการเลือกคนเดิมและการเลือกคนใหม่ โดยใช้สถิติ t-test (Independent sample)

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบเหตุผลของแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามกลุ่มผู้ใช้สิทธิ์ระหว่างการเลือกคนเดิมและการเลือกคนใหม่

เหตุผลแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีขามเรียง	ตัดสินใจเลือกคนเก่า		ตัดสินใจเลือกคนใหม่		t	df	Sig.
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD			
คุณสมบัติส่วนตัว	2.86	1.07	3.81	0.87	-6.369	376	0.000*
ความสามารถส่วนตัว	2.94	1.43	4.02	1.02	-6.07	374	0.000*
นโยบายในการพัฒนา	3.00	1.33	4.09	1.04	-6.176	375	0.000*
การสนับสนุนจากพรรคการเมือง	2.78	1.12	3.73	0.96	-5.833	375	0.000*
สื่อและการประชาสัมพันธ์	3.06	0.84	3.44	0.79	-2.879	376	0.004*

จากตารางที่ 6 การเปรียบเทียบเหตุผลของแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามกลุ่มผู้ใช้สิทธิ์ระหว่างการเลือกคนเดิมและการเลือกคนใหม่ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งที่มีแนวโน้มในการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีคนใหม่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุผลประกอบการตัดสินใจทุกด้านสูงกว่าผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งที่มีแนวโน้มในการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีคนเดิม

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Multinomial logistic regression analysis)

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรี
ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ แนวโน้มการตัดสินใจ เลือกนายกเทศมนตรี	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp (B)	95.0% C.I. for EXP (B)	
							Lower	Upper
เพศ	.037	.363	.010	1	.919	1.038	.510	2.113
อายุ	-.013	.018	.485	1	.486	.987	.953	1.023
การศึกษา	.032	.194	.028	1	.867	1.033	.706	1.511
รายได้	.000	.000	.264	1	.607	1.000	1.000	1.000
อาชีพ	-.051	.078	.420	1	.517	.950	.815	1.108
ตำแหน่งในชุมชน	.444	.501	.788	1	.375	1.560	.584	4.162
คุณสมบัติส่วนตัว	.872	.588	2.195	1	.138	2.391	.755	7.573
ความสามารถส่วนตัว	-.198	.578	.118	1	.732	.820	.264	2.548
นโยบายในการพัฒนา	.191	.498	.147	1	.701	1.211	.456	3.216
การสนับสนุนจากพรรค การเมือง	.362	.357	1.031	1	.310	1.436	.714	2.890
สื่อและการ ประชาสัมพันธ์	-.512	.326	2.475	1	.116	.599	.316	1.134
ค่าคงที่ (Constant)	-.336	1.830	.034	1	.854	.714		

จากตารางที่ 7 พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ อาชีพ ตำแหน่งในชุมชน และ ปัจจัยเกี่ยวกับผู้สมัครเลือกตั้ง ได้แก่ คุณสมบัติส่วนตัว ความสามารถส่วนตัว นโยบายในการพัฒนาการสนับสนุนจากพรรคการเมือง และสื่อและการประชาสัมพันธ์ ไม่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยใช้วิธีการจับกลุ่ม (Grouping) เนื้อหาและดำเนินการใช้การแจกแจงความถี่ และอภิปรายเนื้อหาเชิงพรรณนาคความตามเนื้อหา

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือก
นายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรี	จำนวน
คุณสมบัติส่วนตัว	
ผู้สมัครควรพัฒนาตนเองด้านการศึกษา	15
พัฒนาตนเองด้านบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมสังคมท้องถิ่น	10
ความสามารถส่วนตัว	
เอาใจใส่สารทุกข์ของชาวบ้าน	20
การสร้างความสัมพันธ์กับการเมืองระดับชาติ	16
การบริหารจัดการให้เกิดการพัฒนาที่ปราศจากการทุจริตคอร์รัปชัน	8
นโยบายในการพัฒนา	
ผู้สมัครรับเลือกตั้งควรนำเสนอ นโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่คนในพื้นที่	18
ผู้สมัครควรนำเสนอ นโยบายการเสริมสร้างอาชีพที่ก่อให้เกิดการเพิ่มรายได้ของครัวเรือน	13
ให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบการดูแลน้ำท่วมขัง	9
การสนับสนุนจากพรรคการเมือง	
ควรเป็นอิสระจากพรรคการเมือง เน้นความสามารถส่วนตัวในการดูแลพื้นที่	20
ไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับพรรคการเมืองใหญ่เพราะจะถูกชี้นำไม่เป็นของตัวเอง	13
สื่อและการประชาสัมพันธ์	
ควรสื่อสารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแนวนโยบายที่จะพัฒนาท้องถิ่น	17
ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาในท้องถิ่น	10

จากตารางที่ 8 พบว่า ข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือก
นายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคามดังนี้

คุณสมบัติส่วนตัวพบว่า ผู้สมัครควรพัฒนาตนเองด้านการศึกษา และพัฒนาตนเอง
ด้านบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมสังคมท้องถิ่น

ความสามารถส่วนตัว พบว่า เอาใจใส่สารทุกข์ของชาวบ้านและ การสร้าง
ความสัมพันธ์กับการเมืองระดับชาติการบริหารจัดการให้เกิดการพัฒนาที่ปราศจากการทุจริต
คอร์ปชั่น

นโยบายในการพัฒนา พบว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งควรนำเสนอ นโยบายที่เป็น
ประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่คนในพื้นที่ ผู้สมัครควรนำเสนอ นโยบายการเสริมสร้าง
อาชีพที่ก่อให้เกิดการเพิ่มรายได้ของครัวเรือนและ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้าง
พื้นฐาน เช่น ระบบการดูแลน้ำท่วมขัง

การสนับสนุนจากพรรคการเมือง พบว่า ควรเป็นอิสระจากพรรคการเมือง เน้น
ความสามารถส่วนตัวในการดูแลพื้นที่ และไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับพรรคการเมืองใหญ่เพราะ
จะถูกชี้นำไม่เป็นตัวของตัวเอง

สื่อและการประชาสัมพันธ์ พบว่า ควรสื่อสารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแนวนโยบายที่
จะพัฒนาท้องถิ่นและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาในท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบล ขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคามมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับเหตุของ แนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียงอำเภอกันทรวิชัย จังหวัด มหาสารคาม (2) เพื่อเปรียบเทียบเหตุผลของแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบล ขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามกลุ่มผู้ใช้สิทธิระหว่างการเลือกคน เดิมและการเลือกคนใหม่ (3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มการตัดสินใจเลือก นายกเทศมนตรีตำบลขามเรียงอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคามและ (4) เพื่อศึกษา ข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคามกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 378 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973 : 727) จากนั้นจึงทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก (Lottery Method) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 สถิติใน การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ค่าความถี่ค่าร้อยละค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test (Independent sample) และ Binary logistics Analysis และข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์โดยการ วิเคราะห์เนื้อหาผลการวิจัยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็น หญิง จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 53.17 เป็นชาย จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 46.83 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับ ป.4 หรือ เทียบเท่า จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 47.35 มัธยมศึกษาตอนต้นหรือ เทียบเท่า จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 15.08มัธยมศึกษาต้นปลายหรือ เทียบเท่าจำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 ประถมศึกษาปีที่ หก หรือ เทียบเท่า จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 11.11 ปริญญาตรี หรือ เทียบเท่า จำนวน 26

คน คิดเป็นร้อยละ 6.88อนุปริญญา/ปวส. หรือ เทียบเท่า จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.50 ปริญญาโท หรือ เทียบเท่า จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.53 และ ไม่ได้เรียนหนังสือ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.26จำแนกตามอาชีพ พบว่า รับจ้างทั่วไป จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 30.16 เกษตรกร จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 25.40 ไม่แน่นอน จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 20.11 เจ้าของธุรกิจ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.88 ลูกจ้างชั่วคราวของเอกชน จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 5.03 ลูกจ้างประจำของห้างร้านหรือเอกชน จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.44 ไม่ได้ทำงาน (กำลังเรียนหนังสือ) จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.17 ลูกจ้างของหน่วยงาน รัฐบาล จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.91 ข้าราชการ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.59 ตกงาน (อยู่ในวัยทำงานแต่ตกงาน) จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.32จำแนกตามตำแหน่งในชุมชน พบว่า ไม่มีตำแหน่ง จำนวน 328คน คิดเป็นร้อยละ 86.77 มีตำแหน่ง จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 13.23และ แนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีขามเรียง พบว่า จะตัดสินใจเลือกคน ใหม่ จำนวน 337 คน คิดเป็นร้อยละ 89.15 และ จะยังคงเลือกคนเก่า จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 10.85

2. ระดับเหตุผลแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีขามเรียงโดยรวมและราย ด้าน พบว่า โดยภาพรวมประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุผลประกอบการ ตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีขามเรียง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ นโยบายใน การพัฒนา ($\bar{X}=3.98$, S.D. = 1.12) ความสามารถส่วนตัว ($\bar{X}=3.90$, S.D. = 1.12) คุณสมบัติ ส่วนตัว ($\bar{X}=3.71$, S.D. = 1.12) การสนับสนุนจากพรรคการเมือง ($\bar{X}=3.62$, S.D. = 1.12) ชื่อ และการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X}=3.40$, S.D. = 1.12) ตามลำดับเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อระดับเหตุผล แนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีขามเรียงจำแนกเป็นรายด้านและรายข้อ ดังนี้

2.1 ด้านคุณสมบัติส่วนตัว โดยภาพรวม ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีแนวโน้มใช้ เป็นเหตุผลการตัดสินใจ ในระดับมาก ($\bar{X}=3.71$, S.D. = 0.94) พิจารณาเป็นรายข้อ โดยการ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมาก ไปน้อยดังนี้มีความซื่อสัตย์ รักษาคำมั่นสัญญาเชื่อถือได้ ($\bar{X}=4.10$, S.D. = 1.30) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ($\bar{X}=3.94$, S.D. = 1.19) มีความรู้ความสามารถ ($\bar{X}=3.88$, S.D. = 1.24) มีฐานะการเงินดี ($\bar{X}=3.88$, S.D. = 1.26) มีการศึกษาสูง ($\bar{X}=3.87$, S.D. = 1.18) เป็นคนรุ่นใหม่ไฟแรง ($\bar{X}=3.70$, S.D. = 1.12) มีผลงานเป็นที่ปรากฏ ($\bar{X}=3.64$, S.D. = 1.12) มี ความคุ้นเคยกับผู้สมัคร ($\bar{X}=3.51$, S.D. = 1.14) มีฐานะทางเศรษฐกิจการเงินดี ($\bar{X}=3.48$,

S.D. = 1.23) มีความซื่อสัตย์ รักษาคำมั่นสัญญาเชื่อถือได้ ($\bar{X}=3.42$, S.D. = 1.29) มีชื่อเสียงส่วนตัว ($\bar{X}=3.37$, S.D. = 1.16) ตามลำดับ

2.2 ด้านความสามารถส่วนตัว โดยภาพรวม ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีแนวโน้มใช้เหตุผลการตัดสินใจ ($\bar{X}=3.90$, S.D. = 1.12) พิจารณาเป็นรายข้อโดยการเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยดังนี้ ช่วยเหลือทำประโยชน์แก่ส่วนรวม ($\bar{X}=3.99$, S.D. = 1.27) เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี ($\bar{X}=3.94$, S.D. = 1.15) ช่วยเหลือทำประโยชน์แก่ส่วนรวม ($\bar{X}=3.95$, S.D. = 1.27) มีวิสัยทัศน์ที่ดี ($\bar{X}=3.95$, S.D. = 1.35) มีความรู้ความสามารถเหมาะที่จะทำหน้าที่เป็นนายกเทศมนตรีได้ ($\bar{X}=3.92$, S.D. = 1.15) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{X}=3.91$, S.D. = 1.15) ผู้สมัครที่สามารถปฏิบัติตามนโยบายที่หาเสียงได้ ($\bar{X}=3.87$, S.D. = 1.25) ผู้สมัครที่มีทีมบริหารทีมงานที่ตนรู้จัก ($\bar{X}=3.69$, S.D. = 1.21)ตามลำดับ

2.3 ด้านนโยบายในการพัฒนา โดยภาพรวม ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีแนวโน้มใช้เหตุผลการตัดสินใจ ($\bar{X}=3.90$, S.D. = 1.12) พิจารณาเป็นรายข้อโดยการเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยดังนี้ ($\bar{X}=3.98$, S.D. = 1.12) มีนโยบายสอดคล้องกับสภาพปัญหาของท้องถิ่น ($\bar{X}=4.12$, S.D. = 1.20) นโยบายเป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน ($\bar{X}=4.03$, S.D. = 1.28) นโยบายมีความชัดเจน ($\bar{X}=4.00$, S.D. = 1.24) นโยบายเป็นรูปธรรมสามารถปฏิบัติได้จริง ($\bar{X}=3.99$, S.D. = 1.26) เชื่อว่านโยบายของผู้สมัคร สามารถแก้ปัญหาของท้องถิ่นได้ ($\bar{X}=3.94$, S.D. = 1.22) นโยบายมีความครบถ้วนทุกด้าน เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม เกษตร สาธารณสุข โครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น ($\bar{X}=3.96$, S.D. = 1.27) มีนโยบายตรงกับความต้องการของท่าน ($\bar{X}=3.80$, S.D. = 1.17)

2.4 ด้านการสนับสนุนจากพรรคการเมือง โดยภาพรวม ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีแนวโน้มใช้เหตุผลการตัดสินใจ ($\bar{X}=3.90$, S.D. = 1.02) พิจารณาเป็นรายข้อโดยการเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยดังนี้ ($\bar{X}=3.62$, S.D. = 1.02) ตัวแทนของพรรคการเมืองที่สนับสนุนผู้สมัคร เป็นผู้ที่ทำประโยชน์ให้แก่ท้องถิ่น ($\bar{X}=3.72$, S.D. = 1.36) หัวหน้าพรรคการเมืองที่สนับสนุนผู้สมัคร มีภาวะความเป็นผู้นำสูง ($\bar{X}=3.71$, S.D. = 1.12) ตัวแทนของพรรคการเมืองที่สนับสนุนผู้สมัคร เป็นคนในพื้นที่เดียวกันกับท่าน ($\bar{X}=3.64$, S.D. = 1.36) ตัวแทนของพรรคการเมืองที่ท่านชื่นชอบ ช่วยเหลือผู้สมัครในการหาเสียง ($\bar{X}=3.60$,

S.D. = 1.23) เป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่ท่านศรัทธา ($\bar{X}$ = 3.58, S.D. = 1.24) พรรคการเมืองที่สนับสนุนผู้สมัคร เคยช่วยเหลือท่านมาก่อน ($\bar{X}$ = 3.50, S.D. = 1.25)

2.5 ด้านสื่อและการประชาสัมพันธ์โดยภาพรวม ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีแนวโน้มใช้เป็นเหตุผลการตัดสินใจ ($\bar{X}$ = 3.90, S.D. = 0.80) พิจารณาเป็นรายข้อโดยการเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยดังนี้ ($\bar{X}$ = 3.40, S.D. = 0.80) เอกสารแนะนำตัวของผู้สมัคร ($\bar{X}$ = 3.63, S.D. = 1.18) เอกสารประชาสัมพันธ์ของทางราชการ ($\bar{X}$ = 3.51, S.D. = 1.22) ป้ายประชาสัมพันธ์ของผู้สมัคร ($\bar{X}$ = 3.44, S.D. = 1.16) รถแห่โฆษณาของผู้สมัคร ($\bar{X}$ = 3.40, S.D. = 1.10) ป้ายประชาสัมพันธ์ของผู้สมัคร ($\bar{X}$ = 3.37, S.D. = 1.10) เอกสารแนะนำตัวจากผู้สมัคร ($\bar{X}$ = 3.38, S.D. = 1.13) รายละเอียดเกี่ยวกับผู้สมัครจากเพื่อน ($\bar{X}$ = 3.35, S.D. = 1.18) รายละเอียดเกี่ยวกับผู้สมัครจากญาติพี่น้องหรือคนรู้จัก ($\bar{X}$ = 3.35, S.D. = 1.20) วิทยุหรือวิทยุชุมชน ($\bar{X}$ = 3.34, S.D. = 1.17) หอกระจายข่าวในหมู่บ้าน ($\bar{X}$ = 3.34, S.D. = 1.17) การประชาสัมพันธ์เสียงตามสายของเทศบาล ($\bar{X}$ = 3.30, S.D. = 1.07)

3. การเปรียบเทียบเหตุผลของแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามกลุ่มผู้ใช้สิทธิ์ระหว่างการเลือกคนเดิมและการเลือกคนใหม่ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีแนวโน้มในการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีคนใหม่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุผลประกอบการตัดสินใจทุกด้านสูงกว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีแนวโน้มในการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีคนเดิม

4. ปัจจัยเกี่ยวกับผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ อาชีพ ตำแหน่งในชุมชนและ ปัจจัยเกี่ยวกับผู้ส่วนรับเลือกตั้ง ได้แก่ คุณสมบัติส่วนตัวความสามารถส่วนบุคคล นโยบายในการพัฒนา การสนับสนุนจากพรรคการเมือง และสื่อและการประชาสัมพันธ์ ไม่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคามทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. ข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคามดังนี้

5.1 คุณสมบัติส่วนตัวพบว่า ผู้สมัครควรพัฒนาตนเองด้านการศึกษา และพัฒนาตนเองด้านบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมสังคมท้องถิ่น

5.2 ความสามารถส่วนตัว พบว่า เอาใจใส่สารทุกข์ของชาวบ้านและ การสร้างความสัมพันธ์กับการเมืองระดับชาติการบริหารจัดการให้เกิดการพัฒนาที่ปราศจากการทุจริตคอร์รัปชัน

5.3 นโยบายในการพัฒนา พบว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งควรนำเสนอ นโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่คนในพื้นที่ ผู้สมัครควรนำเสนอ นโยบายการเสริมสร้างอาชีพที่ก่อให้เกิดการเพิ่มรายได้ของครัวเรือนและ ให้มีความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบการดูแลน้ำท่วมขัง

5.4 การสนับสนุนจากพรรคการเมืองพบว่า ควรเป็นอิสระจากพรรคการเมือง เน้นความสามารถส่วนตัวในการดูแลพื้นที่ และไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับพรรคการเมืองใหญ่ เพราะจะถูกชี้นำไม่เป็นตัวของตัวเอง

5.5 สื่อและการประชาสัมพันธ์ พบว่า ควรสื่อสารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับ แนวนโยบายที่จะพัฒนาท้องถิ่น และ ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาในท้องถิ่น

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบล ขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคามพบประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ระดับเหตุผลแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีขามเรียง โดยรวมและรายด้าน พบว่า โดยภาพรวมประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุผลประกอบการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีขามเรียง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ นโยบายในการพัฒนา ($\bar{X}=3.98$) ความสามารถส่วนตัว ($\bar{X}=3.90$) คุณสมบัติส่วนตัว ($\bar{X}=3.71$) การสนับสนุนจากพรรคการเมือง ($\bar{X}=3.62$) สื่อและการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X}=3.40$) แสดงให้เห็นว่าผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งมีพัฒนาการของการตัดสินใจเลือก และพัฒนาการของการเมืองท้องถิ่นที่ดี ประเด็นอยู่ที่ว่า เหตุผลของการแนวโน้มการตัดสินใจเลือกในลำดับแรกเป็นเรื่อง นโยบายในการพัฒนา กล่าวได้ว่า สิ่งที่ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งให้ความสำคัญในลำดับต้นๆ ประกอบเป็นเหตุผลการตัดสินใจเลือกนี้ เป็นสัญญาณที่ดี ทั้งนี้ นโยบายการพัฒนา หรือ เป็นนโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่น (Local public policy) ถือว่าเป็นสินค้าและบริการสาธารณะ (Public goods and service) เป็นการใช้เหตุผลในการตัดสินใจที่ดี ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการแข่งขันด้านนโยบายสาธารณะให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งต่อไปในอนาคต จะเป็นผลดีต่อการลดอัตรา

การซื้อสิทธิขายเสียง เพราะผู้ใช้สิทธิ์ให้ความสำคัญเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะมากกว่ามูลเหตุ
สิ่งอื่น

ผลการวิจัยนี้คล้องคลึงกับหลักการทฤษฎีทางเลือกสาธารณะ (Public choice theory) นั้นเป็นทฤษฎีที่มีความสำคัญทางด้านเศรษฐศาสตร์ โดยมีแนวคิดที่ว่าเจ้าหน้าที่รัฐนั้นมีแรงจูงใจที่เป็นผลประโยชน์ส่วนตัว (Self-interest) มากกว่าผลประโยชน์สาธารณะ (Public interest) ดังนั้นเจ้าหน้าที่รัฐทำงานในระบบราชการได้ไม่ดี เพราะต้องการอรรถประโยชน์ของตัวเองมากที่สุด (Utility maximization) ในต้นทุนของหน่วยงาน (Cost of agency) เช่นเดียวกันกับนักการเมืองซึ่งก็ไว้วางใจไม่ได้เช่นกัน เพราะต้องการคะแนนเสียงและเงินให้มากที่สุดเหมือนกัน นักทฤษฎีทางเลือกสาธารณะได้สรุปว่า ผลลัพธ์ที่ดีที่สุดเป็นการให้บทบาทที่สำคัญในแรงผลักดันของตลาดมากกว่าบทบาทของรัฐ มีหลักฐานสนับสนุนอย่างมากมายว่าตลาดของเอกชนนั้นดีกว่าตลาดของรัฐอย่างแน่นอน ถ้าลดบทบาทของรัฐในการจัดหาสินค้าและบริการลง เศรษฐกิจในภาพรวมจะได้รับการประโยชน์มากขึ้น ดังนั้นตลาดจึงเป็นกลไกที่ดีกว่าที่ใช้ในความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability) มากกว่าระบบราชการที่ไม่มีใครรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ทางเลือกสาธารณะจึงทำให้ประชาชนมีทางเลือกมากขึ้น ซึ่งเกิดจากการแข่งขัน เช่นเดียวกับภาคเอกชน (Vincent Ostrom, 1965) แนวคิดทางเลือกสาธารณะ (Public choice theory) นี้มีสมมติฐานที่ว่าด้วยผลประโยชน์สาธารณะ เป็นเป้าหมายของปัจเจกบุคคลมารวมกันเป็นกลุ่มและจากการที่มีความร่วมมือกันในชุมชนเช่นนี้จึงเป็นที่มาของสินค้าสาธารณะ (Public goods) ซึ่งสมาชิกของกลุ่มจะต้องมีส่วนร่วมในการให้บริการนี้ด้วย การเกิดองค์การที่จะต้องผลิตสินค้าสาธารณะร่วมกันเช่นนี้เองเป็นเหตุให้เกิดองค์การของรัฐบาลขึ้น ซึ่งมีลักษณะผูกขาด (Mono-poly) ในสินค้าและบริการสาธารณะ การผูกขาดในสินค้าดังกล่าวประกอบกับการขยายตัวของการปฏิบัติงานให้ครอบคลุมทั่วทุกมณฑลชน ทำให้ต้องเป็นองค์การที่มีการลงทุนต่อหัวโดยเฉลี่ยต่ำ และอาจทำให้เกิดผู้แข่งขันที่ผิดกฎหมายในการผลิตสินค้าและบริการทางสาธารณะขึ้นได้ ดังนั้นประชาชนจะต้องช่วยกันมีส่วนร่วมในผลประโยชน์สาธารณะนี้มากขึ้นกว่าเดิม โดยการส่งเสริมไม่ให้องค์การของรัฐเป็นองค์การที่ผูกขาดสินค้าและบริการสาธารณะและประชาชนซึ่งเป็นผู้บริโภคจะต้องมีอำนาจมากกว่าหน่วยงานของรัฐ โดยการมีสิทธิมีเสียงที่จะเลือกรับบริการสาธารณะได้มากขึ้น แนวความคิดทางเลือกสาธารณะนี้เป็นการให้ประชาชนผู้บริโภคสามารถมีทางเลือกได้มากกว่าเดิม โดยวิธีการดังนี้ การใช้ระบบใบสำคัญจ่าย (Voucher system) เป็นการให้ประชาชนไปใช้สินค้าและบริการสาธารณะจากองค์การอื่นที่ไม่ใช่องค์การของรัฐ สามารถใช้ได้ ในราคาที่เท่ากับที่ใช้ในองค์การของรัฐ เช่น การเข้าไป

เรียนในโรงเรียนเอกชนและเสียค่าใช้จ่ายเท่ากับโรงเรียนของรัฐ และยังมีกาให้หน่วยงานระดับท้องถิ่นรับผิดชอบการให้บริการสินค้าและบริการสาธารณะต่างๆในท้องถิ่นเพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น เช่น ตำรวจและพนักงานดับเพลิง นอกจากนี้ทฤษฎีทางเลือกสาธารณะยังได้เสนอให้มีการวิเคราะห์นโยบาย เพื่อให้องค์การสามารถที่จะวางโครงการและบริหารงานได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของประชาชน Vincent Ostrom (1989) ในหนังสือ *The Intellectual Crisis of American Public Administration* ได้สนับสนุนแนวความคิดของทฤษฎีสาธารณะนี้ โดยเสนอให้มีการนำวิธีการแบบประชาธิปไตยมาใช้ในองค์การ เพราะจะทำให้ลูกค้าหรือผู้รับบริการของรัฐมีโอกาสเลือกมากขึ้น Ostrom ได้มองมนุษย์ในองค์การเป็นผู้ที่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัว (Self-interest) มีความเป็นเหตุเป็นผล (Rational) ต้องการทางเลือกที่ให้ผลประโยชน์แก่ตนมากที่สุด และพิจารณาทางเลือกจากข้อมูลที่มีอยู่ภายใต้สถานการณ์ที่แน่นอน หรือไม่แน่นอน หรือสถานะของการเสี่ยง ซึ่งในแต่ละสถานการณ์นั้น มนุษย์จะมีการเลือกทางเลือกที่แตกต่างกัน การศึกษาองค์การตามแนวคิดทางเลือกสาธารณะของ Ostrom นี้เป็นแนวทางที่ออกแบบองค์การให้สอดคล้องตามสภาพแวดล้อมทางการเมืองของชุมชน โดยให้ลูกค้าหรือผู้รับบริการมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายขององค์การ และการผลิตสินค้าและบริการสาธารณะแต่ละประเภทนั้น ก็จำเป็นที่จะต้องใช้วิธีการจัดการบริหารที่แตกต่างกัน

2. ผลการเปรียบเทียบเหตุผลของแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามกลุ่มผู้ใช้สิทธิระหว่างการเลือกคนเดิมและการเลือกคนใหม่ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีแนวโน้มในการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีคนใหม่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุผลประกอบการตัดสินใจทุกด้านสูงกว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีแนวโน้มในการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีคนเดิม

แสดงให้เห็นว่า แนวโน้มผู้สมัครคนใหม่น่าจะมีการลงพื้นที่ทำกาแรมเมืองมาในระยะเวลาหนึ่งพอสมควร ซึ่งโดยธรรมชาติของมนุษย์แล้วจะตัดสินใจเลือกที่มีค่าที่สุดในท่ามกลางสิ่งที่มีอยู่เสมอ ดังนั้นในกรณีที่ผู้ที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีขามเรียงได้นำเสนอตัวตนและสิ่งที่ตนเองจะดำเนินการหากได้รับการเลือกตั้ง หรือ เป็นสิ่งที่ประชาชนในพื้นที่คาดหวังว่าผู้สมัครคนนั้นจะดำเนินการหากได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นแล้ว เป็นรูปแบบการตัดสินใจเลือกจากตัวเลือกที่มีอยู่ คล้องกับการทฤษฎีการตัดสินใจ (Decision Making) ซึ่งเป็นกระบวนการเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่ง จากหลาย ๆ ทางเลือกที่ได้

พิจารณา หรือประเมินอย่างดีแล้วว่าเป็นทางเลือกที่ดีและเป้าหมายขององค์การ การตัดสินใจเป็นสิ่งสำคัญ และเกี่ยวข้องกับหน้าที่การบริหาร หรือการจัดการเกือบทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การประสานงาน และการควบคุม การตัดสินใจได้มีการศึกษามานาน ดังที่ บาร์นาร์ด (Barnard. 1938) ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจไว้ว่า คือ "เทคนิคในการที่จะพิจารณาทางเลือกต่าง ๆ ให้เหลือทางเลือกเดียว" (ไพฑูริย์ ผ่องใส. 2536 : 155) นอกจากนี้ กุลชลี ไชยน์นตา (2539 : 130) ได้สรุปลักษณะของการตัดสินใจจาก ลูมบา (Loomba. 1978 : 100-103) ไว้ดังนี้

1. การตัดสินใจเป็นกระบวนการของการเปรียบเทียบผลตอบแทนหรือผลประโยชน์ที่จะได้รับจากทางเลือกหลาย ๆ ทาง โดยที่ผู้ตัดสินใจจะเลือกทางเลือกที่ให้ประโยชน์สูงสุด
2. การตัดสินใจเป็นหน้าที่ที่จำเป็น เพราะทรัพยากรมีจำกัด และมนุษย์มีความต้องการไม่จำกัด จึงจำเป็นต้องมีการตัดสินใจเพื่อให้ได้รับประโยชน์และความพอใจจากการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การ

3. ในการปฏิบัติงานของฝ่ายต่าง ๆ ในองค์การ อาจมีการขัดแย้งกัน เช่น ฝ่ายผลิต ฝ่ายบุคคล ฝ่ายการเงินการบัญชี ฝ่ายการบริหารงานบุคคล แต่ละฝ่ายอาจมีเป้าหมายของการทำงานขัดแย้งกัน ผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้ตัดสินใจชี้ขาด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การโดยส่วนรวม

4. กระบวนการตัดสินใจประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ข้อจำกัด การกำหนดทางเลือก ส่วนที่สอง เป็นการเลือกทางเลือกหรือ กลยุทธ์ที่ดีที่สุดตามสภาวะการณ์

5. การตัดสินใจมีหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายและลักษณะของปัญหา เช่น อาจแบ่งออกได้เป็นการตัดสินใจตามลำดับขั้น ซึ่งมักเป็นงานประจำ เช่น การจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ ตารางการทำงาน เป็นต้น และการตัดสินใจที่ไม่เป็นไปตามลำดับขั้น เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาที่ไม่ได้เกิดขึ้นประจำ เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นนาน ๆ ครั้ง เช่น การตัดสินใจเกี่ยวกับการริเริ่มงานใหม่ เช่น ตั้งคณะใหม่ หรือขยายโรงงานใหม่ เป็นต้น

โดยผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งมีแนวโน้มการตัดสินใจบนฐานทฤษฎีการตัดสินใจตามกระบวนการตัดสินใจ (Process of decision making) มีลำดับขั้นของกระบวนการ ดังกล่าว เป็นการตัดสินใจโดยใช้หลักเหตุผลและมีกฎเกณฑ์ ซึ่งเป็นการตัดสินใจ โดยใช้ระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์เป็นเครื่องมือช่วยในการหาข้อสรุปเพื่อการตัดสินใจ ขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจมีอยู่หลายรูปแบบ แล้วแต่ความคิดเห็นของนักวิชาการ พลันเกต และเอ็ดเนอร์

(Plunkett and Attner. 1994 : 162; กุศลธิ ไชยนันตา. 2539 : 135-139) ได้เสนอลำดับขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจเป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้การระบุปัญหา (Define the problem) การระบุข้อจำกัดของปัจจัย (Identify limiting factors) การพัฒนาทางเลือก (Develop potential alternatives) การวิเคราะห์ทางเลือก (Analyze the alternatives) การเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด (Select the best alternative) การนำผลการตัดสินใจไปปฏิบัติ (Implement the decision) และ การสร้างระบบควบคุมและประเมินผล (Establish a control and evaluation system)

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคามผู้วิจัยนำเสนอข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้และการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลจากการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่าโดยภาพรวมประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุผลประกอบการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีขามเรียงเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ นโยบายในการพัฒนา ($\bar{X}=3.98$) ความสามารถส่วนตัว ($\bar{X}=3.90$) คุณสมบัติส่วนตัว ($\bar{X}=3.71$) การสนับสนุนจากพรรคการเมือง ($\bar{X}=3.62$) สื่อและการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X}=3.40$) จะเห็นว่าทิศทางการตัดสินใจเลือกของประชาชนได้ให้ความสำคัญกับนโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่น และ ความสามารถซึ่งเป็นเรื่องของการเอาใจใส่สารทุกข์ของประชาชนในพื้นที่ ดังนั้นข้อมูลนี้ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่จะอาสาเป็นผู้บริหารท้องถิ่น ควรพัฒนานโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความจำเป็นและความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่อย่างจริงจัง ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวนี้สอดคล้องกับแนวทางของหลักการ ทฤษฎีทางเลือกสาธารณะ (Public Choice)

1.2 ผลการเปรียบเทียบเหตุผลของแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามกลุ่มผู้ใช้สิทธิ์ระหว่างการเลือกคนเดิมและการเลือกคนใหม่ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งที่มีแนวโน้มในการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีคนใหม่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุผลประกอบการตัดสินใจทุกด้านสูงกว่าผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งที่มีแนวโน้มในการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีคนเดิม ข้อมูลนี้แสดงให้เห็นคู่แข่งทางการเมืองของบุคคลสองคน

คือ นายกเทศมนตรีคนเดิม กับผู้ที่มีแนวโน้มว่าจะสมัครคนใหม่ในอนาคต ซึ่งเมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยแล้วยังพบว่า ประเด็นการนำเสนอ นโยบายในการพัฒนา หรือ ความสามารถส่วนตัวเป็นต้น นายกเทศมนตรีคนเดิม ยังเป็นรองผู้ที่มีแนวโน้มว่าจะสมัครคนใหม่

ดังนั้นทั้งอดีตนายกเทศมนตรีคนเดิม และว่าที่ผู้สมัครคนใหม่ ควรริเริ่มเร่งศึกษาสภาพปัญหาในพื้นที่ และร่างเป็นนโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการแข่งขันทางการเมืองที่สร้างสรรค์เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประชาธิปไตยในท้องถิ่นให้เจริญรุ่งเรืองอย่างต่อเนื่อง

1.3 ผลจากการศึกษาข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ประชาชนผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ลงสมัครรับเลือกตั้งครั้งนี้(1) คุณสมบัติส่วนตัวพบว่า ผู้สมัครควรพัฒนาตนเองด้านการศึกษา และพัฒนาตนเองด้านบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมสังคมท้องถิ่น (2) ความสามารถส่วนตัว พบว่า เอาใจใส่สารทุกข์ของชาวบ้านและ การสร้างความสัมพันธ์กับการเมืองระดับชาติการบริหารจัดการให้เกิดการพัฒนาที่ปราศจากการทุจริตคอร์รัปชัน(3) นโยบายในการพัฒนา พบว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งควรนำเสนอ นโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่คนในพื้นที่ผู้สมัครควรนำเสนอ นโยบายการเสริมสร้างอาชีพที่ก่อให้เกิดการเพิ่มรายได้ของครัวเรือนและ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบการดูแลน้ำท่วมขัง (4) การสนับสนุนจากพรรคการเมืองพบว่า ควรเป็นอิสระจากพรรคการเมือง เน้นความสามารถส่วนตัวในการดูแลพื้นที่ และไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับพรรคการเมืองใหญ่เพราะจะถูกชี้นำไม่เป็นตัวของตัวเอง (5) สื่อและการประชาสัมพันธ์ พบว่า ควรสื่อสารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแนวนโยบายที่จะพัฒนาท้องถิ่นและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาในท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการแข่งขันทางการเมืองท้องถิ่นในเขตตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

2.2 ควรศึกษาถึงการพัฒนาการการแข่งขันด้านทางเลือกสาธารณะระดับท้องถิ่นในเขตตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคามและพื้นที่อื่นๆ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้พัฒนาประเทศชาติต่อไป

บรรณานุกรม

- กนก วงษ์ตระหง่าน. การเมืองในระบอบประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- กนก วงษ์ตระหง่าน. การเมืองในสภาผู้แทนราษฎร. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- กรมพล ทองธรรมชาติและคณะ. หลักประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- กิตติพงษ์ เตชะพันธุ์. พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลนครเชียงใหม่ พ.ศ. 2533: ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สิทธิ. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2534.
- กุลชลี ไชยนั้นตา. กระบวนการตัดสินใจ. กรุงเทพฯ: ประยูรวงศ์. 2539.
- करणิชิต คมสัน. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 6
- จรรยา สุภาพ. ระบบการเลือกตั้งเปรียบเทียบ (ประชาธิปไตย , เผด็จการ) และหลักวิเคราะห์การเมืองแผนใหม่. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชย์, 2535.
- ดิเรก ต้นวิรัช. การขัดกันเทศบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีการขัดกันระหว่างเทศบาลกับคณะเทศมนตรี. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2512.
- ชานินทร์ ศิลป์จารุ. การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. กรุงเทพฯ :วี.อินเตอร์พรีนท์, 2550.
- นรรนิตี เศรษฐบุตร. การเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาประชาธิปไตย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : กรุงเทพฯ). 2544.
- เอกสารประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่...) พ.ศ. ... ของวุฒิสภา (ลำดับที่ 139) จัดทำโดย ศูนย์บริการข้อมูลและกฎหมายสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. “ข้อมูลประกอบการพิจารณา”
- นัทธิกานต์ อุดม. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลตะกั่วทุ่งจังหวัดพังงา. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตสาขานโยบายสาธารณะ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต:มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2553.

- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2553.
- บุญส่ง ชเลธร. การเลือกตั้ง. ภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต จาก เว็บไซต์ ไทยในต่างแดน สืบค้นเมื่อ 18 กรกฎาคม 2557 จาก <http://www.thaitangdaen-news.eu/th/2009-06-19-21-09-936/227-2011-05-20-21-39-50/2013-12-04-18-06-56/2711-2014-06-15-11-02-01>, 2557.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. การเลือกตั้งกับการพัฒนาทางการเมือง ใน เอกสารการสอนชุดวิชาปัญหาการพัฒนาทางการเมืองไทย. หน้า 16. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2534.
- พิมลจันทร์ นามวัฒน์. การเลือกตั้ง. ใน เอกสารการสอนชุดวิชา สถาบันและกระบวนการทางการเมือง.. หน้า 46 นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2534.
- พีระพงษ์ พิพัฒน์เลิศกุล. ปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการไปใช้สิทธิการลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนจังหวัดตราด. รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิตสาขา นโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2543.
- ไพลิน ผ่องใส. การจัดการสมัยใหม่. กรุงเทพฯ : คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- ภัทรวดี แก้วประดับ. การตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาเทศบาลตำบลบ้านค่าย. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา, 2546.
- ภานุพงษ์ งานสำเร็จ. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเมือง. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาปรัชญา การเมืองและเศรษฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย สาขาปรัชญาการเมืองและเศรษฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก, 2546
- มดิชนออนไลน์. คสช. ประกาศงดเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หลังสถานการณ์ไม่เอื้อ สืบค้นเมื่อ 18 กรกฎาคม 2557 จาก <http://highlight.kapook.com/view/105127>, 2557.
- รัศมิ์ บันเทิงสุข. พฤติกรรมการเลือกตั้งของผู้มีอายุ 18-19 ปี ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ 2 กรกฎาคม 2538 ศึกษากรณีอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2540.
- รังสรรค์ สิงห์เลิศ. ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2552.

- วัชรพล บุญโชติรัตน์. การปรับปรุงโครงสร้างเทศบาลและการดำเนินงานของเทศบาล. สาขา
นิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2538.
- วัชรรา ไชยสาร. ระบบการเลือกตั้งกับการเมืองไทยยุคใหม่. กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2541.
- วิสุทธิ โปธิแทน. ประชาธิปไตย: แนวความคิดและตัวแบบประเทศประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524.
- เวียงรัฐ เนติโพธิ์. “จักรกลการเมืองในอเมริกา : บทเรียนเพื่อความเข้าใจอิทธิพลในการ
เมืองไทย”, รัฐศาสตร์สาร ฉบับที่ 3 ปีที่ 21 พ.ศ. 2542.
- สมชาย ตีลังการณณ์. พฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งกับจิตสำนึกทางการเมืองของชาว
เชียงใหม่ในการเลือกตั้งทั่วไป : กรณีศึกษาเขตอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่.
วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2538.
- สมบัติ ชำรงค์ชัยวงศ์. การเมือง : แนวความคิดและการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ:
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2541.
- สมบัติ ชำรงค์ชัยวงศ์. การเมืองอังกฤษ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เสมารธรรม, 2544.
- สังคีต พิริยะรังสรรค์ และคณะ. “ภาพรวมเศรษฐกิจการพนันที่ผิดกฎหมาย: นัยต่อเศรษฐกิจ
การเมืองไทย.” ใน เศรษฐกิจการพนัน : ทางเลือกเชิงนโยบาย. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ: แสงพระอาทิตย์, 2546.
- สุจิต บุญบงการ และพรรคี๋ ผ่องแผ้ว. พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทย.
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- สุจิต บุญบงการ. “ความชัดเจนในสิทธิและเสรีภาพ : คำนึงกับการพัฒนาประชาธิปไตย.” ใน
ศาลรัฐธรรมนูญกับการพัฒนาประชาธิปไตย รวมบทความทางรัฐธรรมนูญของ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ชุดที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2547.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 14, กรุงเทพฯ : ห้าง
หุ้นส่วนจำกัดสามลดดา, 2550
- สุนันท์ อัครทวีทอง. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ของประชาชนเขต 1 จังหวัดชลบุรี. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบาย
สาธารณะ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2544.

- สุวัฒน์ ศรีพงษ์สุวรรณ. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา : ศึกษากรณีประชาชนในเขตบางนา ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2543. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์), มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2544.
- อัครเมศวร์ ทองนวล. การควบคุมตรวจสอบคณะรัฐมนตรีโดยรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540". รัฐสภาสาร. ปีที่ 50 ฉบับที่ 5 (พฤษภาคม 2545) : 1 – 43, 2545.
- Barnard, C. I. The functions of the executive. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1938.
- Campbell, Angus and Other. **The American Voter**. Evanston: Row and Peterson, 1964.
- Dye, Thomas R. **Understanding Public Policy**. 3rd ed. New Jersey: Prentice Hall [URL]http://www.en.wikipedia.org/wiki/legitimacy_%28political_science%29, 1978.
- Loomba, N.P. Management, a quantitative perspective. New York: Macmillan, 1978
- Ostrom, Vincent, The Intellectual Crisis in American Public Administration. 2d ed. Tuscaloosa: University of Alabama Press [first edition 1973], 1989.
- Ostrom, Vincent, and Elinor Ostrom. "A Behavioral Approach to the Study of Intergovernmental Relations." *The Annals of the American Academy of Political and Social Science* 359 (May): 137-46, 1965.
- Plunkett, W.R. and R. F. Attner. Introduction to Management. Belmont: Wadsworth, 1994
- Yamane, Taro**. Statistics: An Introductory Analysis. Third editio. New York, 1973.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีขามเรียง

อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีขามเรียง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางในการพัฒนา เสริมสร้าง ปรับปรุง และแก้ไขต่อไป ข้อมูลที่ได้จากท่านจะได้รับการรักษาไว้เป็นความลับ ฉะนั้นแบบสอบถามทุกชุดจะไม่ระบุชื่อผู้ตอบแบบสอบถามและจะไม่ส่งผลต่อผู้ตอบ แบบสอบถามแต่ประการใด การวิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลงานผู้ศึกษาจะทำในภาพรวม

2. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีขามเรียง

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งนายกเทศมนตรีขามเรียง

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริงเพื่อให้ข้อมูลที่ได้รับเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคมและผู้ที่เกี่ยวข้องผู้ศึกษาขอขอบพระคุณท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ตรงข้อความที่เป็นจริง ตามความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

ชาย หญิง

2. อายุ.....ปี

3. ระดับการศึกษา

- ไม่ได้เรียนหนังสือ
- ป.4 หรือ เทียบเท่า
- ป.6 หรือ เทียบเท่า
- ม.3 หรือ เทียบเท่า
- ม.6 หรือ เทียบเท่า
- อนุปริญญา/ปวส. หรือ เทียบเท่า
- ปริญญาตรี หรือ เทียบเท่า
- ปริญญาโท หรือ เทียบเท่า
- ปริญญาเอก หรือ เทียบเท่า

4. รายได้ต่อเดือน.....บาทต่อเดือน (โดยประมาณ)

5. อาชีพ

- ไม่ได้ทำงาน (กำลังเรียนหนังสือ)
- ตกงาน (อยู่ในวัยทำงานแต่ตกงาน)
- ไม่แน่นอน
- รับจ้างทั่วไป
- ลูกจ้างชั่วคราวของเอกชน
- ลูกจ้างประจำของห้างร้านหรือเอกชน
- ลูกจ้างของหน่วยงานรัฐบาล
- เกษตรกร
- ข้าราชการ
- รัฐวิสาหกิจ
- เจ้าของธุรกิจ

6. ดำรงตำแหน่งในชุมชน

- มีตำแหน่ง (เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน กรรมการกองทุน ฯลฯ หรือตำแหน่งที่ท่านได้เป็นในหมู่บ้านนี้)
- ไม่มีตำแหน่งใดๆ

ตอนที่ 2 แนวโน้มการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีขามเรียง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

หากจะมีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีขามเรียงในครั้งต่อไป ท่านจะตัดสินใจเลือกใคร เป็นนายกเทศมนตรีขามเรียงคนต่อไป

- เลือกคนปัจจุบันที่กำลังเป็นนายกเทศมนตรี (เมื่อครั้งการเลือกตั้งล่าสุด)
- เลือกคนอื่น

(โปรด ระบุชื่อบุคคลที่ท่านต้องการให้เป็นนายกเทศมนตรีตำบลขามเรียงเรียง)

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งนายกเทศมนตรีขามเรียง

คำชี้แจง จากตอนที่ 2 ท่านให้ความสำคัญกับเหตุผลการตัดสินใจเลือกตามประเด็นข้อคำถามในตอนที่ 3 นี้ มาก น้อยเพียงใดในการประกอบการตัดสินใจเลือกบุคคลเป็นนายกเทศมนตรีที่ท่านได้เลือกจากตอนที่ 2

ปัจจัยที่มีผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายก	ไม่อย่างย้ง	ใช่	ไม่แน่นอนใจ	ไม่ใช่	ไม่ใช่อย่างย้ง
คุณสมบัติส่วนตัว					
1. มีความซื่อสัตย์ รักษาความสัตย์สัญญาเชื่อถือได้					
2. มีชื่อเสียงส่วนตัว					
3. มีความคุ้นเคยกับผู้สมัคร					
4. เป็นคนรุ่นใหม่ไฟแรง					
5. มีฐานะทางเศรษฐกิจการเงินดี					
6. มีการศึกษาสูง					
7. มีความรู้ความสามารถ					
9. มีฐานะการเงินดี					

ปัจจัยที่มีผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายก	ใช้อย่างยิ่ง	ใช่	ไม่แน่ใจ	ไม่ใช่	ไม่ใช่ อย่างยิ่ง
10 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี					
11. มีผลงานเป็นที่ปรากฏ					
12. มีความซื่อสัตย์รักษาคำมั่นสัญญาเชื่อถือได้					
ความสามารถส่วนตัว					
1. มีวิสัยทัศน์ที่ดี					
2. มีความรู้ความสามารถเหมาะที่จะทำหน้าที่เป็นนายกเทศมนตรีได้					
3. ช่วยเหลือทำประโยชน์แก่ส่วนรวม					
4. เป็นผู้มียุทธศาสตร์ดี					
5. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
6. ผู้สมัครที่มีทีมบริหารทีมงานที่ตนรู้จัก					
7. ผู้สมัครที่สามารถปฏิบัติตามนโยบายที่หาเสียงได้					
8ช่วยเหลือทำประโยชน์แก่ส่วนรวม					
9 เลือกผู้สมัครที่ออกพบปะกับประชาชนในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ					
นโยบายในการพัฒนา					
1. มีนโยบายสอดคล้องกับสภาพปัญหาของท้องถิ่น					
2. มีนโยบายตรงกับความต้องการของท่าน					
3. เชื่อว่านโยบายของผู้สมัคร สามารถแก้ปัญหาของท้องถิ่นได้					
4. นโยบายมีความครบถ้วนทุกด้าน เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม เกษตรสาธารณสุข โครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น					
5. นโยบายเป็นรูปธรรมสามารถปฏิบัติได้จริง					
6. นโยบายเป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน					
7. นโยบายมีความชัดเจน					
8. นโยบายเป็นไปได้สูงในทางปฏิบัติ					

ปัจจัยที่มีผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายก	ใช่อย่างยิ่ง	ใช่	ไม่แน่ใจ	ไม่ใช่	ไม่ใช่ อย่างยิ่ง
9. นโยบายส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชน					
การสนับสนุนจากพรรคการเมือง					
1. เป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่ท่านศรัทธา					
2. หัวหน้าพรรคการเมืองที่สนับสนุนผู้สมัคร มี ภาวะความเป็นผู้นำสูง					
3. พรรคการเมืองที่สนับสนุนผู้สมัคร เคย ช่วยเหลือท่านมาก่อน					
4. ตัวแทนของพรรคการเมืองที่สนับสนุนผู้สมัคร เป็นคนในพื้นที่เดียวกันกับท่าน					
5. ตัวแทนของพรรคการเมืองที่สนับสนุนผู้สมัคร เป็นผู้ที่ทำประโยชน์ให้แก่ท้องถิ่น					
6. ตัวแทนของพรรคการเมืองที่ท่านชื่นชอบ ช่วยเหลือผู้สมัครในการหาเสียง					
สื่อและการประชาสัมพันธ์					
1. เอกสารแนะนำตัวของผู้สมัคร					
2. รายละเอียดเกี่ยวกับผู้สมัครจากญาติพี่น้องหรือ คนรู้จัก					
3. รายละเอียดเกี่ยวกับผู้สมัครจากเพื่อน					
4. ป้ายประชาสัมพันธ์ของผู้สมัคร					
5. หอกระจายข่าวในหมู่บ้าน					
6. วิทยุหรือวิทยุชุมชน					
7. ป้ายประชาสัมพันธ์ของผู้สมัคร					
8. เอกสารแนะนำตัวจากผู้สมัคร					
9. รถแห่โฆษณาของผู้สมัคร					
10. การประชาสัมพันธ์เสียงตามสายของเทศบาล					
11. เอกสารประชาสัมพันธ์ของทางราชการ					
12. ญาติพี่น้องแนะนำชักชวน					

ปัจจัยที่มีผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายก	ใช่อย่างยิ่ง	ใช่	ไม่แน่ใจ	ไม่ใช่	ไม่ใช่อย่างยิ่ง
13. การออกเดินเคาะประตูหาเสียงตามบ้าน					

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

ท่านต้องการนายกเทศมนตรีขามเรียงที่มีคุณลักษณะอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ข
ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	154.6230	1354.863	.881	.978
a2	155.3556	1386.085	.627	.979
a3	155.2193	1379.142	.689	.979
a4	155.0241	1378.490	.723	.979
a5	155.2433	1395.059	.489	.980
a6	154.8583	1370.728	.790	.979
a7	154.8449	1363.847	.825	.979
a8	154.8342	1359.978	.851	.978
a9	154.7834	1366.787	.829	.979
a10	155.0802	1384.026	.694	.979
a11	155.3075	1377.425	.650	.979
b1	154.7727	1349.506	.903	.978
b2	154.8021	1368.813	.839	.979
b3	154.7727	1358.015	.873	.978
b4	154.7807	1369.845	.824	.979
b5	154.8102	1361.420	.865	.978
b6	155.0321	1367.683	.804	.979
b7	154.8583	1360.669	.858	.978
b8	154.7273	1357.094	.880	.978
c1	154.6016	1367.238	.814	.979
c2	154.9251	1370.482	.802	.979
c3	154.7807	1365.405	.825	.979
c4	154.7620	1359.882	.850	.978
c5	154.7326	1360.550	.850	.978
c6	154.6925	1358.610	.854	.978
c7	154.7139	1362.071	.847	.979
d1	155.1497	1376.519	.687	.979
d2	155.0107	1379.603	.728	.979
d3	155.2193	1375.861	.689	.979
d4	155.0856	1356.888	.826	.979

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
d5	155.0000	1378.649	.793	.979
d6	155.1150	1368.869	.778	.979
e1	155.0829	1383.578	.642	.979
e2	155.3743	1381.468	.654	.979
e3	155.3743	1390.428	.563	.979
e4	155.3529	1395.811	.510	.979
e5	155.3690	1408.067	.364	.980
e6	155.3743	1407.522	.367	.980
e7	155.2754	1407.583	.392	.980
e8	155.3316	1405.579	.408	.980
e9	155.3155	1398.034	.510	.979
e10	155.4144	1401.702	.482	.980
e11	155.2005	1387.019	.578	.979

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	40	98.9
	Excluded ^a	4	1.1
	Total	40	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.979	43

ภาคผนวก ค

ผลการประเมินแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ข้อคำถาม	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	ผลการประเมิน
a1	1	1	1	1	ใช้ได้
a2	1	1	1	1	ใช้ได้
a3	1	1	1	1	ใช้ได้
a4	1	1	1	1	ใช้ได้
a5	1	1	1	1	ใช้ได้
a6	1	1	1	1	ใช้ได้
a7	1	1	1	1	ใช้ได้
a8	1	1	1	1	ใช้ได้
a9	1	1	1	1	ใช้ได้
a10	1	1	1	1	ใช้ได้
a11	1	1	1	1	ใช้ได้
b1	1	1	1	1	ใช้ได้
b2	1	1	1	1	ใช้ได้
b3	1	1	1	1	ใช้ได้
b4	1	1	1	1	ใช้ได้
b5	1	1	1	1	ใช้ได้
b6	1	1	1	1	ใช้ได้
b7	1	1	1	1	ใช้ได้
b8	1	1	1	1	ใช้ได้
c1	1	1	1	1	ใช้ได้
c2	1	1	1	1	ใช้ได้
c3	1	1	1	1	ใช้ได้
c4	1	1	1	1	ใช้ได้
c5	1	1	1	1	ใช้ได้
c6	1	1	1	1	ใช้ได้
c7	1	1	1	1	ใช้ได้
d1	1	1	1	1	ใช้ได้

ข้อคำถาม	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	ผลการประเมิน
d2	1	1	1	1	ใช้ได้
d3	1	1	1	1	ใช้ได้
d4	1	1	1	1	ใช้ได้
d5	1	1	1	1	ใช้ได้
d6	1	1	1	1	ใช้ได้
e1	1	1	1	1	ใช้ได้
e2	1	1	1	1	ใช้ได้
e3	1	1	1	1	ใช้ได้
e4	1	1	1	1	ใช้ได้
e5	1	1	1	1	ใช้ได้
e6	1	1	1	1	ใช้ได้
e7	1	1	1	1	ใช้ได้
e8	1	1	1	1	ใช้ได้
e9	1	1	1	1	ใช้ได้
e10	1	1	1	1	ใช้ได้
e11	1	1	1	1	ใช้ได้

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นายทองสุข โชค ป็องสงคราม
วัน เดือน ปี เกิด	วันที่ 8 พฤศจิกายน 2506
ภูมิลำเนาเกิด	บ้านเลขที่ 50 หมู่ 3 ต.แวงน่าง อ.เมือง จ. มหาสารคาม
ภูมิลำเนาปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 107 หมู่ 5 ต.ขามเรียง อ.กันทรวิชัย จ. มหาสารคาม
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2524	พนักงานบริษัท อาหารสยาม จำกัด จังหวัดชลบุรี
พ.ศ. 2525-2532	หัวหน้าศูนย์พัฒนาชนบทผสมผสาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
พ.ศ. 2554-2555	ประธานเครือข่ายสิ่งแวดล้อม จังหวัดมหาสารคาม
พ.ศ. 2556	ปัจจุบัน ธุรกิจส่วนตัว ด้านการลงทุน อสังหาริมทรัพย์
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2556	รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (รป.บ.) สาขา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2558	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) สาขา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม